

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Дніпродзержинський державний технічний університет

Т. В. Ярошевська

Інтелектуальна власність

Практикум

Навчальний посібник

*Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
як навчальний посібник для студентів
вищих навчальних закладів*

Дніпродзержинськ
ДДТУ
2010

УДК 347.77/78

Ярошевська Т. В.

Інтелектуальна власність. Практикум. — Дніпродзержинськ: ДДТУ, 2010. — 187 с.

У навчальному посібнику містяться матеріали, що відповідають вимогам навчальної програми та навчального плану з дисципліни «Інтелектуальна власність» і необхідні для проведення практичних і семінарських занять: методичні рекомендації; перелік питань, які можуть бути рекомендовані до обговорення; правові ситуації у вигляді завдань для розвитку навиків застосування і тлумачення нормативних актів; перелік рекомендованих тем рефератів; практичні завдання; тести для проведення модульного контролю. Після кожного семінарського (практичного) заняття надано нормативно-правові акти, основну та додаткову рекомендовану літературу. Посібник містить також методичні рекомендації до виконання контрольної роботи з дисципліни «Інтелектуальна власність» для студентів заочної форми навчання.

Адресується викладачам, аспірантам та студентам вищих навчальних закладів які вивчають дисципліну «Інтелектуальна власність» з урахуванням модульного контролю, а також для тих, хто бажає поглибити свої знання у сфері інтелектуальної власності.

Рецензенти:

М. К. Галянтнич — доктор юридичних наук, доцент, заступник директора НДІ приватного права і підприємництва Академії правових наук.

Ю. Д. Притика — доктор юридичних наук, завідувач кафедри правосуддя Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів (лист № 1/11-8321 від 02.09.2010 р.).

Друкується за рішенням Вченої ради Дніпродзержинського державного технічного університету (протокол № 4 від 24.12.2009 р.)

ISBN 978-966-175-008-0

© Т. В. Ярошевська
© ДДТУ, 2010

ЗМІСТ

Передмова	5
Розділ 1. Методичні рекомендації до семінарських і практичних занять з дисципліни «Інтелектуальна власність» для студентів денної форми навчання	7
Програма дисципліни «Інтелектуальна власність»	7
Плани семінарських і практичних занять з дисципліни «Інтелектуальна власність»	9
Тема 1. Право інтелектуальної власності в Україні	10
Тема 2. Набуття прав на об'єкти права інтелектуальної власності	22
Тема 3. Передача прав на об'єкти права інтелектуальної власності	34
Тема 4. Право на об'єкт інтелектуальної власності	47
Тема 5. Захист прав інтелектуальної власності	69
Тема 6. Міжнародна правова охорона інтелектуальної власності	86
Тема 7. Оцінка прав на об'єкти інтелектуальної власності	99
Практичні завдання	104
Індивідуальні завдання	108
Тестові завдання для підсумкового модульного контролю	124
Тематика рефератів	137

Розділ 2. Методичні рекомендації до семінарських і практичних занять з дисципліни «Інтелектуальна власність» для студентів заочної форми навчання	139
Орієнтовна тематика контрольних робіт з дисципліни. «Інтелектуальна власність» для студентів заочної форми навчання	141
Теоретичні завдання	141
Практичні завдання	147
Рекомендована література для виконання контрольної роботи	161
Питання для підсумкового контролю	173
Список використаних джерел	175
Предметний покажчик	176
Додатки	181

ПЕРЕДМОВА

Пропонований навчальний посібник розроблявся як універсальний збірник матеріалів для семінарських і практичних занять для студентів вищих навчальних закладів, які вивчають дисципліну «Інтелектуальна власність», з урахуванням модульного контролю.

Вивчення права інтелектуальної власності рекомендується почати з ознайомлення з програмою курсу, засвоєння матеріалу цього посібника, а також опрацювання рекомендованих підручників і посібників, перелік яких поданий наприкінці кожної теми.

Студентам також слід враховувати, що навчальні матеріали не можуть детально відобразити чинну систему нормативних актів, яка перебуває у постійному розвитку, тому необхідно самостійно стежити за оновленням законодавства в сфері інтелектуальної власності.

Подані до кожного семінарського (практичного) заняття контрольні питання доцільно використовувати студентам для самоконтролю, з метою перевірки засвоєння основних понять права інтелектуальної власності. Також обов'язковою умовою успішного опрацювання змісту основних інститутів даної сфери є вивчення базових нормативних актів, перелік яких поданий після кожного семінарського (практичного) заняття. Для повного оволодіння теоретичним і нормативним матеріалом із відповідного розділу студентам необхідно опрацювати основну та додаткову літературу.

На практичних заняттях студентам пропонується навчитися розв'язувати задачі з обов'язковим використанням нормативного та теоретичного матеріалу у сфері інтелектуальної власності. Значну увагу приділено питанням економічного використання об'єктів інтелектуальної власності з метою отримання прибутку або іншої вигоди, у тому числі визначенню вартості об'єкта інтелектуальної власності як результату творчої праці людини. Наприкінці вивчення дисципліни «Інтелектуальна власність» подано перелік рекомендованих тем рефератів і тести для проведення підсумкового модульного контролю.

У посібнику також представлений ряд тем і питань, які можуть бути використані в інноваційних формах навчання: при проведенні студентами різних «круглих столів», ділових ігор, дискусій, конференцій з питань інтелектуальної власності.

Посібник створений з метою:

- зацікавити студентів вищих навчальних закладів у вивченні дисципліни «Інтелектуальна власність»;
- допомоги студентам зрозуміти основні питання даної дисципліни, вивчення якої викликає труднощі через відсутність необхідного навчального матеріалу або недостатнє висвітлення його в підручниках;
- навчити студентів вирішувати на практичних заняттях типові завдання з використанням нормативного та теоретичного матеріалу у сфері інтелектуальної власності та оцінювати вартість прав на об'єкти інтелектуальної власності.

Розділ 1. Методичні рекомендації до семінарських і практичних занять з дисципліни «Інтелектуальна власність» для студентів денної форми навчання

ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ «ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ»

Тема 1. Право інтелектуальної власності в Україні

Поняття інтелектуальної діяльності. Результат інтелектуальної праці як об'єкт права власності. Становлення та розвиток правової охорони об'єктів інтелектуальної власності. Законодавча база інтелектуальної власності. Об'єкти права інтелектуальної власності. Об'єкти промислової власності. Об'єкти авторського права і суміжних прав. Суб'єкти права інтелектуальної власності. Автори як творці об'єктів права інтелектуальної власності. правонаступники як суб'єкти права інтелектуальної власності.

Тема 2. Набуття прав на об'єкти права інтелектуальної власності

Виникнення права інтелектуальної власності. Набуття прав на винаходи, корисні моделі, промислові зразки. Набуття прав на засоби індивідуалізації товарів і послуг. Набуття прав на нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності. Правова охорона об'єктів авторського права та суміжних прав. Набуття прав на об'єкти інтелектуальної власності за кордоном. Видача охоронного документа на об'єкт права інтелектуальної власності. Припинення правової охорони інтелектуальної власності.

Тема 3. Передача прав на об'єкти права інтелектуальної власності

Договори у сфері інтелектуальної власності. Авторські договори. Передача прав за авторськими договорами. Договори у сфері науково-технічної діяльності. Договори на використання об'єктів права промислової власності. Види ліцензій. Ліцензійні договори. Порядок укладання ліцензійних договорів. Ліцензійні платежі. Платіж у формі роялті. Паушальний платіж. Комбінований платіж.

Тема 4. Право на об'єкт інтелектуальної власності

Виникнення суб'єктивних прав інтелектуальної власності. Особисті немайнові права на об'єкти інтелектуальної власності. Майнові права на об'єкти інтелектуальної власності. Право на об'єкт промислової власності. Право на об'єкт авторського права. Право на об'єкт суміжних прав. Право на службовий об'єкт інтелектуальної власності.

Тема 5. Захист прав інтелектуальної власності

Загальні положення про систему захисту прав інтелектуальної власності. Адміністративно-правовий захист права інтелектуальної власності. Цивільно-правовий захист прав інтелектуальної власності. Кримінальна відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності. Захист права інтелектуальної власності в рамках Угоди TRIPS.

Тема 6. Міжнародна правова охорона інтелектуальної власності

Історія розвитку міжнародної системи охорони інтелектуальної власності. Міжнародні організації з охорони прав на інтелектуальну власність. Всесвітня організація інтелектуальної власності. Міжнародні конвенції про охорону авторського права та суміжних прав. Міжнародно-правова охорона промислової власності.

Тема 7. Оцінка прав на об'єкти інтелектуальної власності

Економічне значення інтелектуальної власності. Інтелектуальна власність як товар. Інтелектуальна власність як нематеріальний актив. Підходи до визначення вартості прав на об'єкти інтелектуальної власності. Розрахунок вартості прав на об'єкт інтелектуальної власності за методом роялті. Розрахунок вартості прав на об'єкт інтелектуальної власності за методом звільнення від роялті.

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ «ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ»

№ п/п	Тема	Кількість годин		
		Семінарські заняття	Практичні заняття	Усього
1.	Право інтелектуальної власності в Україні	2		2
2.	Набуття прав на об'єкти права інтелектуальної власності	2		2
3.	Передача прав на об'єкти права інтелектуальної власності	2		2
4.	Право на об'єкт інтелектуальної власності		4	4
5.	Захист прав інтелектуальної власності	2		2
6.	Міжнародна правова охорона інтелектуальної власності	2		2
7.	Оцінка прав на об'єкти інтелектуальної власності		4	4
Усього		10	8	18

Тема 1. ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ

План семінарського заняття (2 години)

1. Поняття інтелектуальної власності.
2. Законодавча база інтелектуальної власності.
3. Об'єкти права інтелектуальної власності.
4. Суб'єкти права інтелектуальної власності.

Методичні рекомендації

Вивчаючи цю тему, студентам необхідно зрозуміти, що інтелектуальна діяльність – це результат творчої діяльності людини, яка відрізняється неповторністю, оригінальністю, унікальністю. Під інтелектуальною власністю сучасні національні системи законодавства розуміють сукупність виключних прав як особистого немайнового, так і майнового характеру на результати інтелектуальної, творчої діяльності в науковій, літературній, художній і промисловій сферах. Отже, **інтелектуальна власність** – це закріплені законом особисті немайнові та майнові права на результати інтелектуальної діяльності у виробничій, науковій, літературній і художній сферах.

Розглядаючи питання про законодавчу базу інтелектуальної власності, потрібно підкреслити, що до 1991 року в Україні були відсутні спеціальні закони про охорону інтелектуальної власності, а правове регулювання відносин у цій сфері забезпечувалося, в основному, підзаконними актами. Загальне законодавство закріплювало можливість широкого використання результатів творчої

праці громадян в інтересах держави та суспільства. Наприклад, основною формою охорони винаходів був не патент, а авторське свідоцтво, що надавало виключне право на використання об'єкта інтелектуальної власності не їхнім творцям, а державі.

Після проголошення незалежності України почалося формування спеціального законодавства, що регулює правовідносини у сфері інтелектуальної власності. Перш за все вони регулюються статтями 41 та 54 Конституції України, Книгою IV Цивільного кодексу України (далі – ЦК України). Також основними джерелами права промислової власності є Закони України: «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», «Про охорону прав на промислові зразки», «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг». Основним законом, що регулює правовідносини в сфері авторських і суміжних прав, є Закон України «Про авторське право і суміжні права».

Важливим джерелом права інтелектуальної власності є міжнародні конвенції та договори, до яких приєдналася Україна. Найбільш важливими з них є: Паризька Конвенція про охорону промислової власності; Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків; Договір про патентну кооперацію (договір РСТ); Лісабонська угода про охорону місць походження та їх міжнародної реєстрації; Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів; Римська конвенція про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм та організацій мовлення. Студенти повинні знати, що, згідно з ч. 2 ст. 10 ЦК України, якщо у чинному міжнародному договорі України містяться інші правила, ніж ті, що встановлені відповідним актом цивільного законодавства, то застосовуються правила відповідного міжнародного договору.

Як зазначалося вище, об'єкти інтелектуальної власності є результатом творчої праці людини. Розрізняють два види творчості – технічну і художню. У відповідності до цього всі об'єкти інтелектуальної власності умовно поділяють на дві групи: об'єкти промислової власності і об'єкти авторського права та суміжних прав. Крім того, для зручності, виділяють в окрему групу так звані нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності. Наприклад, винаходи, промислові зразки, корисні моделі, знаки для товарів і послуг є результатом науково-технічної творчості та відносяться до об'єктів промислової власності, а твори літератури, науки і мистецтва, права виконавців творів є результатом художньої творчості та відносяться до об'єктів авторського права і суміжних прав.

Вивчаючи об'єкти промислової власності, слід підкреслити, що винаходом визнається продукт (пристрій, речовина, штам мікроорганізму, культура клітин рослини і тварини), спосіб. Для визнання винаходу патентоспроможним даний об'єкт промислової власності повинен відповідати наступним критеріям: новизні, винахідницькому рівню, промисловій придатності.

Корисною моделлю може бути конструктивне виконання пристрою, яке повинне мати явно виражені просторові форми. Для визнання корисної моделі патентоспроможною, вона повинна відповідати наступним критеріям: новизні, промисловій придатності.

Студентам потрібно знати, що згідно з патентним законодавством України не можуть одержати правову охорону: відкриття, наукові теорії та математичні методи, методи організації й управління господарством, умовні позначення, розклади, правила, методи здійснення розумових операцій, алгоритми та про-

грами для обчислювальних машин, проекти і схеми планування споруд тощо.

Промисловим зразком може бути форма, малюнок чи розфарбування або поєднання, які визначають зовнішній вигляд промислового виробу і призначені для задоволення естетичних потреб. Промислові зразки можуть бути об'ємними (моделі), площинними (малюнки) або комбінованими. Також згідно з патентним законодавством не можуть одержати правову охорону: об'єкти архітектури, промислові, гідротехнічні й інші стаціонарні споруди; друкована продукція; об'єкти нестійкої форми з рідких, газоподібних, сипких речовин.

Товарний знак – це позначення, здатне відрізнити товари чи послуги однієї особи від товарів або послуг іншої. Фірмове найменування – це позначення, яке слугує для розпізнавання одного підприємства від іншого.

Географічне зазначення – це об'єкт промислової власності, що представляє собою позначення, яке ідентифікує товар як такий, що походить з певної країни, регіону або місцевості в цій країні, а вихідні якості, репутація або інші характеристики товару значною мірою пов'язуються з його географічним походженням.

Об'єкти авторського права та суміжних прав поділяються на дві групи:

- об'єкти авторського права (наприклад, твори науки, літератури, мистецтва, комп'ютерні програми, бази даних);
- об'єкти суміжних з авторськими прав, до яких відносяться права виконавців творів, виробників фонограм і аудіограм, організацій мовлення. Об'єкти авторського права і суміжних прав використовуються в гуманітарній сфері для збагачення внутрішнього світу людини.

Слід підкреслити, що авторське право не поширюється на ідеї, методи, процеси, способи, концепції, принципи, факти. Не є об'єктами авторського права: офіційні документи (закони, постанови, рішення тощо), а також їх офіційні переклади; офіційні символи і знаки (прапори, герби, ордени, грошові знаки тощо); народна творчість; повідомлення про новини дня або повідомлення про поточні події, що мають характер звичайної інформації.

Наприклад, до нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності належать: сорти рослин; породи тварин; комерційні таємниці; раціоналізаторські пропозиції; ноу-хау. Студенти мають знати, що раціоналізаторською пропозицією є визнана юридичною особою пропозиція, яка містить технологічне (технічне) або організаційне рішення у будь-якій сфері її діяльності. Комерційною таємницею є інформація, яка є секретною в тому розумінні, що вона є невідомою та не є легкодоступною для осіб, які мають справу з видом інформації, до якого вона належить. Ноу-хау – це конфіденційна інформація наукового, технічного, виробничого, адміністративного, фінансового, комерційного або іншого характеру, що практично застосовується у діяльності підприємства або у фаховій діяльності та ще не стала загальним надбанням. Ноу-хау може бути об'єктом ліцензійного договору, який представляє собою сукупність конфіденційних відомостей у вигляді незапатентованих технічних рішень, знань, досвіду, навичок тощо.

Розглядаючи питання про те, хто може бути суб'єктом права інтелектуальної власності, перш за все потрібно знати, що згідно з ч. 1 ст. 2 ЦК України учасником цивільних відносин є фізичні та юридичні особи. На підставі ст. 421 даного Кодексу суб'єктами права інтелектуальної власності є: творець об'єкта права інтелектуальної власності (автор, виконавець, винахідник

тощо) та інші особи, яким належать особисті немайнові та (або) майнові права інтелектуальної власності.

Відповідно до ст. 435 ЦК України первинним суб'єктом авторського права є автор твору. Суб'єктами авторського права є також інші фізичні та юридичні особи, які набули прав на твори відповідно до договору або закону.

Згідно з ст. 450 ЦК України первинними суб'єктами суміжних прав є виконавець, виробник фонограми, виробник відеограми, організація мовлення. Суб'єктами суміжних прав є також інші особи, які набули таких прав відповідно до договору чи закону.

До суб'єктів промислової власності перш за все належать творці даного об'єкту, власники патенту, їхні правонаступники. Творцем об'єкту промислової власності визнається фізична особа, творчою працею якої створено цей об'єкт. Якщо в створенні об'єкту промислової власності брали участь кілька фізичних осіб, то вони вважаються співвласниками даного об'єкту. Порядок розпорядження правами, що належать співвласникам, визначається угодою між ними.

Патентовласником може бути особа, яка отримала патент і, тим самим, патентні права на винахід, корисну модель чи промисловий зразок. Перш за все, право на одержання патенту на своє ім'я має творець об'єкту.

За законодавством України в сфері інтелектуальної власності право на патент на службовий об'єкт промислової власності має роботодавець. У цьому випадку творцям виплачується обов'язкова винагорода, розмір і порядок виплати якої визначаються законодавством або договором між сторонами, а в разі спору – встановлюються судом. Також потрібно знати, що в разі смерті творця об'єкта права інтелектуальної власності або влас-

ника патенту на винахід, корисну модель чи промисловий зразок власниками патентних прав стають спадкоємці.

Спадкування патентних прав відбувається як за законом, так і за заповітом. При спадкуванні патентних прав до спадкоємців переходять тільки майнові права. Особисті немайнові права (наприклад, право авторства і право на авторське ім'я) у спадщину не переходять.

Слід зазначити: якщо об'єкт інтелектуальної власності втратив юридичну силу (наприклад, закінчився визначений охоронним документом строк дії або вчасно не внесено плату за підтримання чинності охоронного документа), то цим об'єктом може скористуватися будь-яка фізична чи юридична особа, тобто він стає суспільним надбанням.

Контрольні запитання

1. Що таке інтелектуальна діяльність?
2. Що таке інтелектуальна власність?
3. На яких нормативних актах базується національне законодавство в сфері інтелектуальної власності?
4. Які об'єкти інтелектуальної власності відносяться до групи права промислової власності?
5. Які об'єкти інтелектуальної власності відносяться до групи авторського права?
6. Які об'єкти інтелектуальної власності відносяться до суміжних прав?
7. Який об'єкт промислової власності називають винахід і яким критеріям він повинен відповідати?
8. Що таке корисна модель і яким критеріям вона повинна відповідати?

9. Який об'єкт промислової власності називають промисловим зразком?
10. Що таке товарний знак та фірмове найменування?
11. Який об'єкт права інтелектуальної власності називають географічним зазначенням?
12. Що таке «ноу-хау»?
13. Які об'єкти права інтелектуальної власності відносяться до групи нетрадиційних об'єктів і чому?
14. Хто може бути суб'єктом права на об'єкт авторських і суміжних прав?
15. Хто може бути суб'єктом права на об'єкти промислової власності?
16. Хто може бути власником патенту?
17. Які права на об'єкти інтелектуальної власності переходять до спадкоємців і чому?
18. У яких випадках об'єкти права інтелектуальної власності стають суспільним надбанням?

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Нормативно-правові акти

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. / Верховна Рада України. – Офіц. видання. – К.: Право, 1996. – 63 с.
2. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18. – Ст. 144.

3. Цивільний кодекс України / Верховна Рада України. – К.: Вид. дім «Ін Юре», 2003. – 432 с.

4. Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 11 липня 2001 р. № 2627-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 43. – Ст. 214.

5. Закон України «Про Концепцію Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» від 21 листопада 2002 року N 228-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 3. – Ст. 12.

6. Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» від 15 січня 1993р.: зб. нормативних актів з питань промислової власності. – К.: Вища школа, 1998. – С. 27-47.

7. Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» від 1 червня 2000р. №1771-III із змінами і доповненнями, внесеними Законом України від 21 грудня 2000 р. №2188-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 8. – Ст. 37.

8. Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» від 15 грудня 1993 р.: зб. нормативних актів з питань промислової власності. – К.: Вища школа, 1998. – С. 66-79.

9. Закон України «Про охорону прав на промислові зразки» від 15 грудня 1993 р.: зб. нормативних актів з питань промислової власності. – К.: Вища школа, 1998. – С. 49-65.

10. Закон України «Про охорону прав на сорти рослин» від 21 квітня 1993.: зб. нормативних актів з питань промислової власності. – К.: Вища школа, 1998. – С.80-93.

11. Закон України «Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем» від 5 листопада 1997р. № 621/ 97 – ВР // Відомості Верховної Ради України. – № 8. – Ст. 37.

12. Указ Президента України «Про заходи щодо охорони інтелектуальної власності в Україні» від 27 квітня 2001 р. №285/2001. // Урядовий кур'єр. – 2001. – 5 травня. – № 79.

Основна література

13. *Довгій С. О.* Охорона інтелектуальної власності в Україні / [С. О. Довгій, В. О. Жаров, В. О. Зайчик та ін.]. – К.: Форум, 2002. – 319 с.

14. Інтелектуальна власність: словник-довідник у 2-х т. / [за ред. О. Д. Святоцького]. – К.: Вид. Дім «Ін Юре», 2000. – Т. 1: Авторське право і суміжні права. – 356 с.

15. Інтелектуальна власність: словник-довідник у 2-х т. / [за ред. О. Д. Святоцького, В. Л. Петрова]. – К.: Вид. Дім «Ін Юре», 2000. – Т. 2: Промислова власність. – 272 с.

16. *Кірін Р. С.* Інтелектуальна власність: навч. посібник / Р. С. Кірін, В. Л. Хоменко. – Д.: Національний гірничий університет, 2006. – 192 с.

17. *Конох М. С.* Основи інтелектуальної власності: навч. посібник / М. С. Конох, А. В. Хрідочкін. – Дніпродзержинськ: Дніпродзержинський державний технічний університет, 2008. – 86с.

18. *Кузнецов Ю. М.* Патентознавство та авторське право: [підручник] / Ю.М. Кузнецов – К.: Кондро, 2005. – 428 с.

19. *Підпригора О. А.* Основи правової охорони інтелектуальної власності в Україні: підруч. [для студ. неюрид. вузів] / О. А. Підпригора, О. Д. Святоцький. – К.: Концерн Видавничий Дім «Ін Юре», 2003. – 236 с.

20. *Підопригора О. А.* Право інтелектуальної власності: навч. видання / О. А. Підопригора, О. Д. Святоцький, та ін. – К.: Ін Юре, 2004. – 670с.

21. Право власності в Україні: навч. посіб. / [О. В. Дзера, Н. С. Кузнецова, О. А. Підопригора та ін.]. – К.: Юрінком Інтер, 2000. – 816 с.

22. *Цибульов П. М.* Введення в інтелектуальну власність / П. М. Цибульов. – К.: Інститут інтелектуальної власності і права, 2003. – 108 с.

23. *Цибульов П. М.* Основи інтелектуальної власності / П. М. Цибульов. – К.: Інститут інтелектуальної власності і права, 2005. – 268 с.

Додаткова література

24. *Галянтич М. К.* Промислова власність: правові засоби охорони та захисту: [монографія] / Микола Костянтинович Галянтич. – К.: НДІ приватного права і підприємництва, 2003. – 256 с.

25. Інтелектуальна власність в Україні: проблеми теорії і практики: [зб. наук. пр.]. – К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2002. – 424 с.

26. *Крайнєв П.* Законодавство України у сфері промислової власності (історія розвитку та аналіз) / Петро Крайнєв // Право України. – 2001. – № 5. – С. 85-88.

27. *Мельник О.* Виникнення суб'єктивних прав на об'єкти інтелектуальної власності / Олена Мельник // Право України. – 2002. – № 3. – С. 96-97.

28. *Мельник О. М.* Суб'єкт права інтелектуальної власності та його цивільно-правовий статус: [монографія] / Олена Миколаївна Мельник. – Х.: НУВС, 2003. – 156 с.

29. Науково-практичний коментар до цивільного законодавства України / [Ярема А. Г., Карабань В. Я., Крищенко В. В., Ротань В. Г.]. – Севастополь: Інститут юрид. дослід., 2004 – Т.2: А.С.К. – 2004. – 864 с.

30. *Підпригора О.* Загальні положення про право інтелектуальної власності у Цивільному кодексі України / Опанас Підпригора // *Право України.* – 2003. – № 7. – С. 97-101.

31. *Святоцький О. Д.* Реформування відносин власності у інтелектуальній сфері: правові проблеми / О. Д. Святоцький, О. Е. Сімсон // *Право України.* – 2006. – № 2. – С. 58-61.

32. *Шишка Р. Б.* Охорона інтелектуальної власності: авторсько-правовий аспект : [монографія] / Роман Богданович Шишка. – Харків: Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2002. – 368 с.

33. *Ярошевська Т.* Суб'єкти права на службовий винахід / Тамара Ярошевська // *Право України.* – 2006. – № 3. – С. 71-74.

Тема 2. НАБУТТЯ ПРАВ НА ОБ'ЄКТИ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

План семінарського заняття

(2 години)

1. Набуття прав на винаходи, корисні моделі, промислові зразки.
2. Набуття прав на засоби індивідуалізації товарів і послуг.
3. Правова охорона об'єктів авторського права та суміжних прав.
4. Набуття прав на об'єкти інтелектуальної власності за кордоном.

Методичні рекомендації

Вивчаючи цю тему, студенти мають розуміти, що суть охорони інтелектуальної власності полягає в тому, що творець об'єкта права інтелектуальної власності розкриває інформацію про цей об'єкт для необмеженого кола осіб, одержуючи від держави виключні права на створений ним об'єкт на визначений період часу. Ці права регламентуються охоронним документом, що видається власнику об'єкта права інтелектуальної власності.

В Україні право на винахід, корисну модель і промисловий зразок охороняється державою за допомогою охоронного документа – патенту. Патент – це техніко-юридичний документ, виданий заявнику на винахід, корисну модель або промисловий зразок, що відповідає умовам патентоспроможності і підтверджує авторство, пріоритет і право власності на об'єкт інтелектуальної власності.

Студентам окремо слід зупинитися на порядку оформлення прав на винаходи, корисні моделі, промислові зразки, засоби

індивідуалізації товарів і послуг. Для оформлення прав на ці об'єкти промислової власності, необхідно подати відповідним чином оформлену заявку до Державного департаменту інтелектуальної власності України (далі – Установа). Потім цю заявку передають до Державного підприємства «Український інститут промислової власності», який є підлеглим Установі, де заявка проходить експертизу. Водночас із публікацією відомостей про видачу патенту, Установа здійснює державну реєстрацію патенту, для чого вносить до реєстру відповідні дані. Видача патенту здійснюється Установою в місячний строк після реєстрації патенту.

В Україні після проведення експертизи по суті патент на винахід видається строком на 20 років. На промисловий зразок і корисну модель патент видається строком на 10 років. Строк дії патентів України відраховується від дати подачі заявки в Установу.

Згідно з Паризькою конвенцією про охорону промислової власності, якщо заявка спочатку була подана в одній із країн Паризького Союзу, а потім в Україні, то дія патенту відраховується від дати раніше поданої заявки, що називається конвенційним пріоритетом.

Дія патенту на винахід, корисну модель і промисловий зразок може бути достроково припинена цілком або частково за заявою власника патенту або через несвоєчасну сплату річного збору за підтримку дії патенту. Охорона прав на винаходи, корисні моделі та промислові зразки регламентується законами України: «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», «Про охорону прав на промислові зразки», а також низкою підзаконних актів: положень, правил, інструкцій, розроблених Державним департаментом інтелектуальної власності.

Розглядаючи питання щодо набуття та охорони прав на засоби індивідуалізації товарів і послуг, студентам потрібно знати, що охорона цих об'єктів промислової власності здійснюється на

основі Закону України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» та Закону України «Про охорону прав на зазначення походження товарів», а також відомчими нормативними актами. Нагадаємо, що знаки для товарів і послуг – це зареєстровані у встановленому порядку позначення, завдяки яким товари та послуги одних осіб відрізняються від однорідних товарів і послуг інших осіб. В Україні право власності на знаки для товарів і послуг засвідчується свідоцтвом. Право на одержання свідоцтва мають національні та іноземні заявники.

Порядок одержання свідоцтва подібний до того, що був описаний для винаходів. Особа, яка бажає одержати свідоцтво, подає заявку до Установи. У випадку схвального рішення за результатами експертизи, Установа публікує в своєму офіційному бюлетені відомості про видачу свідоцтва. Одночасно здійснюється державна реєстрація знаку шляхом внесення до Реєстру відомостей про свідоцтво. У місячний строк після державної реєстрації знаку відомство видає власнику свідоцтво, що дає йому виключне право користуватися та розпоряджатися знаком на свій розсуд. Строк дії свідоцтва становить 10 років від дати подачі заявки до Установи і продовжується за клопотанням власника охоронного документу щораз на 10 років. Також строк дії свідоцтва може бути припинений у випадках, аналогічних таким, як і для патенту на винахід.

Щодо правової охорони об'єктів авторського права та суміжних прав, то ці об'єкти інтелектуальної власності охороняються Законом України «Про авторське право і суміжні права». Цей закон охороняє особисті немайнові та майнові права авторів, їхніх правонаступників, а також права виконавців, виробників фонограм, організацій мовлення. Крім того, особисті немайнові і майнові права власників авторського та суміжних прав охороняються ЦК України та іншими нормативно-правовими актами.

Студенти повинні зрозуміти, що, згідно з законодавством України, виникнення та здійснення авторських прав не вимагає виконання будь-яких формальностей. Іншими словами, з моменту створення авторських чи оприлюднення суміжних творів вони автоматично знаходяться під державною охороною. За бажанням автора, власник авторського права для оповіщення про свої права може використовувати знак охорони авторського права, що міститься на кожному примірнику твору та складається з латинської букви © у колі, імені власника авторського права і року першого опублікування твору. Також власник авторського права може одержати авторське свідоцтво та зареєструвати своє право в офіційних державних реєстрах. При виникненні суперечки реєстрація визнається судом юридичною презумпцією авторства, тобто вважається дійсною, якщо в судовому порядку не буде доведено інше.

Охорона майнових прав авторів на Україні діє протягом всього життя автора та 70 років після його смерті. Безстроково охороняються законом особисті немайнові права (наприклад, право авторства, право на ім'я, право протидіяти перекрученню чи іншій зміні твору чи будь-якому іншому зазіханню на твір, що може завдати шкоди честі та репутації автора).

Розглядаючи питання про охорону прав виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення (суміжних прав), необхідно зазначити, що ці права охороняються Законом України «Про авторське право і суміжні права». Як зазначалося вище, оформлення суміжних прав не вимагає виконання будь-яких формальностей. З моменту першого оприлюднення цих об'єктів права, вони автоматично знаходяться під державною охороною.

Виробники фонограм і виконавці для оповіщення про свої права можуть на всіх примірниках фонограм або на їхніх упаковках проставляти знак охорони суміжних прав, що складається з латинської літери ® у колі, імені власника суміжних прав і року

першої публікації цього права. Особисті права виконавців охороняються безстроково. Майнові права виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення охороняються протягом 50 років.

Студенти мають розуміти, що охорона інтелектуальної власності в Україні сприяє розвитку науково-дослідної діяльності, що приводить до технічного прогресу, росту інвестицій, поліпшення якості промислової продукції та підвищення культурного рівня громадян.

Вивчаючи питання про набуття прав на об'єкти інтелектуальної власності за кордоном, студентам необхідно знати, що законодавство України, як і будь-якої іншої країни, регулює відносини в сфері промислової власності тільки своєї країни. Тому патент, отриманий в Україні, має силу тільки на території України. Якщо ж заявник хоче одержати правову охорону в інших країнах, він повинен одержати її в кожній із них.

Для того, щоб полегшити одержання правової охорони об'єктів промислової власності своїм громадянам і юридичним особам у закордонних країнах, у 1883 році одинадцять країн підписали Паризьку конвенцію та створили Міжнародний Союз для охорони промислової власності. Конвенція встановлює положення, що відносяться до винаходів, товарних знаків, промислових зразків, фірмових найменувань. Після набуття незалежності Україна також приєдналась до Паризької конвенції. Студенти мають знати, що завдяки Паризькій конвенції про охорону промислової власності, будь-який громадянин України має право запатентувати винахід, корисну модель, промисловий зразок у закордонних державах.

До подачі заявки на одержання охоронного документа за кордоном заявник зобов'язаний подати заявку до Державного департаменту інтелектуальної власності в Україні і проінформувати його про свій намір здійснити таке патентування. Якщо протягом

трьох місяців від дати подачі заявки не надійде заборона на патентування, то заявка може бути подана у відповідний орган закордонної держави. При патентуванні за кордоном слід додержуватися норм міжнародних угод у сфері промислової власності, до яких приєдналася Україна.

Також будь-який громадянин України має право зареєструвати знак для товарів і послуг у закордонній державі. При реєстрації знака за кордоном, відповідно до Мадридської угоди про міжнародну реєстрацію знаків, однією з умов є подача заявки через власне національне відомство.

Охорона авторських прав за кордоном здійснюється у відповідності до Бернської конвенції про охорону літературних і художніх творів (1886 р.), до якої приєдналася Україна. Міжнародно-правова охорона суміжних прав здійснюється на підставі Римської конвенції 1961 року. За цією Конвенцією охороняються права виконавців, права виробників фонограм, права організацій мовлення.

Контрольні запитання

1. У чому сутність охорони інтелектуальної власності?
2. Яким охоронним документом охороняються права на винаходи, корисні моделі і промислові зразки?
3. Що таке патент?
4. На який строк видається охоронний документ на винахід?
5. На який строк видається охоронний документ на промисловий зразок?
6. На який строк видається охоронний документ на корисну модель?
7. У яких випадках дія патенту може бути достроково припинена?

8. Яким охоронним документом охороняються права на знаки для товарів і послуг?

9. На який строк видається охоронний документ на знаки для товарів і послуг?

10. З якого моменту авторські права знаходяться під охороною держави?

11. З якого моменту суміжні права знаходяться під охороною держави?

12. Протягом якого строку охороняються особисті немайнові та майнові права автора?

13. Протягом якого строку охороняються особисті немайнові та майнові права виконавця твору?

14. Яким чином можна отримати охоронний документ, який буде мати чинність за кордоном?

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Нормативно-правові акти

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. / Верховна Рада України. – Офіц. видання. – К.: Право, 1996. – 63 с.

2. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18. – Ст. 144.

3. Цивільний кодекс України / Верховна Рада України. – К.: Вид. дім «Ін Юре», 2003. – 432 с.

4. Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 11 липня 2001 р. № 2627-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – №43. – Ст. 214.

5. Закон України «Про Концепцію Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» від 21 листопада 2002 року N 228-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 3. – Ст. 12.

6. Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» від 1 червня 2000 р. № 1771-III із змінами і доповненнями, внесеними Законом України від 21 грудня 2000 р. № 2188-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 8. – Ст. 37.

7. Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» від 15 грудня 1993 р.: зб. нормативних актів з питань промислової власності. – К.: Вища школа, 1998. – С. 66-79.

8. Закон України «Про охорону прав на промислові зразки» від 15 грудня 1993 р.: зб. нормативних актів з питань промислової власності. – К.: Вища школа, 1998. – С. 49-65.

9. Закон України «Про охорону прав на сорти рослин» від 21 квітня 1993.: зб. нормативних актів з питань промислової власності. – К.: Вища школа, 1998. – С.80-93.

10. Закон України «Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем» від 5 листопада 1997р. № 621/ 97 – ВР // Відомості Верховної Ради України. – № 8. – Ст. 37.

11. Указ Президента України «Про заходи щодо охорони інтелектуальної власності в Україні» від 27 квітня 2001 р. № 285/2001. // Урядовий кур'єр. – 2001. – 5 травня. – № 79.

Міжнародні акти

12. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів. Паризький Акт від 24 липня 1971 р., змінений 2 жовтня 1979 р.: Інтелектуальна власність в Україні: правові засади та практика. – Наук. – прак. вид : У 4-х т. / за заг. ред. О. Д. Святоцького. –

Т.1 : Право інтелектуальної власності. – К.: Видавничий дім «Ін Юре», 1999. – С. 186-224.

13. Всесвітня конвенція про авторське право від 6 вересня 1952 р.: Інтелектуальна власність в Україні: правові засади та практика. – Наук.-прак. вид: У 4-х т. / за заг. ред. О. Д. Святоцького. – Т.1 : Право інтелектуальної власності. – К.: Видавничий дім «Ін Юре», 1999. – С. 243-262.

14. Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності, прийнятий Дипломатичною конференцією 20 грудня 1996 р. // Інтелектуальна власність. – 2001. – № 2. – С.81-85.

15. Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про виконання і фонограми, прийнятий Дипломатичною конференцією 20 грудня 1996 р. // Інтелектуальна власність. – 2001. – № 2. – С.76-81.

16. Договор о патентной кооперации (РСТ) от 19 июля 1970 г. // Сборник действующих договоров, соглашений и конвенций, заключенных СССР с иностранными государствами. – М.: Вып. XXXIV, 1980. – С.55-89.

17. Евразийская патентная конвенция (Москва, 9 сентября 1994 г.) // СЗ РФ, 1996. – № 20. – Ст. 2323.

18. Конвенция о выдаче европейских патентов, подписанная в Мюнхене в 1973 г. / Европейская патентная конвенция. – М.: ВНИИПИ, 1988. – 242 с.

19. Конвенція, що засновує Всесвітню організацію інтелектуальної власності від 14 липня 1967 р., набула чинності 26 квітня 1970 р. та змінена 2 жовтня 1979 р.

20. Конвенція про охорону інтересів виробників фонограм від незаконного відтворення їх фонограм (Женева, 29 жовтня 1971 р.). – Авторське право і суміжні права. Законодавство та судова практика. – Зб. норм. Актів. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – С. 171-174.

21. Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків від 14 квітня 1891 р.

22. Міжнародна конвенція про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення // Інтелектуальна власність. – 2001. – № 2. – С.71-75.

23. Ніццька угода про Міжнародну класифікацію товарів і послуг для реєстрації знаків від 15 червня 1957 року, переглянута і змінена 28 вересня 1979 року. Женева, 1992.

24. Парижская конвенция об охране промышленной собственности. – Женева: ВОИС, 1996. – 46 с.

25. Протокол до Мадридської Угоди про міжнародну реєстрацію знаків від 27 червня 1989 р.

26. Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (Угода ТРІПС) // Інтелектуальна власність. – 1999. – № 5, 6,7.

Основна література

27. *Андрощук Г. А.* Патентное право: правовая охрана изобретений: учеб. пособие / Г. А. Андрощук, Л. И. Работягова. – К.: МАУП, 2001. – 232 с.

28. *Кірін Р. С.* Інтелектуальна власність: навч. посібник / Р. С. Кірін, В. Л. Хоменко. – Д.: Національний гірничий університет, 2006. – 192 с.

29. *Конох М. С.* Основи інтелектуальної власності: навч. посібник / М. С. Конох, А. В. Хрідочкін. – Дніпродзержинськ: Дніпродзержинський державний технічний університет, 2008. – 186с.

30. *Кузнецов Ю. М.* Патентознавство та авторське право: підручник / Кузнецов Ю.М. – К.: Кондро, 2005. – 428 с.

31. *Підопригора О. А.* Право інтелектуальної власності: навч. видання / О.А. Підопригора, О.Д. Святоцький, та ін. – К.: Ін Юре, 2004. – 670 с.

32. *Підпригора О. А.* Основи правової охорони інтелектуальної власності в Україні: підруч. [для студ. неюрид. вузів] / О. А. Підпригора, О. Д. Святоцький. – К.: Концерн Видавничий Дім «Ін Юре», 2003. – 236 с.

33. *Цибульов П. М.* Введення в інтелектуальну власність / Павло Миколайович Цибульов. – К.: Інститут інтелектуальної власності і права, 2003. – 108 с.

34. *Цибульов П. М.* Основи інтелектуальної власності / Павло Миколайович Цибульов. – К.: Інститут інтелектуальної власності і права, 2005.– 268 с.

Додаткова література

35. *Блинников В. И.* Комментарий евразийского патентного законодательства / Блинников В. И., Григорьев А. Н., Еременко В. И. – М.: Экзамен, 2003. – 448с.

36. *Галянтич М. К.* Промислова власність: правові засоби охорони та захисту: [монографія] / Микола Костянтинович Галянтич. – К.: НДІ приватного права і підприємництва, 2003. – 256 с.

37. Інтелектуальна власність в Україні: проблеми теорії і практики: [зб. наук. пр.]. – К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2002. – 424 с.

38. *Крайнєв П. П.* Інтелектуальна економіка: управління промисловою власністю : [монографія] / Петро Павлович Крайнєв. – К.: Вид. дім «Ін Юре», 2004. – 448 с.

39. *Красовська А. Г.* Правова охорона об'єктів промислової власності в Україні та технологічно розвинутих країнах / А. Г. Красовська // Інтелектуальна власність. – 2005. – № 12. – С. 12-18.

40. Охорона промислової власності в Україні: монографія / [за ред. О. Д. Святоцького, В. П. Петрова]. – К.: Вид. Дім «Ін Юре», 1999. – 400 с.

41. *Паладій М. В.* Тенденції розвитку законодавства у сфері інтелектуальної власності / М. В. Паладій // *Право України*. – 2002. – № 2. – С. 98-102.

42. *Підопригора О.* Проблеми цивільно-правового захисту права інтелектуальної власності / Опанас Підопригора // *Інтелектуальна капітал*. – 2002. – № 2. – С. 4-9; №3. – С. 3-10.

43. *Потехна В.* Правова охорона винаходів у законодавстві України і США / В. Потехна // *Інтелектуальна власність*. – 2005. – № 1. – С. 38-45.

44. Промислова власність в Україні: проблеми правової охорони / [зб. наук. пр.]. – К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2004. – 548 с.

45. *Святоцький О. Д.* Реформування відносин власності у інтелектуальній сфері: правові проблеми / О. Д. Святоцький, О. Е. Сімсон // *Право України*. – 2006. – № 2. – С. 58-61.

46. *Шидловський А.* Досвід та підтримка винахідництва і підтримка творчої діяльності в науці / Анатолій Шидловський // *Інтелектуальний капітал*. – 2003. – № 3. – С. 4-12.

47. *Шишка Р. Б.* Охорона інтелектуальної власності: авторсько-правовий аспект: [монографія] / Роман Богданович Шишка. – Харків : Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2002. – 368 с.

Тема 3. ПЕРЕДАЧА ПРАВ НА ОБ'ЄКТИ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

План семінарського заняття (2 години)

1. Види ліцензій.
2. Ліцензійні договори.
3. Ліцензійні платежі.
4. Передача прав за авторськими договорами.

Методичні рекомендації

Вивчаючи цю тему, студенти повинні розуміти, що творець об'єкта права інтелектуальної власності (чи інша особа, яка має виключне майнове право на об'єкт права інтелектуальної власності) може передавати свої майнові права будь-якій особі повністю або частково. Отже, в умовах ринкової економіки результати інтелектуальної діяльності людини при обміні виступають як товар, що може бути об'єктом комерційної угоди. Комерційна угода може здійснюватися як ліцензійний договір про передачу майнових прав на об'єкт промислової власності або як авторський договір про передачу майнових прав на об'єкт авторського чи суміжних прав.

При торгівлі правами на об'єкти права промислової власності під ліцензією розуміється дозвіл, у відповідності з яким одна особа, яка має виключне право дозволяти використання об'єкта права інтелектуальної власності (ліцензіар), може надати іншій особі (ліцензіатові) письмове повноваження, яке надає їй право на використання цього об'єкта в певній обмеженій сфері (ст. 1108 ЦК України).

Торгівля ліцензіями – один з найбільш ефективних засобів поширення нововведень у різних галузях виробництва. Вона забезпечує прискорення науково-технічного і соціального розвитку суспільства. Студенти мають зрозуміти, що форма торгової угоди з продажу ліцензії повинна забезпечувати монопольне право використання об'єктів промислової власності тільки для партнерів цієї угоди і не допускати використання цього права конкурентами.

Продаж ліцензіаром ліцензій може переслідувати такі цілі як, наприклад, одержання гарантованого прибутку без вкладення капіталу і створення власного виробництва чи освоєння ринку, завоювання ринку, скорочення строків освоєння нових технологій, компенсація витрат на створення.

Придбання ліцензії дозволяє ліцензіатові: освоїти виробництво продукції, що користується попитом, при істотній економії матеріальних і трудових ресурсів; знизити собівартість продукції, що випускається; підвищити продуктивність праці і конкурентоздатність товарів на зовнішньому ринку; одержати переваги над конкурентами.

Студентам окремо слід розглянути види ліцензій. Так, згідно зі ст. 1108 ЦК України, за обсягами переданих прав ліцензія може бути виключною, одиничною, невиключною, повною, а також іншого виду, що не суперечить закону.

За **виключною ліцензією**, ліцензіар передає право на використання об'єкта промислової власності ліцензіату в певному обсязі, на визначеній території і на обумовлений строк, залишаючи за собою право використовувати цей об'єкт в частині, що не передається ліцензіату. При цьому ліцензіар немає права надавати ліцензії на використання даного об'єкта іншій особі на цій же території в обсязі наданих ліцензіату прав.

Права ліцензіата на використання об'єкта промислової власності, які він одержав за виключною ліцензією, можуть бути обмежені ліцензіаром стосовно: строку дії договору, який може бути меншим, ніж строк дії патенту; території дії договору, яка може обмежуватися конкретною сферою; виду використання (наприклад, тільки виробництво або тільки продаж).

Одинична ліцензія видається лише одному ліцензіату і виключає можливість видачі ліцензіаром іншим особам ліцензій на використання об'єкта права промислової власності у сфері, що обмежена цією ліцензією, але не виключає можливості використання ліцензіаром цього об'єкта у зазначеній сфері.

Надання ліцензіату **невиключної ліцензії** не виключає можливості використання ліцензіаром об'єкта права промислової власності у сфері, що обмежена цією ліцензією, та видачі ним ліцензій іншим особам.

За **повною ліцензією** до ліцензіата переходять усі майнові права, що випливають із патенту, на строк дії договору. Ліцензіар є лише номінальним патентовласником, але тільки на строк чинності договору. По закінченні строку повної ліцензії майнові права патентовласника відновлюються у повному обсязі.

Повна ліцензія подібна до договору купівлі-продажу, але тільки на певний строк. Студенти повинні розуміти, що договір повної ліцензії занадто обмежує права патентовласника, що є недоцільним. Завдяки виключній або невиключній ліцензії патентовласник може одержати кращий прибуток, ніж від продажу повної ліцензії.

Пропонується детальніше розглянути передачу прав на об'єкти промислової власності за допомогою ліцензійного договору, оскільки найбільш поширеною правовою формою використання об'єктів промислової власності є саме ліцензійні договори.

Ліцензійний договір – це двостороння угода, за якою сторона, що володіє виключним правом на використання об'єкту права промислової власності (ліцензіар), надає іншій стороні (ліцензіату) дозвіл (ліцензію) на використання, а ліцензіат бере на себе зобов'язання вносити ліцензіару обумовлені договором платежі і здійснювати інші дії, передбачені договором.

У ліцензійному договорі визначаються вид ліцензії, сфера використання об'єкта права промислової власності (наприклад, конкретні права, що надаються за договором, способи використання зазначеного об'єкта, територія та строк, на які надаються права), розмір, порядок і строки виплати платежів за використання об'єкта права інтелектуальної власності, а також інші умови, які сторони вважають за доцільне включити у договір. Майнові права, не зазначені в договорі як відчужені, вважаються такими, що не передані. Відповідно до патентного законодавства України, ліцензійний договір вважається дійсним, якщо він складений у письмовій формі та підписаний сторонами.

Договори у сфері інтелектуальної діяльності мають відповідати загальним цивільно-правовим вимогам до договорів. Передусім, договором визнається угода двох або більше осіб, що спрямована на виникнення, зміну чи припинення їх прав і обов'язків.

Студентам необхідно знати, що патентним законодавством визначені обов'язкові умови та реквізити договору. У ньому повинні бути зазначені: сторони договору (повне офіційне найменування та юридична адреса – для юридичної особи; прізвище, ім'я, по батькові та адреса – для фізичної особи); номер охоронного документа; назва об'єкта промислової власності; предмет договору, який повинен містити бажання власника передати своє майнове право на об'єкт промислової власності та згоду правонаступника прийняти це право; підписи сторін; дата укла-

дання договору. Міжнародна практика ліцензійної торгівлі свідчить про те, що строк дії ліцензійного договору, як правило, становить від 5 до 10 років. Договірним правом регулюється можливість дострокового розірвання ліцензійного договору, якщо однією із сторін не виконуються його істотні умови, а також продовження строку дії договору за взаємною згодою сторін.

Оскільки більшість ліцензійних угод пов'язана з комерційною діяльністю, то вони передбачають виплату визначеної грошової суми ліцензіарові за передані майнові права на використання об'єктів права інтелектуальної власності. Тому потрібно детальніше зупинитися на ліцензійних платежах. Розрізняють три основних види ліцензійних платежів: роялті, паушальний, комбінований:

– *платіж у формі роялті* передбачає, що ліцензіат виплачує ліцензіарові винагороду рівними частками протягом усього строку дії договору;

– *паушальний платіж* передбачає виплату винагороди до початку масового випуску продукції, зафіксованої в договорі. До паушальної форми оплати звертаються зазвичай у випадках, коли в країні ліцензіата хитке положення або немає ясності в питанні патентування винаходу, що складає основу ліцензії;

– *комбінований платіж* передбачає виплату ліцензіарові частини винагороди ще до початку виробництва і збуту продукції, а частина винагороди, що залишається, виплачується у формі роялті після поставки продукції на виробництво.

Вивчаючи питання про передачу прав на об'єкти інтелектуальної власності за авторськими договорами, студенти мають розуміти, що за ліцензійними договорами, як правило, передаються права на об'єкти промислової власності. Якщо автор передає ін-

шій особі свої майнові права на використання об'єкта авторського права, то укладається авторський договір.

За авторським договором автор об'єкта права зобов'язаний створити і передати замовлений твір для використання, а користувач зобов'язаний використати або почати використання твору передбаченим договором способом в обумовленому ним обсязі у визначений строк і виплатити автору встановлену договором винагороду. Студенти мають знати, що це самостійна група договірних зобов'язань, які відзначаються певними особливостями:

– по-перше, суб'єктами зазначених договорів, з одного боку, завжди є автор (співавтори) або його (їх) правонаступники, а з іншого боку, як правило, певна організація, яка за родом своєї діяльності може використати твір обумовленим у договорі способом;

– по-друге, якщо з боку автора виступають дві або більше особи (співавтори, кілька спадкоємців або інших правонаступників), то для укладання договору необхідна згода усіх цих суб'єктів, незалежно від того, яка частка авторської винагороди їм належить;

– по-третє, у випадках використання кількох колективних творів на кожний із них укладається окремий авторський договір (наприклад, із співавторами слів пісні – один договір, із співавторами музики – інший). У такому випадку це окремі види творів, а не співавторство;

– по-четверте, автор може передати право на використання свого твору як на території України, так і за її межами будь-яким громадянам і юридичним особам, у тому числі й іноземним;

– по-п'яте, об'єкти авторського права можуть бути об'єктом договору за умови, якщо цей об'єкт виражений в об'єктивній формі, яка дозволяє його відтворювати і розмножувати.

Отже, об'єктом авторського договору можуть бути твори, вже створені на момент укладання договору, а також твори, які автор (співавтори) зобов'язується створити і передати для використання.

Окремо слід зупинитися на видах авторських договорів. Розрізняють, наприклад, такі види авторських договорів: видавничий; на депонування рукопису; постановочний; сценарний; художнього замовлення; про використання в промисловості неопублікованого твору декоративно-прикладного мистецтва.

Видавничий договір – характеризується специфічним способом використання твору: виданням і розповсюдженням його через торгівлю, бібліотеки чи інші організації. Видавничі договори розрізняються за своїм предметом: на видання літературних творів, творів образотворчого мистецтва, музичних творів.

Договори на видання літературних творів поділяються на видання оригінальних творів і на видання літературних творів у перекладі вітчизняних і зарубіжних авторів. Видавничий договір може бути укладений як на готовий твір, так і на твір, що буде створений у майбутньому. Останній називається ще договором замовлення.

Договір на депонування рукопису. За цим договором організація за погодженням з автором передає належним чином оформлений оригінал разом із рефератом твору інформаційному органу, який зобов'язаний безкоштовно зберігати оригінал і надавати інформацію про нього шляхом публікації реферату. Крім того, цей орган зобов'язаний на замовлення всіх зацікавлених осіб виготовляти і видавати копії твору повністю або частково.

Постановочний договір. За цим договором автор передає або зобов'язується створити і передати постановнику драматичний, музичний, музично-драматичний, хореографічний або пантомімний твір, а постановник зобов'язується здійснити в межах

обумовленого договором або законом строку постановку і публічне виконання твору та сплатити автору винагороду. Винагорода складається з двох частин: одноразової винагороди та збору за кожний спектакль.

Сценарний договір. За цим договором автор передає або зобов'язується створити і передати кіно-, теле- або радіостудії сценарій фільму або теле- чи радіопередачі в обумовлений договором строк, а студія зобов'язується виплатити автору винагороду.

Договір художнього замовлення. За цим договором автор зобов'язується створити і передати замовнику в обумовлений договором строк твір образотворчого мистецтва, а замовник зобов'язується виплатити автору погоджену винагороду. Особливість зазначеного договору полягає в тому, що замовник не зобов'язаний випускати твір у світ, тобто виставляти твір для публічного огляду.

Договір про використання в промисловості неопублікованого твору декоративно-прикладного мистецтва. За цим договором автор зобов'язується передати або створити і передати твір декоративно-прикладного мистецтва для використання іншої стороні договору, яка зобов'язується виплатити обумовлену договором винагороду.

У спеціальній літературі і законодавстві немає визначення поняття «декоративно-прикладне мистецтво», а лише є перелік творів, які прийнято вважати об'єктами декоративно-прикладного мистецтва. Питання про те, чи є даний твір об'єктом декоративно-прикладного мистецтва, вирішують фахівці. Проте практикою до переліку таких творів віднесено: серветки, килими, хустки, взуття, одяг, вироби із шкіри, кісток, пластмаси; іграшки, значки, сувеніри, вироби зі скла, фарфору, металу; ювелірні і галантерейні вироби тощо.

Контрольні запитання

1. Що таке ліцензія?
2. Які види ліцензій Ви знаєте?
3. Які переваги отримують сторони при продажу ліцензій?
4. Що розуміють під поняттям «виключна ліцензія»?
5. Яка ліцензія має назву «невиключна»?
6. Що розуміють під поняттям «повна ліцензія»?
7. Що таке одинична ліцензія?
8. Який договір називають ліцензійним?
9. При укладенні ліцензійного договору які умови будуть вважатися істотними?
10. Назвіть основні види ліцензійних платежів?
11. Що розуміють під виплатою винагороди у формі роялті?
12. Що таке паушальний платіж?
13. У яких випадках виплачується винагорода комбінованим платежем?
14. Що таке авторський договір?
15. Назвіть особливості авторських договорів?
16. Які існують види авторських договорів?

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Нормативно-правові акти

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. / Верховна Рада України. – Офіц. видання. – К.: Право, 1996. – 63 с.

2. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18. – Ст. 144.

3. Цивільний кодекс України / Верховна Рада України. – К.: Вид. дім «Ін Юре», 2003. – 432 с.

4. Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 11 липня 2001 р. № 2627-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – №43. – Ст. 214.

5. Закон України «Про Концепцію Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» від 21 листопада 2002 року N 228-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 3. – Ст. 12.

6. Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» від 1 червня 2000р. №1771-III із змінами і доповненнями, внесеними Законом України від 21 грудня 2000 р. №2188-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 8. – Ст. 37.

7. Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» від 15 грудня 1993 р.: зб. нормативних актів з питань промислової власності. – К.: Вища школа, 1998. – С. 66-79.

8. Закон України «Про охорону прав на промислові зразки» від 15 грудня 1993 р.: зб. нормативних актів з питань промислової власності. – К.: Вища школа, 1998. – С. 49-65.

9. Закон України «Про охорону прав на сорти рослин» від 21 квітня 1993.: зб. нормативних актів з питань промислової власності. – К.: Вища школа, 1998. – С.80-93.

10. Закон України «Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем» від 5 листопада 1997р. № 621/ 97 – ВР // Відомості Верховної Ради України. – № 8. – Ст. 37.

11. Указ Президента України «Про заходи щодо охорони інтелектуальної власності в Україні» від 27 квітня 2001 р. №285/2001. // Урядовий кур'єр. – 2001. – 5 травня. – № 79.

Основна література

12. Довгій С. О. Охорона інтелектуальної власності в Україні / [С.О. Довгій, В.О.Жаров, В.О. Зайчик та ін.]. – К.: Форум, 2002. – 319 с.

13. Евдокимова В. Н. Вопросы правового регулирования передачи технологии в РФ / В. Н. Евдокимова // ИС Промышленная собственность. – 2004. – № 9-10. – С. 154 – 158.

14. Кірін Р. С. Інтелектуальна власність: навч. посібник / Р. С. Кірін, В. Л. Хоменко. – Д.: Національний гірничий університет, 2006. – 192 с.

15. Конох М. С. Основи інтелектуальної власності: навч. посібник / М. С. Конох, А. В. Хрідочкін. – Дніпродзержинськ: Дніпродзержинський державний технічний університет, 2008. – 186 с.

16. Корчагина А. Д. Передача технологии на коммерческой основе / Корчагина А. Д. – М.: ИНИЦ Роспатента, 2000. – С. 53.

17. Назаренко І. І. Основи патентування і ліцензування : навч. посіб. / І. І. Назаренко, А. І. Кредісов, В. О. Ракша. – К.: Знання України, 2006. – 306 с.

18. Передача прав на об'єкти інтелектуальної власності: конспект лекцій / [укл. Л. А. Міняйло] – К.: ЗАТ «Інститут інтелектуальної власності і права», 2004. – 224 с.

19. Підпригора О. А. Основи правової охорони інтелектуальної власності в Україні: підруч. [для студ. неюрид. вузів] / О. А. Підпригора, О. Д. Святоцький. – К.: Концерн Видавничий Дім «Ін Юре», 2003. – 236 с.

20. Підпригора О. А. Право інтелектуальної власності: навч. видання / О. А. Підпригора, О. Д. Святоцький, та ін. – К.: Ін Юре, 2004. – 670с.

21. *Плотников В. Ю.* Патентование изобретений и продажа лицензий на внешнем рынке / В. Ю. Плотников, Е. Н. Плотникова – М.: Бизнес-школа Интел-синтез, 1999. – 208 с.

22. *Цибульов П. М.* Основи інтелектуальної власності / Павло Миколайович Цибульов. – К.: Інститут інтелектуальної власності і права, 2005.– 268 с.

Додаткова література

23. *Галянтич М. К.* Промислова власність: правові засоби охорони та захисту: [монографія] / Микола Костянтинівич Галянтич. – К.: НДІ приватного права і підприємництва, 2003. – 256 с.

24. *Зинов В. Г.* Управление интеллектуальной собственностью: учеб. пособие / Владимир Глебович Зинов – М.: Дело, 2003. – 512 с.

25. *Інтелектуальна власність: теорія і практика інноваційної діяльності: підручник / [М. В. Вачевський, В.Г. Кремінь, В. М. Мадзігон та ін.] – К.: ВД Професіонал, 2005. – 448 с.*

26. *Качанов Ю. В.* Выплата авторского вознаграждения в странах СНГ / Ю.В. Качанов // Патенты и лицензии. – 1995. –№ 5. – С. 19-21.

27. *Кожухова И. Я.* Поощрительное вознаграждение: оптимально и бесконфликтно / И. Я. Кожухова, К. Б. Вишнякова // Патенты и лицензии. – 2000. – № 4. – С. 35-38.

28. *Крайнев П. П.* Інтелектуальна економіка: управління промисловою власністю: [монографія] / Петро Павлович Крайнев. – К.: Вид. дім «Ін Юре», 2004. – 448 с.

29. *Красовська А. Г.* Правова охорона об'єктів промислової власності в Україні та технологічно розвинутих країнах /

А. Г. Красовська // Інтелектуальна власність. – 2005. – № 12. – С. 12-18.

30. *Леонтьев Ю. Б.* Авторское вознаграждение: коллизии и рекомендации / Ю. Б. Леонтьев // Патенты и лицензии. – 2000. – № 5. – С. 13-16.

31. Охорона промислової власності в Україні: монографія / [за ред. О. Д. Святоцького, В. П. Петрова]. – К.: Вид. Дім «Ін Юре», 1999. – 400 с.

32. Промислова власність в Україні: проблеми правової охорони / [зб. наук. пр.]. – К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2004. – 548 с.

33. *Шидловський А.* Досвід та підтримка винахідництва і підтримка творчої діяльності в науці / Анатолій Шидловський // Інтелектуальний капітал. – 2003. – № 3. – С. 4-12.

34. *Шишка Р. Б.* Охорона інтелектуальної власності: авторсько-правовий аспект : [монографія] / Роман Богданович Шишка. – Харків : Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2002. – 368 с.

Тема 4. ПРАВО НА ОБ'ЄКТ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

План практичного заняття (4 години)

1. Право на об'єкт промислової власності.
2. Право на об'єкт авторського права.
3. Право на об'єкт суміжних прав.
4. Право на службовий об'єкт інтелектуальної власності.

Індивідуальні задачі

Задача 1

До Апеляційного суду Дніпропетровської області з позовними вимогами звернулося товариство з обмеженою відповідальністю. У позовній заяві позивач просив суд визнати винахід, створений ведучим конструктором гр. Пилипенко, службовим. Заперечуючи проти заявлених вимог, винахідник Пилипенко пояснив суду, що даний винахід не можна кваліфікувати як службовий об'єкт права промислової власності, оскільки були відсутні завдання роботодавця на його створення, а дане технічне рішення було зроблене тільки завдяки засобам роботодавця.

1. Які винаходи слід вважати службовими?
2. Яким нормативно-правовим актом врегульовуються відносини між роботодавцем і винахідником?
3. На чю користь суд має прийняти рішення?
4. Користуючись нормами чинного законодавства, обґрунтуйте відповідь.

Задача 2

До суду Голосіївського району м. Києва звернулася гр. Іванова – спадкоємиця Лазарева, автора наукових праць з філософії – з позовом проти гр. Андреева про виплату винагороди за видання творів, створених у співавторстві з померлим науковцем Лазарєвим.

У ході розгляду справи виявилось, що гр. Андреев був учнем науковця Лазарева і використовував його окремі ідеї. У пам'ять про вчителя гр. Андреев поставив ім'я свого померлого наставника поряд зі своїм іменем у деяких виданнях наукового характеру. Всі ці твори були створені після смерті гр. Лазарева.

1. Чи вважаються ідеї об'єктом права інтелектуальної власності?
2. Чи мали місце відносини співавторства між гр. Андреевим і гр. Лазарєвим?
3. Чи правомірно Андреев використав ім'я Лазарева?
4. Чи має право Іванова на отримання авторської винагороди?
5. На чю користь прийме рішення суд?

Задача 3

Громадянин Бондаренко подав до суду Баглійського району м. Дніпродзержинська позов про стягнення з акціонерного товариства (АТ) «Дніпромет» авторської винагороди за використання винаходу за патентом № 6637. В обґрунтуванні заявленої вимоги вказано, що позивач у числі інших винахідників створив винахід, який був впроваджений у виробництво на Дніпровському металургійному комбінаті, але авторська винагорода за патентом № 6637 не виплачувалася.

Дніпровський металургійний комбінат подав заявку на оформлення винаходу на своє ім'я, оскільки винахід зроблений при виконанні службових обов'язків. Відповідач стверджує, що АТ «Дніпромет» є одним з правонаступників Дніпровського металургійного комбінату і право щодо патенту № 6637 належать йому.

1. У якому випадку виплачується авторська винагорода за створення винаходу?
2. Чи повинен правонаступник виплачувати авторську винагороду за службовий винахід?
3. Яке рішення має прийняти суд?
4. Користуючись нормами чинного законодавства, обґрунтуйте відповідь.

Задача 4

До юридичної фірми звернулася гр. Євдокимова, яка, на її думку, здійснила наукове відкриття, котре описала у рукописі наукової праці з хімії. Громадянка Євдокимова бажала отримати консультацію з приводу можливості отримання правової охорони на результат своєї творчої діяльності.

Підготуйте відповідь юрисконсульта фірми, звернувши увагу на такі питання:

1. Що може бути в даному випадку об'єктом правового захисту?
2. Які особисті немайнові і майнові права виникають у гр. Євдокимової і в силу яких юридичних фактів?
3. З якого моменту в Україні об'єкти авторського права знаходяться під правовою охороною?
4. Згідно з національним законодавством, який строк охорони особистих немайнових і майнових прав автора на авторські твори?

Задача 5

Громадяни Марченко і Савченко вирішили створити товариство і, крім грошових внесків, внести в статутний капітал авторське право на раніше створений ними літературний твір, оцінивши його в 5000 грн. Реєстраційний орган відмовив в реєстрації товариства, посилаючись на те, що статутний капітал повинен формуватися за рахунок грошових внесків або за рахунок іншого майна. На думку реєстраційного органу, не можна вважати майном авторське право на твір і зробити оцінку прав на даний об'єкт інтелектуальної власності неможливо, у зв'язку з цим статут товариства буде суперечити законодавству.

1. Чи можуть майнові права на об'єкт інтелектуальної власності вноситися до статутного капіталу юридичної особи?
2. Чи можна провести оцінку прав на об'єкт авторського права?
3. Користуючись нормами чинного законодавства, обґрунтуйте відповідь.

Задача 6

У 2009 році судом Заводського району м. Дніпродзержинська Дніпропетровської області було розглянуто справу щодо патентоволодіння. Предметом суперечки став спектрометр для аналізу хімічних речовин, створений двома науковими співробітниками гр. Олексієвим і гр. Матвієнко, які працювали до 1991 року у Державному інституті азотної промисловості «ДІАП». У 1991 році винахідники взяли участь у створенні малого державного науково-виробничого підприємства «Стирол», однією із задач якого стало просування на ринок розробленої ідеї. У тому ж

році гр. Олексіїв і гр. Матвієнко подали заявку на отримання патенту. Через деякий час у директора підприємства «Стирол» з винахідниками виникли розбіжності і вони були вимушені звільнитися з науково-виробничого підприємства.

У свою чергу, директор науково-виробничого підприємства подав до суду позов, бажаючи відсудити права на володіння патентом. Позовна заява складалася з наступних вимог:

- визнати патентовласником даного винаходу підприємство «Стирол»;

- визнати винахід як такий, що створений у порядку виконання службового завдання.

1. Хто із сторін має бути патентовласником?

2. Чи підлягають задоволенню вимоги позивача?

3. На чию користь буде рішення суду?

4. Користуючись нормами чинного законодавства, обґрунтуйте відповідь.

Задача 7

Товариство з обмеженою відповідальністю (ТОВ) в особі директора гр. Глуценка, який одночасно був головним редактором місцевого телебачення, і редакція газети «Факти» уклали договір, згідно з яким місцеве телебачення зобов'язувалось надавати редакції газети для публікації свою програму передач за 6000 грн. у місяць. Але через деякий час редакція припинила друкувати програму, повідомивши про розірвання договору в одній із своїх статей.

ТОВ, у зв'язку з необхідністю публікації програми передач, організувало випуск газети «Новини тижня». Проте, газета «Факти» знову почала публікувати програму передач без сплати

ТОВ платежів у зв'язку з тим, що вона отримувала програму з інших джерел.

Товариство, вважаючи, що газета «Факти» порушила його авторські права і свої договірні зобов'язання, вимагало стягнення з відповідача 56000 грн., у тому числі 50000 грн. упущеної вигоди і 6000 грн. витрат на випуск газети «Новини тижня».

1. Чи є програма передач об'єктом авторського права?
2. Чи має право позивач на відшкодування збитків?
3. Яке рішення повинен прийняти суд?
4. Користуючись нормами чинного законодавства, обґрунтуйте відповідь.

Задача 8

До суду Шевченківського району м. Києва з позивними вимогами звернулося акціонерне товариство (АТ). У позовній заяві було вказано, що провідний конструктор гр. Петренко у період роботи на науковому підприємстві, яке є структурним підрозділом АТ, письмово не повідомив роботодавця про створення промислового зразка і передав матеріали на даний об'єкт промислової власності структурному підрозділу, який оформив заявку і одержав патент.

Позивач вважав, що своїми діями структурний підрозділ порушив права АТ на промисловий зразок, створений в умовах службової діяльності і просив суд визнати патентовласником АТ.

У ході судового розгляду позивач посилався на порушення гр. Петренком порядку письмового повідомлення роботодавця про створення промислового зразка, що позбавило позивача можливості заявити свої вимоги на запатентоване технічне рішення.

1. Який порядок повідомлення роботодавця про створений службовий об'єкт промислової власності?

2. Хто із сторін має право бути патентовласником промислового зразка?
3. Чи підлягають задоволенню вимоги акціонерного товариства?
4. Яке рішення має прийняти суд?
5. Користуючись нормами чинного законодавства, обґрунтуйте відповідь.

Задача 9

Видавництво «Квітень» звернулося до Господарського суду Дніпропетровської області з позовом проти наукового товариства «Науковець». У позовній заяві йшлося про стягнення з товариства «Науковець» компенсації у розмірі 10000 мінімальних заробітних плат за видання трьох наукових статей, виключні права на видавання яких належали видавництву.

У ході судового засідання було виявлено, що між видавництвом «Квітень» і науковим товариством «Науковець» був укладений договір. За умовами договору видавництво повинне передати статті товариству, а наукове товариство мало видати їх за свій рахунок, продати тираж і виплатити видавництву половину від вичуреної суми.

Наукове товариство «Науковець» статті опублікувало, тираж розповсюдило, але з видавництвом «Квітень» не розрахувалося.

1. Чи були порушені авторські права видавництва «Квітень»?
2. Чи підлягають задоволенню вимоги видавництва?
3. Яке рішення має прийняти суд?
4. Користуючись нормами чинного законодавства, обґрунтуйте відповідь.

Задача 10

Учасник шоу програми «Україна має талант» Валерій Юрченко у своєму виступі зробив пародію на артистів: Вірку Сердючку, Валерія Леонтьєва, Олександра Рибачака і за цей виступ потрапив до фіналу.

Одного разу Валерій Юрченко побачив, що записи його виступів продаються у відділі продажу музичних та аудіовізуальних творів місцевого універмагу.

1. Чи є гр. Юрченко суб'єктом суміжного права?
2. Чи були порушені права Валерія Юрченка?
3. Чи були порушені права артистів: Сердючки, Леонтьєва, Рибачака?
4. Користуючись нормами чинного законодавства, обґрунтуйте відповідь.

Задача 11

Винахідник Завадський уклав з підприємством «Дніпромаш» ліцензійний договір на використання у виробництві свого запатентованого винаходу на строк 10 років. За умовами договору, підприємство виплачувало Завадському винагороду щомісячно у сумі 10 000 грн. Збір за підтримку дії патенту повинен був сплачувати Завадський. Проте, у зв'язку з від'їздом за кордон на лікування, винахідник не зміг сплатити вчасно збір, що спричинило припинення дії патенту. Коли керівництво підприємства «Дніпромаш» дізналося про це, Завадському було припинено виплату винагороди, хоча винахід продовжував використовуватись у виробництві.

Винахідник звернувся до адміністрації підприємства з вимогою про продовження виплати винагороди, але отримав відповідь про відмову у задоволенні його вимог. У відповіді адміністрації зазначалося також, що внаслідок невиконання Завадським умов договору і припиненням дії патенту підприємство втратило виключне право на використання винаходу, у зв'язку з чим понесло збитки, які підприємство має намір стягнути з гр. Завадського у судовому порядку.

1. Які підстави і наслідки припинення дії патенту?
2. Чи має право підприємство «Дніпромаш» вільно використовувати винахід Завадського?
3. Чи повинен винахідник нести відповідальність за збитки, понесені підприємством?
4. Чи має право Завадський вимагати виплати винагороди за використання винаходу?
5. Користуючись нормами чинного законодавства, обґрунтуйте відповідь.

Задача 12

Видавниче товариство «Єврика» звернулося до Господарського суду Дніпропетровської області з позовом до видавництва «Ерудит» про заборону використовувати назву книг «Енциклопедія для дітей і юнацтва», вказавши, що використання цієї назви порушує права видавничого товариства «Єврика» на об'єкт права інтелектуальної власності.

У позивній заяві позивач пояснив, що ним раніше, ніж відповідачем, використовувалася назва «Енциклопедія для дітей» і за цією назвою вже вийшло в світ 5 томів енциклопедії. Також видавниче товариство «Єврика» заявило вимоги про визнання за

ним виключного права на використання всього енциклопедичного видання серії «Енциклопедія для дітей». У свою чергу, видавництво «Ерудит» почало випускати в світ свою серію книг «Енциклопедія для дітей і юнацтва», чим, на думку товариства «Еврика», порушило його виключні права на назву книги.

1. Чи надається правова охорона на назву літературного твору?

2. Чи можна визнати, що видавництво «Ерудит» порушило виключні права на об'єкт інтелектуальної власності видавничого товариства «Еврика»?

3. Чи підлягають задоволенню вимоги товариства?

4. Користуючись нормами чинного законодавства, обґрунтуйте свою відповідь.

Задача 13

У 2007 році група конструкторів акціонерного товариства (АТ) «Автобудсервіс» у зв'язку з виконанням ними службових обов'язків розробила проект машини, технічне вирішення якої було визнане винаходом і захищене патентом. Розробка машини була впроваджена у виробництво протягом 2008–2009 років і після цього було виготовлено близько 20 машин. На момент розробки машини договір про виплату винагороди між сторонами укладений не був. Після одержання патенту винахідники звернулися до адміністрації АТ «Автобудсервіс» із проханням виплатити авторську винагороду з прибутку, одержаного підприємством від реалізації створених машин.

1. Чи обов'язкове укладення договору щодо виплати винагороди між роботодавцем і винахідниками?

2. Хто несе відповідальність за укладення даного договору?

3. Чи правомірні вимоги винахідників?
4. З якого моменту повинна виплачуватися винагорода винахідникам?
5. Якими нормативними актами врегульовуються дані правовідносини?

Задача 14

Громадянин Самойленко звернувся до суду Голосіївського району м. Києва з позовом до видавництва «Класика». У ході судового засідання було встановлено, що позивач уклав авторський договір з видавництвом про передачу виключних прав на видання свого твору.

Видавництво «Класика» випустило рукопис у світ, але, як заявляє позивач, ім'я автора не було вказане на титульному листі книги. Ім'я автора можна було побачити тільки у загальних відомостях про видання.

Позивач вважає, що таким чином були порушені його особисті немайнові права і просив суд стягнути з видавництва 3000 грн. як компенсацію за моральну шкоду. В обґрунтуванні своїх позовних вимог гр. Самойленко посилався на законодавство в сфері інтелектуальної власності, згідно з яким видавництво зобов'язане вказувати ім'я автора перед заголовком книги на титульному листі.

1. Чи були порушені права автора твору?
2. Проаналізуйте ситуацію і винесіть своє рішення по справі.
3. Користуючись нормами чинного законодавства, обґрунтуйте свою відповідь.

Задача 15

Громадянин Панченко в результаті виконання службових обов'язків сконструював промисловий зразок, який був запатентований роботодавцем – ДП «Дніпротехніка». Між Панченком та підприємством був укладений договір про виплату авторської винагороди.

Через деякий час Панченко вирішив звільнитися з підприємства за власним бажанням. Керівництво підприємства поставило питання про припинення виплати творцю об'єкта права авторської винагороди. У свою чергу, Панченко висунув вимоги про вилучення свого промислового зразка з виробництва і переоформлення патенту на своє ім'я.

1. Яким чином врегульовуються відносини щодо використання об'єктів промислової власності між роботодавцем і винахідником?

2. Як виплачується винагорода у випадку звільнення творця об'єкта права промислової власності?

3. Чи правомірні дії адміністрації ДП «Дніпротехніка»?

4. Чи підлягають задоволенню вимоги Панченка?

5. Користуючись нормами чинного законодавства, обґрунтуйте відповідь.

Задача 16

Громадянин Іванченко на замовлення дитячого театру для новорічної вистави написав сценарій. Сценарій був прийнятий театром за актом передачі. Проте на репетиції постанови вистави текст сценарію без відома автора був значно перероблений. Дізнавшись про це, автор звернувся з претензією до адміністрації

театру. Адміністрація посилалася на зміни у виробництві і неможливість відновлення авторського сценарію, оскільки сезон вже відкрився і вистави вже йдуть. Після закінчення новорічних вистав автора повідомили, що платити йому гонорар не будуть, оскільки від прийнятого сценарію практично нічого не залишилося.

1. Визначте, яке право автора порушене, маючи на увазі, що випущена театром афіша містила ім'я автора і назву вистави.

2. Як вирішити даний спір?

3. Користуючись нормами чинного законодавства, обґрунтуйте відповідь.

Задача 17

В організації «Укрбуд» виникло питання щодо виплати винагороди винахідникам, винаходи яких використовувалися в даній організації ще з 1990 р. Протягом перших семи років організація «Укрбуд» справно виплачувала винагороду творцям об'єктів права за використання винаходів. У 1997–1998 роках авторські свідоцтва СРСР були переоформлені на патенти України. Але саме з цього часу організація припинила виплату винагороди винахідникам.

1. Чи зобов'язана організації «Укрбуд» відновлювати виплату авторської винагороди винахідникам за використання винаходів?

2. Якими нормативними актами регулюються дані правовідносини?

3. Користуючись нормами чинного законодавства, обґрунтуйте відповідь.

Задача 18

Власник виключних прав на художній фільм звернувся до Господарського суду Дніпропетровської області з позовом до організації, що здійснювала реалізацію відеокасет з даним художнім фільмом. У позивній заяві власник прав вимагав:

- конфіскацію відеокасет, що знаходяться у продажу;
- стягнення з відповідача отриманого доходу;
- відшкодування збитків позивачу.

Організація не визнала позов, посилаючись на те, що придбала дані касети у третьої особи (суб'єкта підприємницької діяльності) за договором купівлі-продажу і вже як власник касет, може вільно їх використовувати. Підтвердження наявності у підприємця права на розповсюдження касет організація не просила.

1. Чи підлягає задоволенню позов власника виключних прав на об'єкт права інтелектуальної власності?
2. Яке рішення має прийняти суд?
3. Користуючись нормами чинного законодавства, обґрунтуйте відповідь.

Задача 19

Виробничий комбінат «Алкоспирт» звернувся до Господарського суду м. Києва з позовом до Державного концерну спиртової та лікєро-горілочної промисловості «Укрспирт» про визнання недійсним договору про передачу відповідачу майнових прав на знаки для товарів та послуг.

У ході розгляду матеріалів було встановлено, що після отримання майнових прав на товарні знаки відповідач почав використання цього об'єкту промислової власності на підставі ліцензій-

ного договору, який був укладений з усіма підприємствами ліке-ро-горілочної промисловості, що входять до складу концерну. Плата за використання об'єкту права промислової власності була встановлена у вигляді твердої суми збору за кожен одиницю виготовленої продукції. Сам же відповідач не займався випуском продукції з використанням даного об'єкту права промислової власності.

1. Чи правомірно концерн використовував майнові права на знаки для товарів і послуг?

2. Чи повинен відповідач самостійно виробляти продукцію із застосуванням об'єкта права промислової власності?

3. Користуючись нормами чинного законодавства, обґрунтуйте відповідь.

Задача 20

Згідно з договором від 05.07.2009 р. акціонерне товариство «Світ телебачення» надало поліграфічному підприємству «Друк» виключне право на розповсюдження адаптованого до друку розкладу тижневої програми телепередач «Світ телебачення». Цим же договором поліграфічному підприємству було надане право укладати договори на надання програми телепередач іншим суб'єктам.

Проте в газеті «Інформаційний вісник» була опублікована телепередача «Світ телебачення» без згоди поліграфічного підприємства «Друк» і акціонерного товариства «Світ телебачення».

1. Чи є телепрограма об'єктом права інтелектуальної власності?

2. Чи правомірні дії редакції газети «Інформаційний вісник»?

3. Користуючись нормами чинного законодавства, обґрунтуйте відповідь.

Задача 21

Туристичне агентство «Я САМ» зареєструвало знак для товарів і послуг. Через деякий час працівники туристичного агентства випадково виявили, що схожий знак для товарів і послуг використовується кондитерською фабрикою.

Вважаючи, що наявність двох юридичних осіб зі схожими найменуваннями та знаками для товарів і послуг може призвести до плутанини та введення споживачів у оману, туристичне агентство звернулося до Господарського суду Дніпропетровської області з вимогою про заборону використання кондитерською фабрикою даного знаку для товарів і послуг та про примусове перейменування фабрики.

1. Яким чином здійснюється реєстрація знаків для товарів і послуг?
2. Чи є правомірним використання відповідачем товарного знака, схожого на товарний знак позивача?
3. Чи є підстави для задоволення вимог позивача?
4. Обґрунтуйте відповідь.

Задача 22

Винахідник Лобов запропонував спосіб кріплення гвинтів на валах судів, що полягає в тому, що на очищені і знежирені конусні поверхні валу і гвинта наноситься епоксидна паста. На думку Державного департаменту інтелектуальної власності (Установа), пропонований спосіб кріплення гвинтів хоча і володіє новизною, але не може бути найближчим часом використаний в промисловості.

Заперечуючи проти рішення Установи про відмову у видачі патенту, Лобов надав висновок незалежної експертизи про те, що його пропозиція використовується при установці гвинтів на теплоходах тоннажем 2000 т, на швидкохідних судах і має добрі результати. При новому розгляді матеріалів заявки було встановлено, що склеювання металевих деталей пастами або клеєм, нерозчинними у воді, у тому числі і епоксидними смолами, було відоме і до подачі заявки, наприклад, з патенту США у 1994 р.

1. Які ознаки патентоспроможності винаходу?
2. Чи підлягає задоволенню вимоги заявника про видачу патенту?
3. Користуючись нормами чинного законодавства, обґрунтуйте відповідь.

Задача 23

Дизайнер Будинку моди Остапенко розробив новий дизайн жіночого пальто і подав на нього заявку як на промисловий зразок. Через три місяці після прийняття заявки до розгляду йому було відмовлено у видачі патенту з вказівкою на недотримання встановленого порядку оформлення прав на промисловий зразок, тому що даний об'єкт промислової власності був створений автором у зв'язку з виконанням ним своїх службових обов'язків. Остапенко вирішив оскаржити це рішення і подав позовну заяву до суду.

1. Який об'єкт промислової власності вважається службовим?
2. Чи правомірні вимоги гр. Остапенко?
3. Користуючись нормами чинного законодавства, обґрунтуйте відповідь.

Задача 24

Британська фірма подала до Державного департаменту інтелектуальної власності України (Установа) заявку на видачу патенту на винахід «Пристрій для фотоемальованих вимірювань». У заяві вказувалося, що ця заявка користується конвенційним пріоритетом, тому що спочатку аналогічна заявка була подана у Великобританії ще одинадцять місяців тому. Установа відмовилася прийняти заявку з таких підстав: по-перше, дана заявка повинна бути подана через українського патентного повіреного; по-друге, необхідно сплатити заявочне мито; по-третє, необхідно в місячний строк представити копію первинної заявки.

Після виконання всіх цих вимог Установа ухвалила рішення про видачу патенту. У рішенні вказувалося, що після подачі заявки у Великобританії у ряді країн були опубліковані відомості про даний винахід, проте заявник користувався конвенційним пріоритетом, тому ці відомості не перешкоджають у видачі йому патенту.

1. Що означає поняття «конвенційний пріоритет»?
2. Чи вірне рішення прийняла Установа щодо видачі патенту на винахід?
3. Користуючись нормами чинного законодавства, обґрунтуйте відповідь.

Задача 25

Громадянка Сомова звернулася до суду з позовом про визнання її співвинахідником трьох винаходів, патенти на яких видані на ім'я: 1) Іванова, Семенова, Петрова; 2) Іванова і Семенова; 3) Ільїна, Семенова, Федорова.

В обґрунтування позовних вимог Сомова посилялася на те, що відповідно до плану науково-дослідних робіт інституту вона була керівником і головним конструктором тем, у результаті розробки яких з'явилися винаходи, що охороняються патентами. Відповідачі – автори винаходів не заперечували проти включення Сомової у число співвинахідників.

При розгляді справи в суді було встановлено, що Сомова брала активну участь в розміщенні обладнання, з використанням якого були створені винаходи. Крім того, її творчість привела до значного удосконалення конструкцій пристроїв, захищених патентами.

Патенти були видані, коли Сомова в інституті не працювала, а дізналася про їх видачу лише через півроку. Протягом року вона намагалася вирішити питання про співавторство з керівництвом інституту, але за вирішенням цього питання прийшлося звернутися до суду.

1. Чи правомірні вимоги Сомової?
2. Хто може бути співвинахідником?
3. Яке рішення має прийняти суд?
4. Користуючись нормами чинного законодавства, обґрунтуйте відповідь.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Нормативно-правові акти

1. Конституція України. Прийнята / Верховна Рада України. – Офіц. видання. – К.: Право, 1996. – 63 с.
2. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18. – Ст. 144.

3. Цивільний кодекс України / Верховна Рада України. – К.: Вид. дім «Ін Юре», 2003. – 432 с.

4. Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 11 липня 2001 р. № 2627-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – №43. – Ст. 214.

5. Закон України «Про Концепцію Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» від 21 листопада 2002 року N 228-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 3. – Ст. 12.

6. Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» від 1 червня 2000р. №1771-III із змінами і доповненнями, внесеними Законом України від 21 грудня 2000 р. №2188-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 8. – Ст. 37.

7. Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» від 15 грудня 1993 р.: зб. нормативних актів з питань промислової власності. – К.: Вища школа, 1998. – С. 66-79.

8. Закон України «Про охорону прав на промислові зразки» від 15 грудня 1993 р.: зб. нормативних актів з питань промислової власності. – К.: Вища школа, 1998. – С. 49-65.

9. Закон України «Про охорону прав на сорти рослин» від 21 квітня 1993.: зб. нормативних актів з питань промислової власності. – К.: Вища школа, 1998. – С.80-93.

10. Закон України «Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем» від 5 листопада 1997р. № 621/ 97 – ВР // Відомості Верховної Ради України. – №8. – Ст. 37.

Основна література

11. *Кірін Р. С.* Інтелектуальна власність: навч. посібник / Р. С. Кірін, В. Л. Хоменко. – Д.: Національний гірничий університет, 2006. – 192 с.

12. *Конох М. С.* Основи інтелектуальної власності: навч. посібник / М. С. Конох, А. В. Хрідочкін. – Дніпродзержинськ: Дніпродзержинський державний технічний університет, 2008. – 186 с.

13. *Кузнєцов Ю. М.* Патентознавство та авторське право: [підручник] / Ю.М. Кузнєцов – К.: Кондро, 2005. – 428 с.

14. *Підопригора О. А.* Основи правової охорони інтелектуальної власності в Україні: підруч. [для студ. неюрид. вузів] / О. А. Підопригора, О. Д. Святоцький. – К.: Концерн Видавничий Дім «Ін Юре», 2003. – 236 с.

15. *Підопригора О. А.* Право інтелектуальної власності: навч. видання / О.А. Підопригора, О.Д. Святоцький, та ін. – К.: Ін Юре, 2004. – 670 с.

16. Право власності в Україні: навч. посіб. / [О. В. Дзера, Н. С. Кузнєцова, О. А. Підопригора та ін.]. – К.: Юрінком Інтер, 2000. – 816 с.

17. *Цибульов П. М.* Введення в інтелектуальну власність / Павло Миколайович Цибульов. – К.: Інститут інтелектуальної власності і права, 2003. – 108 с.

18. *Цибульов П. М.* Основи інтелектуальної власності / Павло Миколайович Цибульов. – К.: Інститут інтелектуальної власності і права, 2005.– 268 с.

Додаткова література

19. *Галянтюч М. К.* Промислова власність: правові засоби охорони та захисту: [монографія] / Микола Костянтинівич Галянтюч. – К.: НДІ приватного права і підприємництва, 2003. – 256 с.

20. Інтелектуальна власність в Україні: проблеми теорії і практики: [зб. наук. пр.]. – К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2002. – 424 с.

21. Інтелектуальна власність: словник-довідник у 2-х т. / [за ред. О. Д. Святоцького]. – К.: Вид. Дім «Ін Юре», 2000. – Т. 1: Авторське право і суміжні права. – 356 с.

22. Інтелектуальна власність: словник-довідник у 2-х т. / [за ред. О. Д. Святоцького, В. Л. Петрова]. – К.: Вид. Дім «Ін Юре», 2000. – Т. 2: Промислова власність. – 272 с.

23. *Корчагіна А. Д.* Передача технологии на коммерческой основе / Корчагіна А. Д. – М.: ИНИЦ Роспатента, 2000. – С. 53.

24. *Підпригора О.* Загальні положення про право інтелектуальної власності у Цивільному кодексі України / Опанас Підпригора // Право України. – 2003. – № 7. – С. 97-101.

25. *Святоцький О. Д.* Реформування відносин власності у інтелектуальній сфері: правові проблеми / О. Д. Святоцький, О. Е. Сімсон // Право України. – 2006. – № 2. – С. 58-61.

Тема 5. ЗАХИСТ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

План семінарського заняття

(2 години)

1. Поняття захисту права інтелектуальної власності.
2. Адміністративний порядок захисту прав інтелектуальної власності.
3. Цивільно-правові способи захисту прав інтелектуальної власності.
4. Кримінальна відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності.
5. Захист права інтелектуальної власності в рамках Угоди TRIPS.

Методичні рекомендації

У результаті вивчення даної теми студенти повинні знати, яким чином здійснюється захист прав інтелектуальної власності і яка відповідальність настає в разі порушення цих прав.

Поняття «захист права інтелектуальної власності» включає передбачену законодавством діяльність відповідних державних органів з визнання і поновлення прав, а також усунення перешкод, що заважають реалізації цих прав та законних інтересів суб'єктів права у сфері інтелектуальної власності.

Згідно зі ст. 16 Цивільного кодексу України (ЦК України) предметом захисту є не тільки особисте немайнове або майнове право інтелектуальної власності, а й інтереси, що охороняються законом. Суб'єктами права на захист є, передусім, самі творці ре-

зультатів інтелектуальної діяльності, власники права на ці результати, а також спадкоємці та інші правонаступники.

Порушник права інтелектуальної власності – це будь-яка фізична або юридична особа, яка не виконує вимог чинного законодавства, що регулює правовідносини у сфері інтелектуальної власності.

Студенти мають зрозуміти, що, знайшовши факт порушення своїх прав, власник права повинен, у першу чергу, звернутися до конкурента, указавши йому на наявність своїх прав. Для цього можна направити конкуренту лист, щоб порушник не зміг згодом посилатися на своє незнання. Діючим засобом запобігання порушення прав є переговори. Цілком можливо, що в процесі переговорів можна буде переконати порушника змінити свою поведінку. Компроміс, досягнутий на переговорах, у багатьох випадках краще, ніж судовий розгляд.

Якщо переговори не приведуть до позитивного результату, то відповідно до ст. 17 Цивільного процесуального кодексу України (ЦПК України) можна передати спір на розгляд третейському суду. У цьому випадку обидві сторони повинні попередньо підписати відповідний документ про згоду визнати рішення третейського судді. Якщо й ці міри не досягнуть позитивного результату, власник права на об'єкт інтелектуальної власності може захистити свої права у судовому порядку. Але студенти мають розуміти, що захист права у судовому порядку повинен розглядатися як останній засіб у вирішенні суперечки. Судовий процес зазвичай пов'язаний з великими витратами часу і ресурсів. Крім того, рішення суду може мати серйозні наслідки для порушника. З цієї причини більшість конкурентів прагнуть уникнути ризику судових рішень, що можуть зупинити їхню підприємницьку діяльність, і тому намагаються не порушувати існуючі права. Практи-

ка показує, що переважна кількість спорів про інтелектуальну власність не доходить до суду.

Як засіб судового захисту права інтелектуальної власності та охоронюваних законом інтересів виступає позов. Якщо право інтелектуальної власності порушене, суд зобов'язаний прийняти і розглянути по суті позовну заяву. Дія позовної давності не поширюється на вимоги, що випливають з порушення особистих немайнових прав авторів об'єктів права інтелектуальної власності. Позови, пов'язані з порушенням майнових прав та охоронюваних законом інтересів, можуть бути заявлені протягом трьох років від дати, коли позивач довідався або повинен був довідатися про порушення своїх прав.

Відповідно до ч. 1. ст. 29 ЦПК України здатність особисто здійснювати цивільні процесуальні права та виконувати свої обов'язки в суді мають фізичні особи, які досягли повноліття, а також юридичні особи. Згідно з ч. 2. цієї статті неповнолітні особи віком від чотирнадцяти до вісімнадцяти років, а також особи, цивільна дієздатність яких обмежена, можуть особисто здійснювати цивільні процесуальні права та виконувати свої обов'язки в суді у справах, що виникають з відносин, у яких вони особисто беруть участь, якщо інше не встановлене законом. Суд може залучити до участі в таких справах законного представника неповнолітньої особи або особи, цивільна дієздатність якої обмежена.

Так, на підставі п. 2 ст. 32 ЦК України, фізична особа у віці від чотирнадцяти до вісімнадцяти років може самостійно здійснювати права на результати інтелектуальної, творчої діяльності, що охороняються законом. Також згідно зі ст. 31 ЦК України, фізична особа, яка не досягла чотирнадцяти років (малолітня особа), має право здійснювати особисті немайнові права на результати інтелектуальної, творчої діяльності, що охороняються законом.

Способи захисту права інтелектуальної власності поділяються на адміністративний, цивільно-правовий та кримінально-правовий.

Адміністративний спосіб захисту прав інтелектуальної власності застосовується як виняток із загального правила, тобто тільки в прямо передбачених законодавством випадках. Захист права інтелектуальної власності в адміністративному порядку здійснюється відповідно до Кодексу України про адміністративні правопорушення (ст. 51-2, ст. 164 пп. 3, 6, 7, 9, 13), Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції», Митного кодексу України та спеціального законодавства у сфері інтелектуальної власності. Згідно з чинним законодавством, потерпілий може звернутися по захист свого порушеного права та інтересів до певного органу державного управління або Антимонопольного комітету України.

Відповідно до статей 23 і 24 Кодексу України про адміністративні правопорушення, адміністративні способи захисту права інтелектуальної власності застосовуються у вигляді адміністративних стягнень, які є мірою відповідальності з метою виховання особи, яка вчинила адміністративне правопорушення. Такими видами адміністративних стягнень можуть бути: попередження; штраф; оплачуване вилучення або конфіскація предмета, який став знаряддям вчинення чи безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення; конфіскація грошей, одержаних унаслідок вчинення адміністративного правопорушення; позбавлення спеціального права, наданого даному громадянину; громадські роботи; виправні роботи; адміністративний арешт.

Так, на підставі ст. 51-2, незаконне використання об'єкта права інтелектуальної власності, привласнення авторства на такий об'єкт або інше умисне порушення прав на об'єкт права інте-

лектуальної власності, що охороняється законом, тягне за собою накладення штрафу від десяти до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією незаконно виготовленої продукції та обладнання і матеріалів, які призначені для її виготовлення.

Засобом захисту в цьому випадку є скарга, яку у встановленому адміністративним законодавством порядку подають до Адміністративної комісії при виконкомах різних рівнів (об'єкти авторських і суміжних прав), а також до районних чи міських судів (об'єкти промислової власності).

Здійснення дій, обумовлених законодавством України як недобросовісна конкуренція, спричиняє накладення Антимонопольним комітетом України штрафів, а також адміністративну і цивільно-правову відповідальність. До таких дій відносяться: неправомірне використання чужого імені, фірмового найменування, знаків для товарів і послуг; введення в обіг під своїм позначенням товару іншого виробника; відтворення зовнішнього вигляду виробу іншого суб'єкта господарської діяльності і введення його в господарський обіг; підкуп працівника постачальника; неправомірний збір, розголошення і використання комерційної таємниці, а також інші протиправні дії.

Адміністративна відповідальність за порушення прав полягає в накладенні на порушників штрафу з конфіскацією виготовленої продукції, знарядь виробництва і сировини, чи без цього.

Цивільно-правовими способами захисту права інтелектуальної власності є передбачені законом матеріально-правові заходи примусового характеру, за допомогою яких здійснюється визнання або відновлення порушеного права інтелектуальної власності, припинення порушень, а також майновий вплив на порушників. Основна мета цивільно-правової відповідальності не пока-

рання за недотримання встановленого правопорядку, а відшкодування заподіяної шкоди.

Питання про застосування судом тих чи інших цивільно-правових способів захисту права інтелектуальної власності згідно зі ст. 16 ЦК України вирішується, передусім, залежно від характеру порушеного права шляхом: визнання цього права; визнання правочину недійсним; припинення дії, яка порушує право; відновлення становища, яке існувало до порушення; примусове виконання обов'язку в натурі; зміна правовідносин; припинення правовідносин; відшкодування збитків та інші способи відшкодування майнової шкоди; відшкодування моральної (немайнової) шкоди; визнання незаконними рішення, дій чи бездіяльності органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб.

Суд також може захистити право інтелектуальної власності та законні інтереси іншим цивільно-правовим способом, що встановлений договором чи законом. Суд зобов'язаний у разі доведення позовних вимог винести рішення про поновлення порушених прав.

На підставі ч. 2 ст. 52 Закону України «Про авторське право і суміжні права» при порушенні авторських і (або) суміжних прав суд має право постановити рішення чи ухвалу про:

- відшкодування моральної (немайнової) шкоди, завданої порушенням авторського права і (або) суміжних прав, з визначенням розміру відшкодування;
- відшкодування збитків, завданих порушенням авторського права і (або) суміжних прав;
- стягнення із порушника авторського права і (або) суміжних прав доходу, отриманого внаслідок порушення;

- виплату компенсації, що визначається судом, у розмірі від 10 до 50000 мінімальних заробітних плат, замість відшкодування збитків або стягнення доходу;

- заборону опублікування творів, їх виконань чи постановок, випуску примірників фонограм, відеограм, їх сповіщення, припинення їх розповсюдження, вилучення (конфіскацію) примірників творів, фонограм, відеограм чи програм мовлення та обладнання і матеріалів, призначених для їх виготовлення і відтворення, публікацію у пресі інформації про допущене порушення, тощо, якщо у ході судового розгляду буде доведений факт порушення авторського права і (або) суміжних прав або факт наявності дій, що створюють загрозу порушення цих прав;

- вимагати від осіб, які порушують авторське право і (або) суміжні права позивача, інформацію про третіх осіб, задіяних у виробництві та розповсюдженні примірників творів та об'єктів суміжних прав, засобів обходу технічних засобів та про канали розповсюдження.

При визначенні розмірів збитків, які мають бути відшкодовані особі, права якої порушено, а також для відшкодування моральної (немайнової) шкоди суд зобов'язаний виходити із суті порушення майнової і моральної шкоди, завданої особі, яка має авторське право і (або) суміжні права, а також із можливого доходу, який могла б одержати ця особа.

Згідно з патентним законодавством при порушенні прав власник патенту має право вимагати:

- припинення дій, що порушують або створюють загрозу порушення його права, і відновлення становища, що існувало до порушення;

- стягнення завданих збитків, включаючи недержані доходи;

- відшкодування моральної шкоди;

- вжиття інших передбачених законодавчими актами заходів, пов'язаних із захистом прав власника патенту.

Вимагати поновлення порушених прав власника патенту може також особа, яка має право на використання винаходу (корисної моделі) за ліцензійним договором, якщо інше не передбачене цим договором.

Особливістю захисту торговельної марки є обов'язок порушника усунути з товару або його упаковки незаконно використану марку або позначення, схожого з ним настільки, що їх можна сплутати.

Поряд з нормами цивільно-правового захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності, чинним законодавством передбачена також кримінальна відповідальність. Студенти мають розуміти, що кримінально-правова відповідальність відрізняється від цивільно-правової тим, що порушник несе відповідальність перед державою, а не безпосередньо перед власником права.

Згідно зі ст. 51 Кримінального кодексу України (КК України) до осіб, визнаних винними у вчиненні злочину, судом можуть бути застосовані такі види покарань: штраф; позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю; громадські роботи; виправні роботи; конфіскація майна; арешт; обмеження або позбавлення волі на певний строк.

Кримінальна відповідальність за порушення авторських і суміжних прав передбачена статтями 176, 203-1, 216 КК України. Так, згідно з ч. 1 ст. 176 КК України незаконне відтворення, розповсюдження творів науки, літератури і мистецтва, комп'ютерних програм і баз даних, а так само незаконне відтворення, розповсюдження виконань, фонограм, відеограм і програм організацій мовлення, їх незаконне тиражування та розповсюдження на аудіо- та відеокасетах, дискетах, інших носіях інформації, або

інше умисне порушення авторського права і суміжних прав, якщо це завдало матеріальної шкоди у великому розмірі, визнаються злочином і караються штрафом від двохсот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до двох років чи позбавленням волі на той самий строк, з конфіскацією всіх примірників творів, матеріальних носіїв комп'ютерних програм, баз даних, виконань, фонограм, відеограм, програм організацій мовлення, а також знарядь і матеріалів, які спеціально використовувались для їх виготовлення. При цьому матеріальна шкода вважається завданою у великому розмірі, якщо її розмір у двісті і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян.

Треба зазначити, що дії, передбачені у ч. 1 ст. 176 КК України, якщо вони вчинені повторно або за попередньою змовою групою осіб, або завдали матеріальної шкоди в особливо великому розмірі, караються штрафом від тисячі до двох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до двох років чи позбавленням волі на строк від двох до п'яти років з конфіскацією всіх примірників творів, матеріальних носіїв комп'ютерних програм, баз даних, виконань, фонограм, відеограм, програм організацій мовлення, а також знарядь і матеріалів, які спеціально використовувались для їх виготовлення (ч. 2 ст. 176 КК України). Матеріальна шкода вважається завданою в особливо великому розмірі, якщо її розмір у тисячу і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян.

Коли злочин здійснюється службовою особою з використанням службового становища щодо підлеглої особи, то він карається штрафом від п'ятисот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або арештом на строк до шести місяців чи обмеженням волі на строк до двох років з позбавленням права

обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до трьох років (ч. 3 ст. 176 КК України).

Відповідно до 203-1 КК України порушення законодавства, що регулює виробництво, експорт, імпорт дисків для лазерних систем зчитування, а також експорт і імпорт обладнання чи сировини для їх виробництва, якщо зазначені дії вчинено у великих розмірах, то правопорушення карається обмеженням волі на строк до п'яти років. Під великим розміром слід розуміти вартість дисків для лазерних систем зчитування, а також експорт і імпорт обладнання чи сировини для їх виробництва, що у три тисячі разів і більше перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян.

Згідно з ч. 1 ст. 216 незаконне виготовлення, підроблення, використання або збут незаконно виготовлених чи підроблених контрольних марок для маркування упаковок примірників аудіо-візуальних творів та фонограм караються штрафом від ста до трьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк до чотирьох років.

Відповідно до ч. 2 ст. 216 ті самі дії, вчинені повторно або за попередньою змовою групою осіб, караються штрафом від трьохсот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавленням волі на строк від трьох до п'яти років з конфіскацією товарів, промаркованих підробленими контрольними марками.

Кримінальна відповідальність за порушення права промислової власності передбачена статтями 177, 229, 231 та 232 КК України. Так, згідно зі ст. 177 КК України злочином є незаконне використання винаходу, корисної моделі, промислового зразка, географічного зазначення, топографії інтегральних мікросхем, сорту рослин, а також привласнення авторства на них або інше умисне порушення права на ці об'єкти.

Згідно зі ст. 229 КК України злочином є незаконне використання знака для товарів і послуг, фірмового найменування, кваліфікованого зазначення походження товару, або інше умисне порушення права на ці об'єкти. При цьому міри покарання за порушення права щодо зазначених об'єктів права промислової власності аналогічні тим, що наведені в ст. 176 КК України стосовно об'єктів авторського права і суміжних прав.

Статтями 231, 232 КК України передбачено також покарання за розголошення комерційної таємниці або за незаконне збирання з метою використання відомостей, що становлять комерційну таємницю.

Студенти мають знати, що Угода TRIPS – це угода про торговельні аспекти інтелектуальної власності, об'єкти якої часто стають об'єктами торгівлі, у тому числі і міжнародної. Угода TRIPS є однією з найважливіших угод Світової організації торгівлі (СОТ).

Згідно з положеннями Угоди TRIPS, держави-учасниці зобов'язані внести зміни до своїх національних законів, щоб забезпечити їх відповідність міжнародним нормам захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності. Також положення Угоди TRIPS передбачають механізм розв'язання спорів міжнародного характеру, встановлений Світовою організацією торгівлі. Необхідною умовою для вступу України до СОТ було обов'язкове виконання Угоди TRIPS.

Відповідно до вимог частини III Угоди TRIPS «Захист права інтелектуальної власності» країни-учасниці зобов'язуються забезпечити на своїй території дію таких процедур, які дозволяють здійснювати заходи, що запобігають порушенню законодавства у сфері охорони інтелектуальної власності. Стаття 41 Угоди TRIPS зазначає, що законодавство кожної країни повинно мати норми,

які б дозволяли направити національне законодавство проти будь-якого порушення прав інтелектуальної власності.

Угода TRIPS передбачає захист прав інтелектуальної власності за допомогою адміністративних процедур, цивільно-правових способів захисту прав, а також карних процедур і штрафів, що можуть бути застосовані до порушників прав. Подальше удосконалення національного законодавства України здійснюється з урахуванням вимог цієї Угоди.

Отже, забезпечення надійного захисту прав інтелектуальної власності, як і визнання за власником об'єкту інтелектуальної власності певних майнових та немайнових прав, є важливішою умовою формування правової держави в Україні та її економічного розвитку за інноваційною моделлю.

Контрольні запитання

1. Як Ви розумієте поняття «захист права інтелектуальної власності»?
2. Хто може бути суб'єктом захисту прав інтелектуальної власності?
3. Хто може бути визнаний порушником права інтелектуальної власності?
4. Яке значення має система захисту прав інтелектуальної власності?
5. Які існують категорії суперечок щодо порушення прав інтелектуальної власності?
6. Які існують способи захисту права інтелектуальної власності?
7. Що визнається порушенням авторських і суміжних прав?
8. Що визнається порушенням прав промислової власності?

9. Яким чином здійснюється адміністративний захист прав інтелектуальної власності?

10. У чому полягає цивільно-правовий засіб захисту прав інтелектуальної власності?

11. У яких випадках передбачена кримінальна відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності?

12. У чому полягає суть захисту прав в рамках Угоди TRIPS?

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Нормативно-правові акти

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. / Верховна Рада України. – Офіц. видання. – К.: Право, 1996. – 63 с.

2. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18. – Ст. 144.

3. Кодекс про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 р. // Відомості Верховної Ради Української РСР. – 1984. – Додаток до № 51. – Ст. 1123.

4. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 2–26. – Ст. 131.

5. Митний кодекс України від 12 грудня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 38-39. – Ст. 288.

6. Цивільний кодекс України / Верховна Рада України. – К.: Вид. дім «Ін Юре», 2003. – 432 с.

7. Цивільний процесуальний кодекс України. – Х.: Одиссей, 2004. – 176 с.

8. Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 11 липня 2001 р. № 2627-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 43. – Ст. 214.

9. Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції» від 7 червня 1996 р. № 236/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 36. – Ст. 164.

10. Закон України «Про Концепцію Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» від 21 листопада 2002 року N 228-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 3. – Ст. 12.

11. Закон України «Про обмеження монополізму та недопущення недобросовісної конкуренції у підприємницькій діяльності»: Закони України. – К.: Право, 1997. – Т.3. – С.159-172.

12. Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» від 15 січня 1993р.: зб. нормативних актів з питань промислової власності. – К.: Вища школа, 1998. – С. 27-47.

13. Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» від 1 червня 2000р. №1771-III із змінами і доповненнями, внесеними Законом України від 21 грудня 2000 р. №2188-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 8. – Ст. 37.

14. Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» від 15 грудня 1993 р.: зб. нормативних актів з питань промислової власності. – К.: Вища школа, 1998. – С. 66-79.

15. Закон України «Про охорону прав на промислові зразки» від 15 грудня 1993 р.: зб. нормативних актів з питань промислової власності. – К.: Вища школа, 1998. – С. 49-65.

16. Закон України «Про охорону прав на сорти рослин» від 21 квітня 1993.: зб. нормативних актів з питань промислової власності. – К.: Вища школа, 1998. – С.80-93.

17. Закон України «Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем» від 5 листопада 1997р. № 621/ 97–ВР // Відомості Верховної Ради України. – № 8. – Ст. 37.

18. Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (Угода ТРІПС) // Інтелектуальна власність. – 1999. – № 5, 6, 7.

Основна література

19. *Жаров В. О.* Захист права інтелектуальної власності. Захист авторського права і суміжних прав. Захист права промислової власності: навч. посіб. / Жаров В. О. – К.: Інститут інтелектуальної власності і права, 2003. – 64 с.

26. *Кірін Р. С.* Інтелектуальна власність: навч. посібник / Р. С. Кірін, В. Л. Хоменко. – Д.: Національний гірничий університет, 2006. – 192 с.

27. *Конох М. С.* Основи інтелектуальної власності: навч. посібник / М. С. Конох, А. В. Хрідочкін. – Дніпродзержинськ: Дніпродзержинський державний технічний університет, 2008.–186 с.

28. *Підпригора О. А.* Основи правової охорони інтелектуальної власності в Україні: підруч. [для студ. неюрид. вузів] / О. А. Підпригора, О. Д. Святоцький. – К.: Концерн Видавничий Дім «Ін Юре», 2003. – 236 с.

29. *Підпригора О. А.* Право інтелектуальної власності: навч. видання / О. А. Підпригора, О. Д. Святоцький, та ін. – К.: Ін Юре, 2004. – 670с.

30. *Цибульов П. М.* Введення в інтелектуальну власність / Павло Миколайович Цибульов. – К.: Інститут інтелектуальної власності і права, 2003. – 108 с.

31. *Цибульов П. М.* Основи інтелектуальної власності / Павло Миколайович Цибульов. – К.: Інститут інтелектуальної власності і права, 2005.– 268 с.

32. *Шишка Р.* Інтелектуальна власність: охорона і захист / Роман Шишка // Конституція України – основа модернізації державного суспільства. – Харків, 2001. – С. 455-457.

Додаткова література

33. *Галянтич М.К.* Промислова власність: правові засоби охорони та захисту: [монографія] / Микола Костянтинович Галянтич. – К.: НДІ приватного права і підприємництва, 2003. – 256 с.

34. *Жаров В. О.* Напрямки гармонізації національного законодавства з питань захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності відповідно до міжнародних норм / В. О. Жаров, Т. М. Шевелева // Інтелектуальна власність. – 1999. – № 2. – С. 3-7.

35. *Кавасс І.* Защита интеллектуальной собственности и ТРИПС / И. Кавасс, Д. Скрынька // Інтелектуальна власність. – 1999. – № 6. – С. 5-15.

36. *Красовська А. Г.* Правова охорона об'єктів промислової власності в Україні та технологічно розвинутих країнах / А. Г. Красовська // Інтелектуальна власність. – 2005. – № 12. – С. 12-18.

37. *Лисицький М.* Антимонопольне законодавство як засіб захисту авторського права та суміжних прав / М. О. Лисицький // Інтелектуальна власність. – 1999. – № 8. – С. 14-20.

38. *Паскуаль К.* Роль захисту інтелектуальної власності в розвитку України / Карлос Паскуаль // Інтелектуальний капітал. – 2002. – № 3. – С. 11–14.

39. *Підпригора О.* Проблеми цивільно-правового захисту права інтелектуальної власності / Опанас Підпригора // Інтелектуальний капітал. – 2002. – № 2. – С. 4-9; № 3. – С. 3-10.

40. *Прахов Б. Г.* Наслідки порушення прав патентовласників / Б. Г. Прахов // Інтелектуальна власність. – 1999. – № 5. – С. 12-14.

41. *Святоцький О. Д.* Захист прав на об'єкти інтелектуальної власності у судовому порядку / О. Д. Святоцький // Інтелектуальна власність. – 1999. – № 3-4. – С. 13-18.

42. *Шевелева Т. М.* Європейські стандарти захисту прав інтелектуальної власності / Т. М. Шевелева // Інтелектуальна власність. – 2003. – № 3. – С. 56-57.

43. *Шишка Р. Б.* Охорона інтелектуальної власності: авторсько-правовий аспект : [монографія] / Роман Богданович Шишка. – Харків: Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2002. – 368 с.

Тема 6. МІЖНАРОДНА ПРАВОВА ОХОРОНА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

План семінарського заняття (2 години)

1. Історія розвитку міжнародної системи охорони інтелектуальної власності.
2. Всесвітня організація інтелектуальної власності.
3. Міжнародно-правова охорона промислової власності.
4. Міжнародні конвенції про охорону авторського права та суміжних прав.

Методичні рекомендації

У результаті вивчення даної теми студентам необхідно знати основні принципи, на яких базується міжнародна правова охорона інтелектуальної власності, а також яке значення для України має міжнародне співробітництво в даній сфері.

Національне законодавство про охорону права інтелектуальної власності має чинність тільки в межах тієї держави, яка його прийняла. Основними цілями міжнародної охорони інтелектуальної власності є: поліпшення взаєморозуміння і розвиток співробітництва між державами на основі поваги їхнього суверенітету і рівності; заохочення творчої діяльності; сприяння охороні інтелектуальної власності в усьому світі.

Як свідчить історія розвитку міжнародної системи охорони інтелектуальної власності, майже до середини XIX ст. одержати охорону інтелектуальної власності у різних країнах світу було досить важко, оскільки закони в цих країнах дуже відрізнялися

один від одного. Крім того, дедалі більше держав водночас створювали свої системи захисту об'єктів промислової власності і тому виникло загальне бажання гармонізувати відповідні закони на міжнародному рівні.

Початком реалізації цих ідей вважають 1873 рік, коли уряд Австро-Угорської імперії запропонував іншим державам взяти участь у Першій міжнародній виставці винаходів у Відні. Занепокоєний станом у цій сфері та можливістю неправомірного використання запропонованих в експонатах рішень, Віденський конгрес із патентних реформ цього ж року прийняв головні принципи патентування винаходів. Після цього в 1878 році у Парижі був проведений Міжнародний конгрес із промислової власності, результатом якого стало рішення про скликання міжнародної конференції з метою розроблення гармонізованих вимог до національних законодавств у цій сфері. Така конференція відбулася у 1880 році у Парижі. На ній був підготовлений проект документа, який незабаром став основою однієї з найважливіших угод – Паризької конвенції з охорони промислової власності. Цю конвенцію остаточно схвалили та прийняли 20 березня 1883 року. На сьогодні Паризька конвенція є основним міжнародно-правовим документом, який визначає засади всіх інших міжнародно-правових документів, що стосуються охорони промислової власності.

14 липня 1967 року у Стокгольмі була підписана конвенція, яка утворила Всесвітню організацію інтелектуальної власності (ВОІВ). У грудні 1974 року ВОІВ набула статусу спеціалізованої установи ООН. Конвенція поставила перед ВОІВ завдання сприяти охороні інтелектуальної власності в усьому світі шляхом співробітництва між державами, взаємодії з будь-якою іншою міжнародною організацією, а також забезпечувати адміністративне

співробітництво між створеними союзами в сфері охорони інтелектуальної власності.

Діяльність ВОІВ в основному ведеться за трьома напрямками: реєстраційна діяльність, забезпечення міжурядової співпраці з адміністративних питань інтелектуальної власності, програмна діяльність. Реєстраційна діяльність ВОІВ включає в себе прямі послуги заявникам і власникам прав на промислову власність. Цей вид діяльності передбачає отримання та обробку міжнародних заявок відповідно до Договору про патенту кооперацію (РСТ), проведення міжнародної реєстрації знаків і промислових зразків.

Діяльність з міжурядової співпраці з адміністративних питань інтелектуальної власності в основному зосереджена на керівництві роботою фондів патентних документів, що використовуються для проведення патентного пошуку; роботі з оновлення міжнародних класифікаційних систем; складанні статистичних даних; складанні регіональних оглядів за станом правових норм у сфері промислової власності і авторського права.

Програмна діяльність включає забезпечення більш широкого визнання існуючих угод, оновлення в міру необхідності цих договорів шляхом їх перегляду, включаючи нові договори, а також організацію співпраці з метою розвитку.

Студенти мають знати, що визначальні положення Конвенції можна поділити на три основні категорії: національний режим, право пріоритету, загальні правила. Правила *національного режиму* полягають у тому, що країна-учасниця Конвенції зобов'язана надавати громадянам іншої країни-учасниці Конвенції таку ж саму охорону, яку вона надає власним громадянам.

Право пріоритету полягає в тому, що оформлена заявка, подана в одній із країн-учасниць Конвенції протягом певного

строку (12 місяців – стосовно винаходів та моделей і 6 місяців – стосовно промислових зразків), передбачає при поданні цієї ж заявки в іншій країні-учасниці Паризького союзу визнання за такою заявкою пріоритети за першою поданою заявкою. Якщо заявник протягом зазначеного строку забажає подати заявку на цей же винахід чи інший об'єкт промислової власності в кілька країн-учасниць Паризького союзу, то він має право просити визнати за ним пріоритет в усіх країнах-учасницях за першою поданою ним заявкою в першій країні-учасниці Паризького союзу.

Конвенція встановила ряд *загальних правил*, яких мають дотримуватися всі її учасники. Патенти проголошено незалежними, тобто патент, виданий однією із країн-учасниць Конвенції, має чинність лише в межах тієї країни, яка його видала. Видача патенту певною країною ніякою мірою не зобов'язує інші країни-учасниці Конвенції видавати такий самий патент на такий самий винахід. Для одержання правової охорони винаходу в певній конкретній країні необхідно подати заяву і одержати патент у цій країні. Проте, якщо в одній із країн-учасниць Конвенції у видачі патенту буде відмовлено або виданий патент буде визнано недійсним, то цей юридичний факт сам по собі не зумовлює таких самих дій в іншій країні-учасниці Конвенції.

Студенти мають також звернути увагу на той факт, що важливим положенням Конвенції є правило, за яким у видачі патенту не може бути відмовлено чи виданий патент визнано недійсним на тій підставі, що продаж запатентованого виробу або виробу, виробленого запатентованим способом, підпадає під заборону або обмеження, встановлені національним законодавством.

У разі невикористання запатентованого об'єкта промислової власності протягом строку, встановленого національним законодавством, кожна країна має право видати примусову ліцензію.

Умови і порядок її видачі встановлюються національним законодавством. Країна-учасниця Конвенції зобов'язана також забезпечити ефективний захист від недобросовісної конкуренції.

Отже, діяльність ВОІВ спрямована на:

– сприяння охороні інтелектуальної власності в усьому світі шляхом співробітництва між державами і міжнародними організаціями;

– забезпечення адміністративного співробітництва між Союзами, створеними в рамках Паризької і Бернської конвенцій щодо охорони інтелектуальної власності, а також у рамках угод, підписаних членами Паризького Союзу.

Міжнародна охорона інтелектуальної власності також забезпечується рядом багатосторонніх міжнародних угод та конвенцій. Студенти мають детальніше зупинитися на основних з них.

Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів від 9 вересня 1886 р. – охороняє будь-які твори літератури, науки і мистецтва. Основними принципами зазначеної Конвенції є: по-перше, національний режим, який полягає в тому, що твори, створені в одній країні-учасниці, повинні отримувати в інших країнах-учасницях таку саму ж охорону, яка надається в цих країнах творам своїх громадян; по-друге, принцип автоматичної охорони, тобто охорона за національним режимом надається автоматично без будь-яких умов реєстрації; по-третє, принцип незалежності охорони полягає в тому, що охорона надається в країнах-учасницях незалежно від наявності охорони в країнах походження твору.

Паризька конвенція про охорону промислової власності від 20 березня 1883 р. – була першим міжнародним правовим документом і на сьогодні є основним документом, який визначає засади всіх інших міжнародних правових документів, що стосу-

ються охорони промислової власності. Основні принципи Паризької конвенції є: національний режим; принцип пріоритету.

Європейська патентна організація (ЄПО). Організована у 1973 році відповідно до поданої у Мюнхені конвенції про видачу європейських патентів. Метою ЄПО є спрощення діловодства за патентними заявками в країнах Європи. Тобто заявник замість того, щоб подавати заявки в кожену країну окремо на різних мовах, отримав можливість подачі однієї заявки однією мовою для патентування відразу в декількох європейських країнах.

Договір ВОІВ про авторське право від 20 грудня 1996 р. – був прийнятий з метою подальшого вдосконалення системи міжнародно-правової охорони авторських прав у зв'язку з розвитком інформаційних і комунікаційних технологій, зокрема комп'ютеризацією суспільства.

Міжнародна конвенція про охорону прав виконавців, виробників фонограм і організацій ефірного мовлення (Римська конвенція) від 25 жовтня 1961 р. – забезпечує охорону суміжних прав. Конвенція передбачає можливість надання охорони суб'єктам суміжних прав незалежно від того чи охороняються авторські права, використані виконавцями, виробниками фонограм та організаціями ефірного мовлення. Основним принципом Конвенції є принцип національного режиму.

Договір про патентну кооперацію (РСТ) від 19 червня 1979 р. – держави-учасниці цього Договору утворюють Союз для співробітництва в сфері подачі заявок на охорону винаходів, проведення за ними пошуку та експертиз, а також надання спеціальних технічних послуг.

Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків від 14 квітня 1891 р. – прийнята для належної охорони знаків і спрощення їх міжнародної реєстрації. Мадридська угода має на меті

створення єдиного банку даних про заявки на реєстрацію торгових знаків.

Протокол до Мадридської угоди про міжнародну реєстрацію знаків від 27 червня 1989 р. – є доповненням до Мадридської угоди. Метою Протоколу є забезпечення захисту торгових знаків через міжнародне визнання. Нагляд за дотриманням цих прав здійснює Всесвітня організація інтелектуальної власності.

Гаазька угода про міжнародне депонування промислових зразків від 6 листопада 1925 р. – необхідність її розробки і прийняття була зумовлена потребою спростити охорону промислових зразків на міжнародному рівні.

Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (Угода ТРІПС) від 15 квітня 1994 р. – являє собою один з найважливіших складників міжнародного торговельного пакту. Положення даної угоди зобов'язують держав-учасниць запровадити певні мінімальні норми міжнародної системи захисту прав інтелектуальної власності. Основним принципом Угоди є принцип національного режиму, за яким громадяни однієї країни-члена користуються в іншій країні таким самим правовим режимом, як і її громадяни щодо охорони права інтелектуальної власності. Другим принципом Угоди є принцип найбільшого сприяння, який встановлює, що будь-які переваги, пільги, привілеї або імунітет, надані членом Угоди громадянам будь-якої іншої держави, надаються невідкладно і безумовно громадянам усіх країн-членів за можливими окремими винятками.

Отже, студенти мають розуміти, що створення в Україні сучасної системи інтелектуальної власності неможливе без гармонізації національного законодавства з нормами міжнародного права. Міжнародне співробітництво у сфері охорони інтелектуальної власності має великий вплив на розвиток зовнішньої торгівлі, підприємництва, інвестиційні та інноваційні процеси в Україні.

Міжнародний обмін науково-технічною і, особливо, патентною інформацією, а також технологіями сприяє розвитку науково-технічного потенціалу України. Міжнародна система охорони авторського права і суміжних прав сприяє розвитку і взаємному збагаченню літератури, науки і мистецтва, поширенню і забезпеченню правомірного використання даних творів. Тому після проголошення незалежності Україна заявила про подовження на її території дії Паризької конвенції про охорону промислової власності, Договору про патентну кооперацію (РСТ), Мадридської угоди про міжнародну реєстрацію знаків, Всесвітньої конвенції про авторське право та інших міжнародних угод.

Контрольні запитання

1. Назвіть першу міжнародну конвенцію щодо охорони інтелектуальної власності.
2. Коли була створена Всесвітня організація інтелектуальної власності?
3. Які основні завдання поставила Стокгольмська конвенція перед Всесвітньої організації інтелектуальної власності?
4. За якими основними напрямками ведеться діяльність Всесвітньої організації інтелектуальної власності?
5. У чому полягають визначальні положення Стокгольмської конвенції?
6. Розкрийте принцип національного режиму.
7. У чому полягає принцип конвенційного пріоритету?
8. Які загальні правила встановлені Стокгольмською конвенцією?
9. Якими міжнародними угодами і конвенціями забезпечується міжнародна правова охорона об'єктів авторського права та суміжних прав?

10. Якими міжнародними угодами і конвенціями забезпечується міжнародна правова охорона об'єктів прав промислової власності?

11. Яке значення для України має Міжнародне співробітництво у сфері охорони прав інтелектуальної власності?

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Нормативно-правові акти

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. / Верховна Рада України. – Офіц. видання. – К.: Право, 1996. – 63 с.

2. Цивільний кодекс України / Верховна Рада України. – К.: Вид. дім «Ін Юре», 2003. – 432 с.

3. Закон України «Про Концепцію Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» від 21 листопада 2002 року N 228-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 3. – Ст. 12.

4. Закон України «Про приєднання України до Бернської конвенції про охорону літературних і художніх творів (Паризького акта від 24 липня 1971 року, зміненого 2 жовтня 1979 року)» від 31 травня 1995 р. №189/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – №21. – Ст. 155.

5. Закон України «Про приєднання України до Гаазької угоди про міжнародну реєстрацію промислових зразків» від 28 листопада 1960 р. та Женевського акта від 2 липня 1999 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2002. - № 21-22. – Ст. 138.

6. Закон України «Про приєднання України до Договору Всесвітньої організації інтелектуальної власності про авторське

право» від 20 вересня 2001 р. № 2733-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001.

7. Закон України «Про приєднання України до Договору Всесвітньої організації інтелектуальної власності про виконання і фонограми» від 20 вересня 2001 р. № 2732-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001.

8. Закон України «Про приєднання України до Конвенції про охорону інтересів виробників фонограм від незаконного відтворення їхніх фонограм від 29 жовтня 1971 року» від 15 червня 1999 р. № 738-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. - № 32. – Ст. 265.

9. Закон України «Про приєднання України до Протоколу до Мадридської угоди про міжнародну реєстрацію знаків» від 05.06.03 р. № 941- IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 39. – Ст. 340.

10. Закон України «Про ратифікацію Угоди про співробітництво в галузі охорони авторського права і суміжних прав» від 27 січня 1995 р. № 34/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – №5. – Ст. 32.

11. Указ Президента України «Про заходи щодо охорони інтелектуальної власності в Україні» від 27 квітня 2001 р. № 285/2001. // Урядовий кур'єр. – 2001. – 5 травня. – № 79.

Міжнародні конвенції, угоди та договори

12. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів. Паризький Акт від 24 липня 1971 р., змінений 2 жовтня 1979 р.: Інтелектуальна власність в Україні: правові засади та практика. – Наук. – прак. вид : У 4-х т. / за заг. ред. О. Д. Святоцького. – Т.1 : Право інтелектуальної власності. – К.: Видавничий дім «Ін Юре», 1999. – С. 186–224.

13. Всесвітня конвенція про авторське право від 6 вересня 1952 р.: Інтелектуальна власність в Україні: правові засади та практика. – Наук.-прак. вид : У 4-х т. / за заг. ред. О. Д. Святоцького. – Т.1 : Право інтелектуальної власності. – К.: Видавничий дім «Ін Юре», 1999. – С. 243–262.

14. Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності, прийнятий Дипломатичною конференцією 20 грудня 1996 р. // Інтелектуальна власність. – 2001. – № 2. – С. 81–85.

15. Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про виконання і фонограми, прийнятий Дипломатичною конференцією 20 грудня 1996 р. // Інтелектуальна власність. – 2001. – № 2. – С. 76–81.

16. Договор о патентной кооперации (РСТ) от 19 июля 1970 г. // Сборник действующих договоров, соглашений и конвенций, заключенных СССР с иностранными государствами. – М.: Вып. XXXIV, 1980. – С. 55–89.

17. Евразийская патентная конвенция (Москва, 9 сентября 1994 г.) // СЗ РФ, 1996. – № 20. – Ст. 2323.

18. Конвенция о выдаче европейских патентов, подписанная в Мюнхене в 1973 г. / Европейская патентная конвенция. – М.: ВНИИПИ, 1988. – 242 с.

19. Конвенція про охорону інтересів виробників фонограм від незаконного відтворення їх фонограм (Женева, 29 жовтня 1971 р.). – Авторське право і суміжні права. Законодавство та судова практика. – Зб. норм. Актів. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – С. 171–174.

20. Конвенція, що засновує Всесвітню організацію інтелектуальної власності від 14 липня 1967 р., набула чинності 26 квітня 1970 р. та змінена 2 жовтня 1979 р. Женева, 1990 р.

21. Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків від 14 квітня 1891 р.

22. Міжнародна конвенція про охорону прав виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення (Римська конвенція) від 25 жовтня 1961 р. // Інтелектуальна власність. – 2001. – № 2. – С. 71–75.

23. Ніщцька угода про Міжнародну класифікацію товарів і послуг для реєстрації знаків від 15 червня 1957 року, переглянута і змінена 28 вересня 1979 року. Женева, 1992.

24. Парижская конвенция об охране промышленной собственности. – Женева: ВОИС, 1996. – 46 с.

25. Протокол до Мадридської Угоди про міжнародну реєстрацію знаків від 27 червня 1989 р.

26. Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (Угода ТРІПС) // Інтелектуальна власність. – 1999. – № 5, 6, 7.

Основна література

27. Блинников В. И. Комментарий евразийского патентного законодательства / Блинников В. И., Григорьев А. Н., Еременко В. И. – М.: Экзамен, 2003. – 448 с.

28. Кірін Р. С. Інтелектуальна власність: навч. посібник / Р. С. Кірін, В. Л. Хоменко. – Д.: Національний гірничий університет, 2006. – 192 с.

29. Конох М. С. Основи інтелектуальної власності: навч. посібник / М.С. Конох, А.В. Хрідочкін. – Дніпродзержинськ: Дніпродзержинський державний технічний університет, 2008. – 186 с.

30. Підпригора О. А. Основи правової охорони інтелектуальної власності в Україні: підруч. [для студ. неюрид. вузів] / О. А. Підпригора, О. Д. Святоцький. – К.: Концерн Видавничий Дім «Ін Юре», 2003. – 236 с.

31. *Підопригора О. А.* Право інтелектуальної власності: навч. видання / О. А. Підопригора, О. Д. Святоцький, та ін. – К.: Ін Юре, 2004. – 670 с.

32. *Цибульов П. М.* Введення в інтелектуальну власність / Павло Миколайович Цибульов. – К.: Інститут інтелектуальної власності і права, 2003. – 108 с.

33. *Цибульов П. М.* Основи інтелектуальної власності / Павло Миколайович Цибульов. – К.: Інститут інтелектуальної власності і права, 2005.– 268 с.

Додаткова література

34. *Довгій С. О.* Охорона інтелектуальної власності в Україні / [С.О. Довгій, В.О.Жаров, В.О. Зайчик та ін.]. – К.: Форум, 2002. – 319 с.

35. Інтелектуальна власність: словник-довідник у 2-х т. / [за ред. О. Д. Святоцького]. – К.: Вид. Дім «Ін Юре», 2000. – Т. 1: Авторське право і суміжні права. – 356 с.

36. Інтелектуальна власність: словник-довідник у 2-х т. / [за ред. О. Д. Святоцького, В. Л. Петрова]. – К.: Вид. Дім «Ін Юре», 2000. – Т. 2: Промислова власність. – 272 с.

37. *Кузнецов Ю. М.* Патентознавство та авторське право: [підручник] / Ю.М. Кузнецов – К.: Кондро, 2005. – 428 с.

38. Право власності в Україні : навч. посіб. / [О. В. Дзера, Н. С. Кузнецова, О. А. Підопригора та ін.]. – К.: Юрінком Інтер, 2000. – 816 с.

Тема 7. ОЦІНКА ПРАВ НА ОБ'ЄКТИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

План практичного заняття (4 години)

1. Інтелектуальна власність як нематеріальний актив.
2. Підходи до визначення вартості прав на об'єкти інтелектуальної власності.
3. Розрахунок вартості прав на об'єкт інтелектуальної власності за методом роялті.
4. Розрахунок вартості прав на об'єкт інтелектуальної власності за методом звільнення від роялті.

Методичні рекомендації

На практичних заняттях, на думку автора посібника, значну увагу необхідно приділити питанням економічного використання об'єктів права інтелектуальної власності з метою отримання прибутку або іншої вигоди, у тому числі визначенню вартості прав на об'єкт інтелектуальної власності як на результат творчої праці людини.

Студентам вищих технічних навчальних закладів необхідно знати, що для того, щоб продати майнові права на об'єкт інтелектуальної власності чи використати їх у власному виробництві, необхідно визначити вартість цих прав. Оскільки вартість товару є фундаментальною властивістю, то одним із ключових моментів на шляху перетворення об'єкту інтелектуальної власності у товар є його оцінка.

Основною нормативно-правовою базою даної сфери є Закон України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» від 12 липня 2001 року. На підставі ст. 3 даного Закону України *майном, яке може оцінюватись, вважаються також нематеріальні активи, в тому числі об'єкти права інтелектуальної власності.*

Закон встановив основні принципи проведення оцінки, набуття прав на заняття оціночною діяльністю, права, зобов'язання та відповідальність оцінщиків та суб'єктів оціночної діяльності, процедури оцінки, підстави для оцінки, а також вимоги до звіту про оцінку. Положення цього Закону України конкретизовані у підзаконному акті – Національному стандарті № 1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України № 1440 від 10 вересня 2003 року. Він є обов'язковим для застосування під час проведення оцінки майна та майнових прав суб'єктами оціночної діяльності.

Оцінка необхідна на всіх стадіях життєвого циклу об'єкту інтелектуальної власності: у процесі його створення, правової охорони, комерційного використання, захисту прав тощо. Тому на практичних заняттях студенти повинні навчитися оцінювати об'єкт інтелектуальної власності. Для цього необхідно вміти: проводити аналіз бази даних; вибирати підходи до оцінки; застосовувати методи оцінки; розраховувати вартість прав на об'єкти інтелектуальної власності.

Для визначення вартості цих прав необхідно спочатку скласти алгоритм оцінки:

- 1) об'єкт оцінки. Тут потрібно чітко розуміти, який саме об'єкт оцінюється. Для цього, наприклад, необхідно зробити аудит об'єкту, визначити, які існують права на даний об'єкт тощо;

2) **ціль оцінки.** Потрібно з'ясувати, з якою метою робиться оцінка об'єкту інтелектуальної власності: для продажу чи для покупки даного об'єкту;

3) **база оцінки.** Установлюємо, які початкові дані відомі про об'єкт інтелектуальної власності і на підставі цього вибираємо підхід до оцінки.

Пропонується детальніше зупинитися на підходах до оцінки. Національним стандартом України № 1 визначені три підходи до оцінки: витратний підхід (підхід на основі активів); порівняльний (ринковий) підхід; доходний підхід.

Витратний підхід передбачає визначення поточної вартості витрат відновлення або заміщення об'єктів оцінки у поточних цінах і подальшої корекції на суму амортизації, тобто за витратами. На практиці цей підхід визначається за даними бухгалтерських книг, а саме: підраховуються всі витрати, які були пов'язані зі створенням об'єкта інтелектуальної власності, і віднімаються витрати на амортизацію об'єкту. Витратний підхід важливий для визначення мінімальної вартості об'єкта інтелектуальної власності.

Сенс **ринкового підходу** – визначити, скільки аналогічний об'єкт інтелектуальної власності коштує на ринку. Тобто, вартість прав на об'єкт права інтелектуальної власності визначається шляхом зіставлення цін колишнього продажу подібних об'єктів. При наявності достатньої кількості достовірної інформації про продажі подібних об'єктів ринковий підхід дозволяє отримати результат, який максимально відображає ставлення ринку до об'єкту оцінки. Перевагою ринкового підходу є те, що він дозволяє визначити так звану «справедливу» ціну, яка відповідає ситуації на ринку.

В основі **доходного підходу** покладено принцип очікування, який свідчить про те, що вартість об'єкту права інтелектуальної

власності визначається кількістю майбутніх переваг його володаря. Формалізується цей підхід шляхом перерахунку майбутніх грошових потоків, що генеруються об'єктом права інтелектуальної власності, у теперішню вартість.

До кожного підходу належать декілька методів оцінки. Так, до витратного підходу відносяться, наприклад, такі методи: прямого відтворення; заміщення; фактичних витрат; наведених витрат.

Метод фактичних витрат – це розрахунок об'єкту оцінки шляхом підрахунку фактичних витрат для визначення балансової (бухгалтерської) вартості на об'єкт права інтелектуальної власності з метою прийняття його на бухгалтерський облік та відображення цієї вартості на балансі в якості майна підприємства.

До ринкового підходу відноситься *метод порівняльних продажів*. Сенс даного методу оцінки у тому, що потрібно порівняти даний об'єкт інтелектуальної власності з аналогічним товаром, який сьогодні було продано на ринку.

До дохідного підходу відносяться, наприклад, такі методи: прямої капіталізації доходу; дисконтування грошових потоків; надлишкового прибутку; роялті; звільнення від роялті. Так, *метод прямої капіталізації доходу* застосовується в тому випадку, коли прогнозується постійний і рівний за періодами чистий операційний прибуток, отримання якого не обмежується часом.

Розрахунок ринкової вартості інтелектуальної власності за *методом роялті* заснований на практиці міжнародного досвіду продажу ліцензій. Оцінка вартості прав за цим методом полягає у дисконтуванні щорічних грошових потоків від роялті. Сенс *методу звільнення від роялті* базується на припущенні, що інтелектуальна власність, яка використовується на підприємстві, йому не належить.

Як свідчать фахівці, саме метод роялті та метод звільнення від роялті найчастіше використовуються на практиці для оцінки прав на об'єкти інтелектуальної власності. Оцінка на базі роялті застосовується для випадків використання об'єктів права інтелектуальної власності і отримала широке розповсюдження у міжнародній і внутрішній торгівлі ліцензіями. Тому на практичних заняттях студентам пропонується детальніше познайомитися з двома методами оцінки прав на об'єкти інтелектуальної власності: методом роялті і методом звільненні від роялті.

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

Практичне завдання № 1

Розрахунок вартості прав на об'єкт інтелектуальної власності за методом роялті

Розглянемо формулу методу роялті:

$$PV = \sum_{t=1}^n C_t \cdot \frac{R_t}{100},$$

де PV (роялті) – це вартість об'єкта інтелектуальної власності на сьогоднішній день або платіж за об'єкт інтелектуальної власності на протязі дії ліцензії (при роялті вся сума виплачується рівними долями), грн.; t – періоди, за які виплачується платіж, рік ($t = 1, 2, 3 \dots n$); C_t – грошовий потік в періоді t (прогнозовані грошові потоки, які генеруються за допомогою об'єкта інтелектуальної власності). Його можна замінити прибутком або вартістю сировини.

$$C_t = Z_t \cdot V_t$$

де Z_t – ціна продажу одиниці продукції в періоді t , грн.; V_t – об'єм випуску продукції за ліцензією в періоді t (одиниць); R_t – ставка роялті у t -му періоді, %.

Кожен об'єкт інтелектуальної власності має свою ставку роялті (див. Додаток 1). На розмір ставок роялті впливає низка факторів, які на практиці приймають до уваги під час вибору їх конкретного значення. Зокрема, враховують технічну цінність об'єкту ліцензії, економічну ефективність, стадію розробки і готовність до промислового використання, наявність та об'єм патентного захисту, об'єм прав, що передаються за ліцензією, конкурентні пропозиції та інші ціноутворюючі фактори.

Для того, щоб зрозуміти, як зробити на практиці розрахунок вартості прав на об'єкт інтелектуальної власності за методом роялті, пропонуємо розглянути елементарний приклад.

Приклад розрахунку вартості прав на об'єкт інтелектуальної власності за методом роялті

Завдання: автор передає рукопис видавництву за авторським договором. Необхідно визначити вартість прав на рукопис з метою отримання гонорару.

Умови:

1. Строк дії договору – 3 роки.
2. Тираж: за перший рік – 1000 екз.;
за другий рік – 2000 екз.;
за третій рік – 3000 екз.
3. Вартість одного екземпляра – 10 грн.
4. Ставка роялті – 15 %.

Розрахунок:

Робимо оцінку об'єкта права інтелектуальної власності за допомогою метода роялті:

$$PV = C_1 \cdot \frac{R_1}{100} + C_2 \cdot \frac{R_2}{100} + C_3 \cdot \frac{R_1}{100}$$

$$PV = 10 \cdot 1000 \cdot \frac{15}{100} + 10 \cdot 2000 \cdot \frac{15}{100} + 10 \cdot 3000 \cdot \frac{15}{100} = 9000 \text{ (грн.)}$$

Висновок: оскільки авторський договір підписаний автором на три роки з виплатою гонорару у формі роялті (рівними частинами), то автор щорічно буде отримувати за рукопис по 3000 грн.

Практичне завдання № 2

Розрахунок вартості прав на об'єкт інтелектуальної власності за методом звільнення від роялті

На практиці метод звільнення від роялті ще називають паушальним платежем. За цим платежем автору вся сума гонорару виплачується водночас.

Розглянемо формулу методу звільненні від роялті:

$$PV = \sum_{t=1}^n C_t \cdot \frac{1}{(1+i_t)} \cdot \frac{R_t}{100},$$

де PV – вартість прав на об'єкт оцінки, грн.; t – періоди, за які виплачується платіж, рік ($t = 1, 2, 3 \dots n$); C_t – грошовий потік в періоді t .

$$C_t = Z_t \cdot V_t,$$

де Z_t – ціна продажу одиниці продукції в періоді t , грн.; V_t – об'єм випуску продукції за ліцензією в періоді t , одиниць; R_t – ставка роялті у t -му періоді, %; i_t – ставка дисконту, %.

Для порівняння метод звільнення від роялті з методом роялті пропонуємо розглянути той самий приклад, який був розглянутий при розрахунку за методом роялті.

Приклад розрахунку вартості прав на об'єкт інтелектуальної власності за методом звільненні від роялті

Завдання: автор передає рукопис видавництву за авторським договором. Необхідно визначити вартість прав автора на рукопис з метою отримання гонорару.

Умови:

1. Строк дії договору – 3 роки;
2. Ставка роялті (прийнята const для об'єктів авторського права) – 15%;
3. Вартість одного екземпляра – 10 грн.;
4. Тираж: за перший рік – 1000 екз.;
за другий рік – 2000 екз.;
за третій рік – 3000 екз.
5. Ставка дисконту – 9%.

Розрахунок:

$$PV = 10 \cdot 1000 \frac{15}{100} \cdot \frac{1}{\left(1 + \frac{9}{100}\right)} + 10 \cdot 2000 \frac{15}{100} \cdot \frac{1}{\left(1 + \frac{9}{100}\right)^2} +$$
$$+ 10 \cdot 3000 \frac{15}{100} \cdot \frac{1}{\left(1 + \frac{9}{100}\right)^3} = 7376 \text{ грн.}$$

Висновок: оскільки ліцензійний договір укладений автором на 3 роки з виплатою гонорару у формі паушального платежу (вся сума виплачується водночас), автор отримає за рукопис 7376 грн.

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Завдання 1

Визначити вартість прав на об'єкт промислової власності за методом роялті й методом звільнення від роялті. Порівняти отримані результати й на підставі цього зробити висновок.

Дано: винахідник укладає ліцензійний договір на наступних умовах:

- 1) об'єкт промислової власності – обладнання для цементних заводів;
- 2) строк дії договору – 6 років;
- 3) ставка роялті – 3–5 %;
- 4) вартість одиниці продукції – 18600 грн.;
- 5) передбачуваний обсяг випуску продукції: 1 рік – 7 один., 2 рік – 8 один., 3 рік – 9 один., 4 рік – 10 один., 5 рік – 9 один., 6 рік – 8 один.;
- 6) ставка дисконту – 9 %.

Завдання 2

Визначити вартість прав на об'єкт промислової власності за методом роялті й методом звільнення від роялті. Порівняти отримані результати й на підставі цього зробити висновок.

Дано: винахідник укладає ліцензійний договір на наступних умовах:

- 1) об'єкт промислової власності – холодильне обладнання;
- 2) строк дії договору – 6 років;
- 3) ставка роялті – 2–4 %;
- 4) вартість одиниці продукції – 7800 грн.;

- 5) передбачуваний обсяг випуску: 1 рік – 112 один., 2 рік – 113 один., 3 рік – 114 один., 4 рік – 115 один., 5 рік – 116 один., 6 рік – 113 один.
- 6) ставка дисконту – 7 %.

Завдання 3

Визначити вартість прав на об'єкт промислової власності за методом роялті й методом звільнення від роялті. Порівняти отримані результати й на підставі цього зробити висновок.

Дано: винахідник укладає ліцензійний договір на наступних умовах:

- 1) об'єкт промислової власності – котельне обладнання;
- 2) строк дії договору – 6 років;
- 3) ставка роялті – 5 %;
- 4) вартість одиниці продукції – 17480 грн.;
- 5) передбачуваний обсяг випуску: 1 рік – 45 один., 2 рік – 48 один., 3 рік – 50 один., 4 рік – 55 один., 5 рік – 58 один., 6 рік – 56 один.;
- 6) ставка дисконту – 7 %.

Завдання 4

Визначити вартість прав на об'єкт промислової власності за методом роялті й методом звільнення від роялті. Порівняти отримані результати й на підставі цього зробити висновок.

Дано: винахідник укладає ліцензійний договір на наступних умовах:

- 1) об'єкт промислової власності – сигнальне обладнання;
- 2) строк дії договору – 6 років;

- 3) ставка роялті – 1,3 – 1,5 %;
- 4) вартість одиниці продукції – 8650 грн.;
- 5) передбачуваний обсяг випуску: 1 рік – 1125 один.,
2 рік – 1128 один., 3 рік – 1130 один., 4 рік – 1143 один.,
5 рік – 1136 один., 6 рік – 1134 один.;
- 6) ставка дисконту – 8 %.

Завдання 5

Визначити вартість прав на об'єкт промислової власності за методом роялті й методом звільнення від роялті. Порівняти отримані результати й на підставі цього зробити висновок.

Дано: винахідник укладає ліцензійний договір на наступних умовах:

- 1) об'єкт промислової власності – верстати металообробки;
- 2) строк дії договору – 6 років;
- 3) ставка роялті – 4–6 %;
- 4) вартість одиниці продукції – 6450 грн.;
- 5) передбачуваний обсяг випуску: 1 рік – 245 один.; 2 рік – 248 один.; 3 рік – 249 один.; 4 рік – 251 один.; 5 рік – 253 один.; 6 рік – 256 один.;
- 6) ставка дисконту – 8 %.

Завдання 6

Визначити вартість прав на об'єкт промислової власності за методом роялті й методом звільнення від роялті. Порівняти отримані результати й на підставі цього зробити висновок.

Дано: винахідник укладає ліцензійний договір на наступних умовах:

- 1) об'єкт промислової власності – медичне обладнання;
- 2) строк дії договору – 6 років;
- 3) ставка роялті – 4–7 %;
- 4) вартість одиниці продукції – 22600 грн.;
- 5) передбачуваний обсяг випуску: 1 рік – 18 один., 2 рік – 19 один., 3 рік – 21 один., 4 рік – 23 один., 5 рік – 22 один., 6 рік – 21 один.;
- 6) ставка дисконту – 9 %.

Завдання 7

Визначити вартість прав на об'єкт промислової власності за методом роялті й методом звільнення від роялті. Порівняти отримані результати й на підставі цього зробити висновок.

Дано: винахідник укладає ліцензійний договір на наступних умовах:

- 1) об'єкт промислової власності – велосипеди;
- 2) строк дії договору – 6 років;
- 3) ставка роялті – 3–5 %;
- 4) вартість одиниці продукції – 480 грн.;
- 5) передбачуваний обсяг випуску: 1 рік – 1182 один., 2 рік – 1191 один., 3 рік – 2110 один., 4 рік – 2113 один., 5 рік – 2125 один., 6 рік – 2121 один.;
- 6) ставка дисконту – 9 %.

Завдання 8

Визначити вартість прав на об'єкт промислової власності за методом роялті й методом звільнення від роялті. Порівняти отримані результати й на підставі цього зробити висновок.

Дано: винахідник укладає ліцензійний договір на наступних умовах:

- 1) об'єкт промислової власності – сільськогосподарські машини;
- 2) строк дії договору – 6 років;
- 3) ставка роялті – 2–5 %;
- 4) вартість одиниці продукції – 18 680 грн.;
- 5) передбачуваний обсяг випуску: 1 рік – 48 один., 2 рік – 53 один., 3 рік – 54 один., 4 рік – 58 один., 5 рік – 56 один., 6 рік – 55 один.;
- 6) ставка дисконту – 8 %.

Завдання 9

Визначити вартість прав на об'єкт промислової власності за методом роялті й методом звільнення від роялті. Порівняти отримані результати й на підставі цього зробити висновок.

Дано: винахідник укладає ліцензійний договір на наступних умовах:

- 1) об'єкт промислової власності – канцелярське обладнання;
- 2) строк дії договору – 6 років;
- 3) ставка роялті – 3 %;
- 4) вартість одиниці продукції – 3820 грн.;
- 5) передбачуваний обсяг випуску: 1 рік – 418 один., 2 рік – 513 один., 3 рік – 514 один., 4 рік – 518 один., 5 рік – 516 один., 6 рік – 515 один.;
- 6) ставка дисконту – 9 %.

Завдання 10

Визначити вартість прав на об'єкт промислової власності за методом роялті й методом звільнення від роялті. Порівняти отримані результати й на підставі цього зробити висновок.

Дано: винахідник укладає ліцензійний договір на наступних умовах:

- 1) об'єкт промислової власності – поліграфічне обладнання;
- 2) строк дії договору – 6 років;
- 3) ставка роялті – 4 %;
- 4) вартість одиниці продукції – 8680 грн.;
- 5) передбачуваний обсяг випуску: 1 рік – 118 один., 2 рік – 113 один., 3 рік – 114 один., 4 рік – 118 один., 5 рік – 116 один., 6 рік – 115 один.;
- 6) ставка дисконту – 7 %.

Завдання 11

Визначити вартість прав на об'єкт промислової власності за методом роялті й методом звільнення від роялті. Порівняти отримані результати й на підставі цього зробити висновок.

Дано: винахідник укладає ліцензійний договір на наступних умовах:

- 1) об'єкт промислової власності – електротехнічне обладнання;
- 2) строк дії договору – 6 років;
- 3) ставка роялті – 4–7 %;
- 4) вартість одиниці продукції – 3530 грн.;

- 5) передбачуваний обсяг випуску: 1 рік – 148 один., 2 рік – 153 один., 3 рік – 154 один., 4 рік – 158 один., 5 рік – 156 один., 6 рік – 155 один.;
- 6) ставка дисконту – 8 %.

Завдання 12

Визначити вартість прав на об'єкт промислової власності за методом роялті й методом звільнення від роялті. Порівняти отримані результати й на підставі цього зробити висновок.

Дано: винахідник укладає ліцензійний договір на наступних умовах:

- 1) об'єкт промислової власності – зварювальне обладнання;
- 2) строк дії договору – 6 років;
- 3) ставка роялті – 5–6 %;
- 4) вартість одиниці продукції – 12630 грн.;
- 5) передбачуваний обсяг випуску: 1 рік – 1418 одиниць, 2 рік – 1513 один., 3 рік – 1514 один., 4 рік – 1518 один., 5 рік – 1516 один., 6 рік – 1515 один.;
- 6) ставка дисконту – 9 %.

Завдання 13

Визначити вартість прав на об'єкт промислової власності за методом роялті й методом звільнення від роялті. Порівняти отримані результати й на підставі цього зробити висновок.

Дано: винахідник укладає ліцензійний договір на наступних умовах:

- 1) об'єкт промислової власності – обладнання для очищення води;
- 2) строк дії договору – 6 років;

- 3) ставка роялті – 5 %;
- 4) вартість одиниці продукції – 3 830 грн.;
- 5) передбачуваний обсяг випуску: 1 рік – 318 один., 2 рік – 313 один., 3 рік – 314 один., 4 рік – 318 один., 5 рік – 316 один., 6 рік – 315 один.;
- 6) ставка дисконту – 9 %.

Завдання 14

Визначити вартість прав на об'єкт промислової власності за методом роялті й методом звільнення від роялті. Порівняти отримані результати й на підставі цього зробити висновок.

Дано: винахідник укладає ліцензійний договір на наступних умовах:

- 1) об'єкт промислової власності – спортивні товари;
- 2) строк дії договору – 6 років;
- 3) ставка роялті – 1–3 %;
- 4) вартість одиниці продукції – 565 грн.;
- 5) передбачуваний обсяг випуску: 1 рік – 1110 один., 2 рік – 1130 один., 3 рік – 1140 один., 4 рік – 1180 один., 5 рік – 1160 один., 6 рік – 1150 один.;
- 6) ставка дисконту – 11 %.

Завдання 15

Визначити вартість прав на об'єкт промислової власності за методом роялті й методом звільнення від роялті. Порівняти отримані результати й на підставі цього зробити висновок.

Дано: винахідник укладає ліцензійний договір на наступних умовах:

- 1) об'єкт промислової власності – парфуми;
- 2) строк дії договору – 6 років;
- 3) ставка роялті – 2–5 %;
- 4) вартість одиниці продукції – 135 грн.;
- 5) передбачуваний обсяг випуску: 1 рік – 11100 один.,
2 рік – 11300 один., 3 рік – 11400 один., 4 рік –
11800 один., 5 рік – 11600 один., 6 рік – 11500 один.;
- 6) ставка дисконту – 7 %.

Завдання 16

Визначити вартість прав на об'єкт промислової власності за методом роялті й методом звільнення від роялті. Порівняти отримані результати й на підставі цього зробити висновок.

Дано: винахідник укладає ліцензійний договір на наступних умовах:

- 1) об'єкт промислової власності – нитки;
- 2) строк дії договору – 6 років;
- 3) ставка роялті – 2–5 %;
- 4) вартість одиниці продукції – 15 грн.;
- 5) передбачуваний обсяг випуску: 1 рік – 43100 один.,
2 рік – 43300 один., 3 рік – 43400 один., 4 рік –
43800 один., 5 рік – 43600 один., 6 рік – 43500 один.;
- 6) ставка дисконту – 9 %.

Завдання 17

Визначити вартість прав на об'єкт промислової власності за методом роялті й методом звільнення від роялті. Порівняти отримані результати й на підставі цього зробити висновок.

Дано: винахідник укладає ліцензійний договір на наступних умовах:

- 1) об'єкт промислової власності – фарби;
- 2) строк дії договору – 6 років;
- 3) ставка роялті – 2–3 %;
- 4) вартість одиниці продукції – 18 грн.;
- 5) передбачуваний обсяг випуску: 1 рік – 23100 один., 2 рік – 23300 один., 3 рік – 23400 один., 4 рік – 23800 один., 5 рік – 23600 один., 6 рік – 23500 один.;
- 6) ставка дисконту – 14 %

Завдання 18

Визначити вартість прав на об'єкт промислової власності за методом роялті й методом звільнення від роялті. Порівняти отримані результати й на підставі цього зробити висновок.

Дано: винахідник укладає ліцензійний договір на наступних умовах:

- 1) об'єкт промислової власності – тканина для одягу;
- 2) строк дії договору – 6 років;
- 3) ставка роялті – 3 %;
- 4) вартість одиниці продукції за 1 метр – 24 грн.;
- 5) передбачуваний обсяг випуску: 1 рік – 12300 м, 2 рік – 12367 м, 3 рік – 12370 м, 4 рік – 12380 м, 5 рік – 12360 м, 6 рік – 12350 м;
- 6) ставка дисконту – 8 %.

Завдання 19

Визначити вартість прав на об'єкт промислової власності за методом роялті й методом звільнення від роялті. Порівняти отримані результати й на підставі цього зробити висновок.

Дано: винахідник укладає ліцензійний договір на наступних умовах:

- 1) об'єкт промислової власності – взуття;
- 2) строк дії договору – 6 років;
- 3) ставка роялті – 2,5 %;
- 4) вартість одиниці продукції – 240 грн.;
- 5) передбачуваний обсяг випуску: 1 рік – 1300 один.,
2 рік – 1367 один., 3 рік – 1370 один., 4 рік – 1380 один.,
5 рік – 1360 один., 6 рік – 1350 один.;
- 6) ставка дисконту – 11 %.

Завдання 20

Визначити вартість прав на об'єкт промислової власності за методом роялті й методом звільнення від роялті. Порівняти отримані результати й на підставі цього зробити висновок.

Дано: винахідник укладає ліцензійний договір на наступних умовах:

- 1) об'єкт промислової власності – трикотаж;
- 2) строк дії договору – 6 років;
- 3) ставка роялті – 2–4 %;
- 4) вартість продукції за 1 метр – 14 грн.;
- 5) передбачуваний обсяг випуску: 1 рік – 12600 м, 2 рік –
12667 м, 3 рік – 12670 м, 4 рік – 12380 м, 5 рік – 12660 м,
6 рік – 12650 м;
- 6) ставка дисконту – 12 %.

Завдання 21

Визначити вартість прав на об'єкт промислової власності за методом роялті й методом звільнення від роялті. Порівняти отримані результати й на підставі цього зробити висновок.

Дано: винахідник укладає ліцензійний договір на наступних умовах:

- 1) об'єкт промислової власності – виріб зі скла;
- 2) строк дії договору – 6 років;
- 3) ставка роялті – 2–4 %;
- 4) вартість одиниці продукції – 28 грн.;
- 5) передбачуваний обсяг випуску: 1 рік – 18300 один.,
2 рік – 18350 один., 3 рік – 18370 один., 4 рік –
18380 один., 5 рік – 18360 один., 6 рік – 18350 один.;
- 6) ставка дисконту – 7 %.

Завдання 22

Визначити вартість прав на об'єкт промислової власності за методом роялті й методом звільнення від роялті. Порівняти отримані результати й на підставі цього зробити висновок.

Дано: винахідник укладає ліцензійний договір на наступних умовах:

- 1) об'єкт промислової власності – канцелярський клей;
- 2) строк дії договору – 6 років;
- 3) ставка роялті – 2–3 %;
- 4) вартість одиниці продукції – 8 грн.;
- 5) передбачуваний обсяг випуску: 1 рік – 38300 один.,
2 рік – 38350 один., 3 рік – 38370 один., 4 рік –
38380 один., 5 рік – 38360 один., 6 рік – 38350 один.;
- 6) ставка дисконту – 12 %.

Завдання 23

Визначити вартість прав на об'єкт промислової власності за методом роялті й методом звільнення від роялті. Порівняти отримані результати й на підставі цього зробити висновок.

Дано: винахідник укладає ліцензійний договір на наступних умовах:

- 1) об'єкт промислової власності – виріб із каучуку;
- 2) строк дії договору – 6 років;
- 3) ставка роялті – 3–3,5 %;
- 4) вартість одиниці продукції – 82 грн.;
- 5) передбачуваний обсяг випуску: 1 рік – 3800 один.,
2 рік – 3850 один., 3 рік – 3870 один., 4 рік – 3880 один.,
5 рік – 3860 один., 6 рік – 3850 один.;
- 6) ставка дисконту – 9 %.

Завдання 24

Визначити вартість прав на об'єкт промислової власності за методом роялті й методом звільнення від роялті. Порівняти отримані результати й на підставі цього зробити висновок.

Дано: винахідник укладає ліцензійний договір на наступних умовах:

- 1) об'єкт промислової власності – меблі;
- 2) строк дії договору – 6 років;
- 3) ставка роялті – 2–3 %;
- 4) вартість одиниці продукції – 620 грн.;
- 5) передбачуваний обсяг випуску: 1 рік – 800 один., 2 рік –
850 один., 3 рік – 870 один., 4 рік – 880 один., 5 рік –
860 один., 6 рік – 850 один.;
- 6) ставка дисконту – 7%.

Завдання 25

Визначити вартість прав на об'єкт промислової власності за методом роялті й методом звільнення від роялті. Порівняти отримані результати й на підставі цього зробити висновок.

Дано: винахідник укладає ліцензійний договір на наступних умовах:

- 1) об'єкт промислової власності – шкіра;
- 2) строк дії договору – 6 років;
- 3) ставка роялті – 3 %;
- 4) вартість одиниці продукції за 1 метр – 340 грн.;
- 5) передбачуваний обсяг випуску: 1 рік – 12500 м, 2 рік – 12567 м, 3 рік – 12570 м, 4 рік – 12580 м, 5 рік – 12560 м, 6 рік – 12550 м;
- 6) ставка дисконту – 11 %.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Нормативно-правові акти

1. Закон України «Про наукову і науково-технічну експертизу» від 10 лютого 1995 р. № 51/ 95-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 9. – Ст. 56.

2. Закон України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» від 12 липня 2001 р. № 2658-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – №47. – Ст. 251.

3. Про затвердження мінімальних ставок авторської винагороди (роялті) за публічне виконання, публічний показ, публічне

сповіщення або ретрансляцію (повторне публічне сповіщення) творів науки, літератури і мистецтва: Постанова Кабінету Міністрів України від 18 січня 2003 р. // Інтелектуальна власність. – 2003. – № 2.

4. Про затвердження розміру винагороди (роялті) за використання опублікованих з комерційною метою фонограм і відеограм та порядок їх виплати: Постанова Кабінету Міністрів України від 18 січня 2003 р. №71 // Офіційний вісник України. – 2003.

5. Про затвердження мінімальних ставок винагороди (роялті) за використання об'єктів авторського права і суміжних прав: Постанова Кабінету Міністрів України від 18 січня 2003 р., №72 // Офіційний вісник України. – 2003. – № 4. – Ст. 129.

6. Про мінімальні ставки авторської винагороди за використання творів літератури і мистецтва: Постанова Кабінету Міністрів України від 18 листопада 1994 р. №784 //Збірник постанов Уряду України. –1995. –№ 2. –Ст. 33.

Основна література

7. *Бутнік-Сіверський О. Б.* Економіка інтелектуальної власності. Конспект лекцій для студентів спеціальності 7.000002 – «Інтелектуальна власність». / Бутнік-Сіверський О.Б. – К.: Інститут інтелектуальної власності і права, 2003. – 296 с.

8. *Підопригора О. Д.* Право інтелектуальної власності: навч. видання / О. А. Підопригора, О. Д. Святоцький, та ін. – К.: Ін Юре, 2004. – 670 с.

9. *Цибульов П. М.* Основи інтелектуальної власності / Павло Миколайович Цибульов. – К.: Інститут інтелектуальної власності і права, 2005.– 268 с.

10. *Цыбулев П. Н.* Оценка интеллектуальной собственности. / Павел Николаевич Цыбулев – К.: Институт интеллектуальной собственности и права, 2003. – 186 с.

Додаткова література

12. *Иванисов В.* Авторские вознаграждения за создание и использование объектов промышленной собственности, не дающих экономического эффекта / Владимир Иванисов // ИС Промышленная собственность. – 2006. – № 2. – С. 29–36.

13. *Качанов Ю. В.* Выплата авторского вознаграждения в странах СНГ / Ю. В. Качанов // Патенты и лицензии. – 1995. – № 5. – С. 19–21.

14. *Кожухова И. Я.* Поощрительное вознаграждение: оптимально и бесконфликтно / И. Я. Кожухова, К. Б. Вишнякова // Патенты и лицензии. – 2000. – № 4. – С. 35–38.

15. *Крайнев П. П.* Інтелектуальна економіка: управління промисловою власністю: [монографія] / Петро Павлович Крайнев. – К.: Вид. дім «Ін Юре», 2004. – 448 с.

16. *Леонтьев Б.* Интеллектуальные активы предприятий / Борис Леонтьев // ЭИЖ. – №32. – август 1995г. – С. 2.

17. *Розенсон Г. С.* Как определить размер вознаграждения / Г. С. Розенсон // Интеллектуальная собственность. – 1996. – № 34. – С. 52–53.

18. *Святоцький О.* Інтелектуальна власність – найважливіша складова нематеріальних активів / Олександр Святоцький, Людмила Федченко // Право України. – 1998. – №7. – С. 33–38.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

1. Правова охорона засобів індивідуалізації товарів і послуг в Україні здійснюється на підставі отримання охоронного документа:

- а) патенту, який видається строком на 10 років;
- б) патенту, який видається строком на 20 років;
- в) свідоцтва, яке видається строком на 10 років;
- г) свідоцтва, яке видається строком на 20 років;
- д) ліцензії, яка видається строком на 20 років.

2. До нетрадиційних об'єктів промислової власності відносяться:

- а) винаходи;
- б) корисні моделі;
- в) географічні зазначення;
- г) ноу-хау;
- д) промислові зразки;
- е) торгові марки та фірмові найменування;
- є) усі відповіді вірні.

3. Під власністю розуміють право:

- а) володіти, користуватися, розпоряджатися об'єктом права;
- б) розпоряджатися, володіти, передавати об'єкт права;
- в) користуватися, розпоряджатися, керувати об'єктом права;
- г) немає правильної відповіді.

4. Відповідно до законодавства України творець об'єкта права має:

- а) тільки особисте немайнове право;
- б) тільки майнове право;
- в) особисте немайнове і майнове право;
- г) виключні права.

5. Який з перерахованих об'єктів інтелектуальної власності не є об'єктом права промислової власності:

- а) знак для товарів і послуг;
- б) комп'ютерна програма;
- в) промисловий зразок;
- г) корисна модель;
- д) усі відповіді вірні.

6. Авторським правом охороняється:

- а) вираження авторської ідеї;
- б) авторська ідея;
- в) авторська ідея і вираження авторської ідеї;
- г) немає вірної відповіді.

7. Правова охорона промислових зразків в Україні здійснюється на підставі отримання охоронного документу:

- а) патенту, який видається строком на 10 років;
- б) патенту, який видається строком на 20 років;
- в) свідоцтва, яке видається строком на 10 років;
- г) свідоцтва, яке видається строком на 20 років;
- д) ліцензії, яка видається строком на 20 років;
- е) немає вірної відповіді.

8. Не є об'єктами авторського права:

- а) акти органів державної влади;
- б) державні символи;
- в) грошові знаки;
- г) народна творчість;
- д) усі варіанти відповідей вірні.

9. Охорона майнових прав на об'єкти авторського права за Законом України «Про авторське право і суміжні права» діє:

- а) протягом життя автора;
- б) протягом життя автора і 50 років після його смерті;
- в) протягом життя автора і 70 років після його смерті;
- г) безстроково.

10. Правова охорона корисних моделей в Україні здійснюється на підставі отримання охоронного документу:

- а) патенту, який видається строком на 10 років;
- б) патенту, який видається строком на 20 років;
- в) свідоцтва, яке видається строком на 10 років;
- г) свідоцтва, яке видається строком на 20 років;
- д) ліцензії, яка видається строком на 20 років;
- е) свій варіант відповіді.

11. Авторським правом охороняються:

- а) твори літератури, фонограми, музичні твори;
- б) твори мистецтва, виконавська діяльність артиста;
- в) твори літератури, наукові твори, бази даних;
- г) усі відповіді вірні.

12. До 1991 року в Україні державі належали:

- а) майнові права на об'єкти інтелектуальної власності;
- б) немайнові права на об'єкти інтелектуальної власності;
- в) майнові і немайнові права на об'єкти інтелектуальної власності;
- г) немає вірної відповіді.

13. Правова охорона винаходів в Україні здійснюється на підставі отримання охоронного документу:

- а) патенту, який видається строком на 10 років;
- б) патенту, який видається строком на 20 років;
- в) свідоцтва, яке видається строком на 10 років;

- г) свідоцтва, яке видається строком на 20 років;
 - д) ліцензії, яка видається строком на 20 років;
 - е) немає вірної відповіді.
14. До об'єктів права промислової власності відносяться:
- а) винаходи, комп'ютерні програми, корисні моделі;
 - б) винаходи, знаки для товарів і послуг, позначення походження товарів;
 - в) промислові зразки, технічна документація, топографії інтегральних мікросхем;
 - г) усі відповіді вірні.
15. Об'єктами авторського права є:
- а) літературні твори, наукові твори, комп'ютерні програми;
 - б) музичні твори, художні твори, державні символи і знаки;
 - в) ідеї, витвори мистецтва, відкриття;
 - г) художні твори, ноу-хау, наукові твори.
16. Охорона особистих немайнових прав на об'єкти авторського права за Законом України «Про авторське право і суміжні права» діє:
- а) протягом життя автора;
 - б) протягом життя автора і 50 років після його смерті;
 - в) протягом життя автора і 70 років після його смерті;
 - г) безстроково.
17. Виникнення і здійснення авторських прав:
- а) не вимагає будь-якого оформлення;
 - б) вимагає отримання авторського свідоцтва;
 - в) вимагає внесення до реєстру;
 - г) вимагає оформлення патенту.

18. Патент на винахід, який отримано в Україні має силу:
- а) тільки на території України;
 - б) на території України і країн, з якими вона уклала двосторонні договори про патентну кооперацію;
 - в) на території країн – членів Всесвітньої організації інтелектуальної власності;
 - г) як на території України, так і на території будь-яких закордонних країн.

19. Для того, щоб громадянин України міг запатентувати винахід за кордоном, він повинен:

- а) одночасно подати заявку в Державний департамент інтелектуальної власності та в закордонне патентне відомство;
- б) подати заявку в Державний департамент інтелектуальної власності і, якщо протягом трьох місяців не буде отримана відповідь, подати заявку в закордонне патентне відомство;
- в) подати заявку безпосередньо в закордонне патентне відомство;
- г) подати заявку в Державний департамент інтелектуальної власності.

20. Об'єкти інтелектуальної власності відносяться до:

- а) матеріальних активів;
- б) нематеріальних активів;
- в) цінних паперів;
- г) речей.

21. Яка з ліцензій надає ліцензіатові найбільший обсяг прав:

- а) невиключна;
- б) повна;
- в) одинична;
- г) виключна.

22. За рівних умов, який із перерахованих платежів має мінімальний розмір:

- а) роялті;
- б) паушальний;
- в) комбінований;
- г) усі платежі мають однаковий розмір.

23. Відповідно до міжнародної практики середній строк дії ліцензійних договорів знаходиться в інтервалі:

- а) до 5 років;
- б) 5–10 років;
- в) 10–20 років;
- г) усього строку дії охоронного документу.

24. Ліцензійний платіж «роялті» припускає виплату винагороди:

- а) рівними частками протягом дії договору;
- б) одноразову виплату до початку масового випуску продукції;
- в) часткову виплату до початку виробництва і виплату частини, що залишилася, протягом дії договору.

25. Винахід повинен відповідати наступним критеріям:

- а) корисності, промисловій придатності, винахідницькому рівню;
- б) новизні, промисловій придатності, унікальності;
- в) новизні, промисловій придатності, винахідницькому рівню;
- г) новизні, корисності, винахідницькому рівню;
- д) усі варіанти відповідей вірні.

26. За якою ліцензією ліцензіар передає право на використання об'єкта промислової власності ліцензіату в певному обсязі,

на визначеній території і на обумовлений строк, залишаючи за собою право використовувати цей об'єкт:

- а) невиключною;
- б) повною;
- в) одиничною;
- г) виключною.

27. «Паушальний» платіж припускає виплату винагороди за ліцензійним договором:

- а) рівними частками протягом дії договору;
- б) одноразову виплату до початку масового випуску продукції;
- в) одну частину – до початку виробництва, іншу – рівними частками протягом дії договору.

28. Корисна модель повинна відповідати наступним критеріям:

- а) корисності, промисловій придатності;
- б) новизні, промисловій придатності;
- в) новизні, винахідницькому рівню;
- г) корисності, винахідницькому рівню;
- д) усі відповіді вірні.

29. Назвіть вид ліцензії, за якою до ліцензіата переходять усі майнові права на об'єкт промислової власності на весь строк дії договору:

- а) невиключна;
- б) повна;
- в) одинична;
- г) виключна.

30. Яку назву має платіж, за яким одна частина винагороди виплачується до початку випуску продукції, а інша рівними частками до кінця дії договору:

- а) паушальний;
- б) роялті;
- в) комбінований;
- г) строковий.

31. Суб'єктами права на захист інтелектуальної власності є:

- а) творці об'єкта права інтелектуальної власності;
- б) автори, власники права на результати інтелектуальної власності;
- в) творці об'єкта права інтелектуальної власності та їхні спадкоємці;
- г) творці та правонаступники автора об'єкта права інтелектуальної власності;
- д) усі варіанти відповідей вірні.

32. Адміністративний порядок захисту прав інтелектуальної власності полягає у вирішенні суперечки:

- а) органом державного управління;
- б) адміністративним судом;
- в) господарським судом;
- г) судом щодо захисту прав інтелектуальної власності.

33. Видами адміністративних стягнень щодо захисту права інтелектуальної власності можуть бути:

- а) попередження правопорушника, штраф;
- б) конфіскація предмета, який став об'єктом адміністративного правопорушення;
- в) конфіскація грошей, одержаних унаслідок вчинення адміністративного правопорушення;
- г) штраф, виправні роботи, адміністративний арешт;
- д) усі варіанти відповідей вірні.

34. Застосовувати цивільно-правові санкції за порушення прав на об'єкти інтелектуальної власності можна з дати, коли

власник прав довідався чи повинен був довідатися про порушення свого права протягом:

- а) трьох місяців;
- б) одного року;
- в) трьох років;
- г) п'яти років.

35. При порушенні патентних прав власник патенту має право вимагати:

- а) припинення дій, що порушують права власника об'єкту промислової власності;
- б) стягнення завданих збитків, включаючи неодержані доходи;
- в) відшкодування моральної та матеріальної шкоди;
- г) усі варіанти відповідей вірні.

36. За рівних умов, який із перерахованих платежів має максимальний розмір:

- а) роялті;
- б) паушальний;
- в) комбінований;
- г) усі платежі мають однаковий розмір.

37. За кримінальним законодавством можуть бути такі види покарань:

- а) штраф, виправні роботи;
- б) позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю;
- в) виправні роботи, конфіскація майна;
- г) арешт, обмеження або позбавлення волі на певний строк;
- д) усі варіанти відповідей вірні.

38. Угода TRIPS є однією з найважливіших угод:
- а) Всесвітньої організації інтелектуальної власності;
 - б) національного законодавства в сфері інтелектуальної власності;
 - в) Світової організації торгівлі;
 - г) Організації Об'єднаних Націй.
39. Перший міжнародний документ в сфері інтелектуальної власності мав назву:
- а) Всесвітня організація інтелектуальної власності;
 - б) Паризька конвенція з охорони промислової власності;
 - в) Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків;
 - г) Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів;
 - д) Всесвітня конвенція про авторське право.
40. Бернська конвенція охороняє:
- а) товарні знаки та фірмові найменування;
 - б) об'єкти права промислової власності;
 - в) літературні і художні твори;
 - г) об'єкти суміжних прав.
41. Відповідно до національного законодавства автором результату інтелектуальної діяльності є:
- а) юридична або фізична особа, на засоби якої створений результат інтелектуальної діяльності;
 - б) юридична або фізична особа, творчою працею якої створений результат інтелектуальної діяльності;
 - в) юридична особа, за службовим завданням якої створений результат інтелектуальної діяльності;
 - г) фізична особа, творчою працею якої створений результат інтелектуальної діяльності;
 - д) усі варіанти відповідей вірні.

-
-
42. Паризька конвенція охороняє:
- а) літературні і художні твори;
 - б) товарні знаки та фірмові найменування;
 - в) об'єкти суміжних прав;
 - г) об'єкти права промислової власності.
43. Авторське право охороняє:
- а) ідеї;
 - б) винаходи;
 - в) твори;
 - г) будь-які об'єкти інтелектуальної власності;
 - д) немає правильних відповідей.
44. Римська конвенція охороняє:
- а) товарні знаки та фірмові найменування;
 - б) об'єкти суміжних прав;
 - в) об'єкти права промислової власності;
 - г) літературні і художні твори.
45. Особисті немайнові права автора:
- а) після смерті автора переходять до його роботодавця;
 - б) після смерті автора переходять до його спадкоємців;
 - в) можуть передаватися шляхом укладення авторського договору;
 - г) зберігаються за автором у разі передачі прав на використання твору;
 - д) немає правильних відповідей.
46. Мадридська конвенція охороняє:
- а) літературні і художні твори;
 - б) товарні знаки;
 - в) об'єкти суміжних прав;
 - г) об'єкти права промислової власності;
 - д) немає правильних відповідей.

47. Відповідно до законодавства України авторське право на твори науки, літератури, мистецтва виникає:

- а) в результаті факту створення твору;
- б) в результаті видачі авторського свідоцтва на твір;
- в) з моменту публікації твору;
- г) після внесення до відповідного державного реєстру;
- д) немає правильних відповідей.

48. Знак охорони авторського права складається з:

- а) латинської букви «Р» в колі, імені (найменування) власника виняткових авторських прав і року першої публікації твору;
- б) латинської букви «С» в колі, імені (найменування) власника виключних авторських прав і року першої публікації твору;
- в) латинської букви «R» в колі, імені (найменування) власника виключних авторських прав і року першої публікації твору;
- д) немає правильних відповідей.

49. Відносно твору, створеного в порядку виконання службових обов'язків або службового завдання роботодавця (службового твору), якщо інше не встановлене договором між працівником і роботодавцем:

- а) авторське право належить роботодавцеві;
- б) авторське право належить авторові – працівникові, а право на використання службового твору – роботодавцеві;
- в) авторське право належить працівникові і роботодавцеві спільно;
- г) авторське право не виникає;
- д) немає правильних відповідей.

-
-
50. Знак охорони суміжних прав на фонограму складається з:
- а) латинської букви «P» у колі, імені (найменування) власника виключних прав і року першої публікації фонограми;
 - б) латинської букви «C» у колі, імені (найменування) власника виключних прав і року першої публікації фонограми;
 - в) латинської букви «R» в колі, імені (найменування) власника виняткових прав і року першої публікації фонограми;
 - г) немає правильних відповідей.

ТЕМАТИКА РЕФЕРАТІВ

1. Інтелектуальна діяльність та її місце в соціально-економічному розвитку суспільства.
2. Становлення системи правової охорони результатів інтелектуальної власності.
3. Право інтелектуальної власності в Україні.
4. Становлення і розвиток законодавства України про інтелектуальну власність.
5. Інтелектуальна власність в Україні та її вплив на соціально-економічний розвиток держави.
6. Суб'єкти права інтелектуальної власності.
7. Об'єкти права інтелектуальної власності.
8. Набуття прав на винаходи, корисні моделі і промислові зразки.
8. Набуття прав на засоби індивідуалізації товарів і послуг.
9. Правова охорона об'єктів авторського права і суміжних прав.
10. Набуття прав на об'єкти інтелектуальної власності за кордоном.
11. Права і обов'язки суб'єктів інтелектуальної власності, що випливають з охоронних документів.
12. Договори у сфері інтелектуальної власності.
13. Система захисту прав інтелектуальної власності та її призначення.
16. Інтелектуальна власність – складова інтелектуального капіталу за економічним змістом.

19. Оцінка вартості прав на об'єкти інтелектуальної власності.
20. Міжнародні угоди у сфері інтелектуальної власності.
21. Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІВ).
22. Міжнародні конвенції про охорону авторського права і суміжних прав.
23. Міжнародно-правова охорона промислової власності.
24. Світова організація торгівлі. Угода TRIPS.
25. Державне стимулювання інтелектуальної діяльності.

Розділ 2. Методичні рекомендації до семінарських і практичних занять з дисципліни «Інтелектуальна власність» для студентів заочної форми навчання

Метою контрольної роботи є перевірка засвоєння студентами заочної форми навчання матеріалу дисципліни «Інтелектуальна власність» та застосування ними набутих теоретичних знань під час вирішення практичних завдань. При написанні контрольної роботи студенти повинні продемонструвати вміння самостійно аналізувати матеріал, аргументовано відповідати на основні питання з обраної теми, використовувати відповідні нормативні акти.

Контрольна робота виконується за варіантами і складається з двох частин: теоретичної частини і практичного завдання (задачі). Номер варіанту теоретичної частини повинен відповідати порядковому номеру за списком студента у групі. Номер задачі повинен відповідати двом останнім цифрам індивідуального шифру студента. Титульний аркуш рекомендується оформити за зразком, поданим у *Додатку 2*.

Контрольну роботу потрібно починати зі вступу. У вступі студент має проявити креативність. Наприклад, у вступі можна висловити свою думку щодо користі вивчення дисципліни «Інтелектуальна власність» та розкрити значення інтелектуальної власності для розвитку прогресу країни в цілому. Порядок вимог до виконання контрольної роботи подано у *Додатку 3*.

При виконанні теоретичного завдання, студенти повинні:

- визначити, до якої з тем належить кожне з питань;
- вивчити рекомендовану літературу;
- опрацювати відповідний розділ підручника та необхідні нормативні акти;
- зробити самостійний аналіз кожного з теоретичних питань за складеним планом з посиланням на відповідну літературу та нормативні акти.

Механічне списування підручника, матеріалу з періодичних видань чи використання Інтернету не допускається. Відповіді на питання плану повинні бути повними, обґрунтованими. Наприкінці відповіді на теоретичні питання студент має зробити власний висновок.

При вирішенні практичного завдання студенти повинні навчитися оцінювати об'єкт інтелектуальної власності двома методами. Для цього необхідно вміти розраховувати вартість об'єкту інтелектуальної власності за формулами кожного з методів, порівняти отримані дані та зробити обґрунтований висновок. Приклади вирішення практичного завдання подано на стор. 105–107 даного навчального посібника.

Для виконання роботи рекомендується використати літературу, яку викладено наприкінці кожного варіанта за порядковими номерами у загальному списку літератури. Цифрові дані, таблиці, зразки документів та інший матеріал, який стосується аналізованого питання контрольної роботи, бажано подати у додатках.

До роботи слід обов'язково додати список фактично використаної автором літератури відповідно до встановлених вимог, які пред'явлені до оформлення літератури.

Контрольна робота, яка не відповідає поставленим вимогам, повертається для повторного виконання.

**Орієнтовна тематика контрольних робіт
з дисципліни «Інтелектуальна власність»
для студентів заочної форми навчання**

Теоретичні завдання

Номер варіанту повинен відповідати порядковому номеру студента за списком у групі.

Варіант 1

1. Поняття інтелектуальної власності та об'єктів права інтелектуальної власності.

2. Міжнародні конвенції про охорону авторського права і суміжних прав.

Рекомендована література – [1, 6, 8, 14–18, 20, 22, 23, 26, 32, 33, 35, 55, 61, 64, 65].

Варіант 2

1. Суб'єкти права інтелектуальної власності.

2. Міжнародно-правова охорона промислової власності.

Рекомендована література – [6, 8, 14–18, 36-38, 41, 44–47, 55, 60, 61, 64, 80, 85, 86, 88, 96, 103, 104].

Варіант 3

1. Законодавча база інтелектуальної власності.

2. Міжнародно-правова охорона засобів індивідуалізації товарів і послуг.

Рекомендована література – [1, 6, 8, 14–18, 25, 41, 43–46, 55, 64, 67, 78].

Варіант 4

1. Об'єкти права промислової власності.
2. Оцінка вартості прав на об'єкти інтелектуальної власності.

Рекомендована література – [2, 6, 14, 15, 19, 27–30, 47, 54, 60, 61, 64, 69, 80, 88, 93, 96].

Варіант 5

1. Об'єкти права авторських і суміжних прав.
2. Захист права інтелектуальної власності.

Рекомендована література – [6, 8, 31, 32, 49, 51, 54, 55, 57, 60, 61, 64, 67, 69, 70, 75, 90, 92, 98].

Варіант 6

1. Набуття прав на винаходи, корисні моделі і промислові зразки.

2. Патентування об'єктів промислової власності в іноземних країнах.

Рекомендована література – [6, 8, 14, 16, 21, 25, 37, 38, 41, 43, 44, 46, 47, 57, 58, 60, 61, 62, 64, 69, 80, 88, 93, 95, 96, 102].

Варіант 7

1. Набуття прав на засоби індивідуалізації товарів і послуг.
2. Договори про використання об'єктів промислової власності.

Рекомендована література – [6, 15, 41, 43, 45, 49, 56, 58–62, 64, 69, 71, 79, 80, 82, 88, 95, 96, 100].

Варіант 8

1. Правова охорона об'єктів авторського права і суміжних прав.

2. Авторські договори.

Рекомендована література – [6, 8, 52, 55, 59, 60, 67, 72, 76, 83, 97, 103].

Варіант 9

1. Експертиза заявки.

2. Підходи до визначення вартості прав на об'єкти інтелектуальної власності.

Рекомендована література – [11, 19, 27–30, 48, 56, 59, 60, 61, 64, 66, 71, 79, 100].

Варіант 10

1. Майнові права суб'єктів авторського права.

2. Види об'єктів промислової власності.

Рекомендована література – [1, 6, 8, 14–18, 49, 52–55, 57, 60, 61, 64, 67, 70, 80, 81, 85, 86, 103].

Варіант 11

1. Майнові права винахідників.

2. Поняття права інтелектуальної власності.

Рекомендована література – [6, 14, 47, 55, 57, 60, 61, 64, 65, 72, 73, 81, 85, 86, 93, 102–104].

Варіант 12

1. Види ліцензій.

2. Нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності.

Рекомендована література – [6, 17, 48–50, 53, 56, 58–60, 62, 64, 71, 74, 79, 82, 100].

Варіант 13

1. Ліцензійні договори.

2. Використання об'єктів промислової власності.

Рекомендована література – [6, 48–50, 53, 56, 58–60, 62, 64, 71, 74, 79, 82, 100].

Варіант 14

1. Передача прав за авторськими договорами.
2. Оформлення прав інтелектуальної власності на об'єкти промислової власності.

Рекомендована література – [6, 8, 14–18, 48, 52, 54, 59, 60, 64, 71, 74, 76, 77, 83, 88, 96, 97, 100].

Варіант 15

1. Адміністративний порядок захисту прав інтелектуальної власності.

2. Договір про патентну кооперацію.

Рекомендована література – [4, 36, 46, 51, 60, 64, 67, 69, 70, 75, 90, 95, 98].

Варіант 16

1. Цивільно-правові способи захисту прав інтелектуальної власності.

2. Інтелектуальна власність у господарській діяльності.

Рекомендована література – [2, 46, 51, 60, 64, 67, 69, 70, 75, 79, 82, 90, 92, 95, 97, 98, 100].

Варіант 17

1. Кримінальна відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності.

2. Міжнародні угоди у сфері інтелектуальної власності.

Рекомендована література – [3, 10, 20–26, 32–46, 46, 60, 61, 64, 67, 68, 70, 75, 89, 98, 101].

Варіант 18

1. Підходи до визначення вартості прав на об'єкти інтелектуальної власності.

2. Міжнародні конвенції про охорону авторського права і суміжних прав.

Рекомендована література – [19, 20, 22, 23, 26, 27–30, 32, 33, 35, 48, 55, 56, 59–61, 64, 65, 66, 71, 79, 100].

Варіант 19

1. Всесвітня організація інтелектуальної власності.

2. Суб'єкти права інтелектуальної власності.

Рекомендована література – [6, 34, 35, 39, 54, 55, 60, 61, 64, 85, 86, 104].

Варіант 20

1. Паризька Конвенція про охорону промислової власності.

2. Об'єкти права промислової власності.

Рекомендована література – [6, 44, 53, 54, 55, 60, 61, 64, 69, 78, 88, 96].

Варіант 21

1. Ліцензування і передача технологій.

2. Світова організація торгівлі. Угода TRIPS.

Рекомендована література – [6, 46, 48–50, 53, 56, 58–60, 62, 64, 71, 74, 79, 82, 100].

Варіант 22

1. Основні форми і способи захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності.

2. Міжнародна торгівля ліценціями.

Рекомендована література – [46, 49, 51, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 64, 67, 69, 75, 80, 84, 88, 92, 96, 98, 101].

Варіант 23

1. Патентні дослідження та їх роль у розвитку науково-технічного прогресу.

2. Правова охорона винаходів і корисних моделей.

Рекомендована література – [6, 13, 14, 47, 49, 50, 56, 58, 60, 64, 69, 79, 80, 82, 88, 93, 96, 102].

Варіант 24

1. Правова охорона промислових зразків.

2. Міжнародна реєстрація знаків для товарів і послуг.

Рекомендована література – [6, 16, 25, 41, 43, 45, 49, 55, 58, 60, 64, 69, 78, 80, 88, 95, 96, 103].

Варіант 25

1. Судовий порядок захисту прав на об'єкти промислової власності.

2. Автори – творці об'єктів права інтелектуальної власності.

Рекомендована література – [3, 6, 7, 8, 51, 54, 55, 60, 64, 65, 67, 75, 86, 90, 92, 98, 101, 103].

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

Номер задачі повинен відповідати двом останнім цифрам індивідуального шифру студента.

Варіант 1; 26; 51; 76

Визначити вартість прав на об'єкт промислової власності за методом роялті й методом звільнення від роялті. Порівняти отримані результати й на підставі цього зробити висновок.

Дано: винахідник укладає ліцензійний договір на наступних умовах:

- 1) об'єкт промислової власності – обладнання для цементних заводів;
- 2) строк дії договору – 8 років;
- 3) ставка роялті – 3–5 %;
- 4) вартість одиниці продукції – 18 600 грн.;
- 5) передбачуваний обсяг випуску продукції: 1 рік – 7 один.; 2 рік – 8 один.; 3 рік – 9 один.; 4 рік – 10 один.; 5 рік – 9 один.; 6 рік – 8 один.; 7 рік – 7 один.; 8 рік – 6 один.;
- 6) ставка дисконту – 9 %.

Варіант 2; 27; 52; 77

Визначити вартість прав на об'єкт промислової власності за методом роялті й методом звільнення від роялті. Порівняти отримані результати й на підставі цього зробити висновок.

Дано: винахідник укладає ліцензійний договір на наступних умовах:

- 1) об'єкт промислової власності – холодильне обладнання;

- 2) строк дії договору – 9 років;
- 3) ставка роялті – 2–4 %;
- 4) вартість одиниці продукції – 7 800 грн.;
- 5) передбачуваний обсяг випуску: 1 рік – 112 один.;
2 рік – 113 один.; 3 рік – 114 один.; 4 рік – 115 один.;
5 рік – 116 один.; 6 рік – 113 один.; 7 рік – 112 один.;
8 рік – 111 один.; 9 рік – 110 один.;
- 6) ставка дисконту – 7 %.

Варіант 3; 28; 53; 78

Визначити вартість прав на об'єкт промислової власності за методом роялті й методом звільнення від роялті. Порівняти отримані результати й на підставі цього зробити висновок.

Дано: винахідник укладає ліцензійний договір на наступних умовах:

- 1) об'єкт промислової власності – котельне обладнання;
- 2) строк дії договору – 10 років;
- 3) ставка роялті – 5 %;
- 4) вартість одиниці продукції – 17 480 грн.;
- 5) передбачуваний обсяг випуску: 1 рік – 45 один.; 2 рік –
48 один.; 3 рік – 50 один.; 4 рік – 55 один.; 5 рік –
58 один.; 6 рік – 56 один.; 7 рік – 54 один.; 8 рік –
53 один.; 9 рік – 52 один.; 10 рік – 51 один.;
- 6) ставка дисконту – 7 %.

Варіант 4; 29; 54; 79

Визначити вартість прав на об'єкт промислової власності за методом роялті й методом звільнення від роялті. Порівняти отримані результати й на підставі цього зробити висновок.

Дано: винахідник укладає ліцензійний договір на наступних умовах:

- 1) об'єкт промислової власності – сигнальне обладнання;
- 2) строк дії договору – 7 років;
- 3) ставка роялті – 1,3–1,5 %;
- 4) вартість одиниці продукції – 8 650 грн.;
- 5) передбачуваний обсяг випуску: 1 рік – 1125 один.;
2 рік – 1128 один.; 3 рік – 1130 один.; 4 рік – 1143 один.;
5 рік – 1136 один.; 6 рік – 1134 один.; 7 рік – 1127 один.;
- 6) ставка дисконту – 8 %.

Варіант 5; 30; 55; 80

Визначити вартість прав на об'єкт промислової власності за методом роялті й методом звільнення від роялті. Порівняти отримані результати й на підставі цього зробити висновок.

Дано: винахідник укладає ліцензійний договір на наступних умовах:

- 1) об'єкт промислової власності – верстати металообробки;
- 2) строк дії договору – 9 років;
- 3) ставка роялті – 4–6 %;
- 4) вартість одиниці продукції – 6 450 грн.;
- 5) передбачуваний обсяг випуску: 1 рік – 245 один.; 2 рік – 248 один.; 3 рік – 249 один.; 4 рік – 251 один.; 5 рік – 253 один.; 6 рік – 256 один.; 7 рік – 258 один.; 8 рік – 247 один.; 9 рік – 246 один.;
- 6) ставка дисконту – 8 %.

Варіант 6; 31; 56; 81

Визначити вартість прав на об'єкт промислової власності за методом роялті й методом звільнення від роялті. Порівняти отримані результати й на підставі цього зробити висновок.

Дано: винахідник укладає ліцензійний договір на наступних умовах:

- 1) об'єкт промислової власності – медичне обладнання;
- 2) строк дії договору – 8 років;
- 3) ставка роялті – 4–7 %;
- 4) передбачуваний обсяг випуску: 1 рік – 18 один.; 2 рік – 19 один.; 3 рік – 21 один.; 4 рік – 23 один.; 5 рік – 22 один.; 6 рік – 21 один.; 7 рік – 19 один.; 8 рік – 17 один.;
- 5) ставка дисконту – 9 %.

Варіант 7; 32; 57; 82

Визначити вартість прав на об'єкт промислової власності за методом роялті й методом звільнення від роялті. Порівняти отримані результати й на підставі цього зробити висновок.

Дано: винахідник укладає ліцензійний договір на наступних умовах:

- 1) об'єкт промислової власності – велосипеди;
- 2) строк дії договору – 10 років;
- 3) ставка роялті – 3–5 %;
- 4) вартість одиниці продукції – 480 грн.;
- 5) передбачуваний обсяг випуску: 1 рік – 1182 один.; 2 рік – 1191 один.; 3 рік – 2110 один.; 4 рік – 2113 один.; 5 рік – 2125 один.; 6 рік – 2121 один.; 7 рік – 2119 один.; 8 рік – 2117 один.; 9 рік – 2114 один.; 10 рік – 2112 один.;
- 6) ставка дисконту – 9 %.

Варіант 8; 33; 58; 83

Визначити вартість прав на об'єкт промислової власності за методом роялті й методом звільнення від роялті. Порівняти отримані результати й на підставі цього зробити висновок.

Дано: винахідник укладає ліцензійний договір на наступних умовах:

- 1) об'єкт промислової власності – сільськогосподарські машини;
- 2) строк дії договору – 9 років;
- 3) ставка роялті – 2–5 %;
- 4) вартість одиниці продукції – 18 680 грн.;
- 5) передбачуваний обсяг випуску: 1 рік – 48 один.; 2 рік – 53 один.; 3 рік – 54 один.; 4 рік – 58 один.; 5 рік – 56 один.; 6 рік – 55 один.; 7 рік – 53 один.; 8 рік – 52 один.; 9 рік – 50 один.;
- 6) ставка дисконту – 8 %.

Варіант 9; 34; 59; 84

Визначити вартість прав на об'єкт промислової власності за методом роялті й методом звільнення від роялті. Порівняти отримані результати й на підставі цього зробити висновок.

Дано: винахідник укладає ліцензійний договір на наступних умовах:

- 1) об'єкт промислової власності – канцелярське обладнання;
- 2) строк дії договору – 10 років;
- 3) ставка роялті – 3 %;
- 4) вартість одиниці продукції – 3820 грн.;
- 5) передбачуваний обсяг випуску: 1 рік – 418 один.; 2 рік – 513 один.; 3 рік – 514 один.; 4 рік – 518 один.; 5 рік –

- 516 один.; 6 рік – 515 один.; 7 рік – 513 один.; 8 рік – 512 один.; 9 рік – 510 один.; 10 рік – 509 один.;
- б) ставка дисконту – 9 %.

Варіант 10; 35; 60; 85

Визначити вартість прав на об'єкт промислової власності за методом роялті й методом звільнення від роялті. Порівняти отримані результати й на підставі цього зробити висновок.

Дано: винахідник укладає ліцензійний договір на наступних умовах:

- 1) об'єкт промислової власності – поліграфічне обладнання;
- 2) строк дії договору – 9 років;
- 3) ставка роялті – 4 %;
- 4) вартість одиниці продукції – 8680 грн.;
- 5) передбачуваний обсяг випуску: 1 рік – 118 один.; 2 рік – 113 один.; 3 рік – 114 один.; 4 рік – 118 один.; 5 рік – 116 один.; 6 рік – 115 один.; 7 рік – 113 один.; 8 рік – 112 один.; 9 рік – 110 один.;
- б) ставка дисконту – 7 %.

Варіант 11; 36; 61; 86

Визначити вартість прав на об'єкт промислової власності за методом роялті й методом звільнення від роялті. Порівняти отримані результати й на підставі цього зробити висновок.

Дано: винахідник укладає ліцензійний договір на наступних умовах:

- 1) об'єкт промислової власності – електротехнічне обладнання;
- 2) строк дії договору – 9 років;

- 3) ставка роялті – 4–7 %;
- 4) вартість одиниці продукції – 3 530 грн.;
- 5) передбачуваний обсяг випуску: 1 рік – 148 один.; 2 рік – 153 один.; 3 рік – 154 один.; 4 рік – 158 один.; 5 рік – 156 один.; 6 рік – 155 один.; 7 рік – 153 один.; 8 рік – 152 один.; 9 рік – 150 один.;
- 6) ставка дисконту – 8 %.

Варіант 12; 37; 62; 87

Визначити вартість прав на об'єкт промислової власності за методом роялті й методом звільнення від роялті. Порівняти отримані результати й на підставі цього зробити висновок.

Дано: винахідник укладає ліцензійний договір на наступних умовах:

- 1) об'єкт промислової власності – зварювальне обладнання;
- 2) строк дії договору – 8 років;
- 3) ставка роялті – 5–6 %;
- 4) вартість одиниці продукції – 12 630 грн.;
- 5) передбачуваний обсяг випуску: 1 рік – 1418 один.; 2 рік – 1513 один.; 3 рік – 1514 один.; 4 рік – 1518 один.; 5 рік – 1516 один.; 6 рік – 1515 один.; 7 рік – 1513 один.; 8 рік – 1512 один.;
- 6) ставка дисконту – 9 %.

Варіант 13; 38; 63; 88

Визначити вартість прав на об'єкт промислової власності за методом роялті й методом звільнення від роялті. Порівняти отримані результати й на підставі цього зробити висновок.

Дано: винахідник укладає ліцензійний договір на наступних умовах:

- 1) об'єкт промислової власності – обладнання для очищення води;
- 2) строк дії договору – 10 років;
- 3) ставка роялті – 5 %;
- 4) вартість одиниці продукції – 3830 грн.;
- 5) передбачуваний обсяг випуску: 1 рік – 318 один.; 2 рік – 313 один.; 3 рік – 314 один.; 4 рік – 318 один.; 5 рік – 316 один.; 6 рік – 315 один.; 7 рік – 313 один.; 8 рік – 312 один.; 9 рік – 311 один.; 10 рік – 310 один.;
- 6) ставка дисконту – 9 %.

Варіант 14; 39; 64; 89

Визначити вартість прав на об'єкт промислової власності за методом роялті й методом звільнення від роялті. Порівняти отримані результати й на підставі цього зробити висновок.

Дано: винахідник укладає ліцензійний договір на наступних умовах:

- 1) об'єкт промислової власності – спортивні товари;
- 2) строк дії договору – 9 років;
- 3) ставка роялті – 1–3 %;
- 4) вартість одиниці продукції – 565 грн.;
- 5) передбачуваний обсяг випуску: 1 рік – 1110 один.; 2 рік – 1130 один.; 3 рік – 1140 один.; 4 рік – 1180 один.; 5 рік – 1160 один.; 6 рік – 1150 один.; 7 рік – 1130 один.; 8 рік – 1120 один.; 9 рік – 1112 один.;
- 6) ставка дисконту – 11 %.

Варіант 15; 40; 65; 90

Визначити вартість прав на об'єкт промислової власності за методом роялті й методом звільнення від роялті. Порівняти отримані результати й на підставі цього зробити висновок.

Дано: винахідник укладає ліцензійний договір на наступних умовах:

- 1) об'єкт промислової власності – парфуми;
- 2) строк дії договору – 10 років;
- 3) ставка роялті – 2–5 %;
- 4) вартість одиниці продукції – 135 грн.;
- 5) передбачуваний обсяг випуску: 1 рік – 11100 один.;
2 рік – 11300 один.; 3 рік – 11400 один.; 4 рік – 11800 один.; 5 рік – 11600 один.; 6 рік – 11500 один.;
7 рік – 11300 один.; 8 рік – 11200 один.; 9 рік – 11120 один.; 10 рік – 11115 один.;
- 6) ставка дисконту – 7 %.

Варіант 16; 41; 66; 91

Визначити вартість прав на об'єкт промислової власності за методом роялті й методом звільнення від роялті. Порівняти отримані результати й на підставі цього зробити висновок.

Дано: винахідник укладає ліцензійний договір на наступних умовах:

- 1) об'єкт промислової власності – нитки;
- 2) строк дії договору – 10 років;
- 3) ставка роялті – 2–5 %;
- 4) вартість одиниці продукції – 15 грн.;
- 5) передбачуваний обсяг випуску: 1 рік – 43100 один.;
2 рік – 43300 один.; 3 рік – 43400 один.; 4 рік – 43800 один.; 5 рік – 43600 один.; 6 рік – 43500 один.; 7 рік –

- 43300 один.; 8 рік – 43200 один.; 9 рік – 43120 один.;
10 рік – 43115 один.;
- б) ставка дисконту – 9 %.

Варіант 17; 42; 67; 92

Визначити вартість прав на об'єкт промислової власності за методом роялті й методом звільнення від роялті. Порівняти отримані результати й на підставі цього зробити висновок.

Дано: винахідник укладає ліцензійний договір на наступних умовах:

- 1) об'єкт промислової власності – фарби;
- 2) строк дії договору – 9 років;
- 3) ставка роялті – 2–3 %;
- 4) вартість одиниці продукції – 18 грн.;
- 5) передбачуваний обсяг випуску: 1 рік – 23100 один.;
2 рік – 23300 один.; 3 рік – 23400 один.; 4 рік –
23800 один.; 5 рік – 23600 один.; 6 рік – 23500 один.;
7 рік – 23300 один.; 8 рік – 23200 один.; 9 рік –
23120 один.;
- б) ставка дисконту – 14 %.

Варіант 18; 43; 68; 93

Визначити вартість прав на об'єкт промислової власності за методом роялті й методом звільнення від роялті. Порівняти отримані результати й на підставі цього зробити висновок.

Дано: винахідник укладає ліцензійний договір на наступних умовах:

- 1) об'єкт промислової власності – тканина для одягу;
- 2) строк дії договору – 10 років;
- 3) ставка роялті – 3 %;

- 4) вартість одиниці продукції за 1 метр – 24 грн.;
- 5) передбачуваний обсяг випуску: 1 рік – 12300 м; 2 рік – 12367 м; 3 рік – 12370 м; 4 рік – 12380 м; 5 рік – 12360 м; 6 рік – 12350 м; 7 рік – 12330 м; 8 рік – 12320 м; 9 рік – 12312 м; 10 рік – 12310 м;
- 6) ставка дисконту – 8 %.

Варіант 19; 44; 69; 94

Визначити вартість прав на об'єкт промислової власності за методом роялті й методом звільнення від роялті. Порівняти отримані результати й на підставі цього зробити висновок.

Дано: винахідник укладає ліцензійний договір на наступних умовах:

- 1) об'єкт промислової власності – взуття;
- 2) строк дії договору – 9 років;
- 3) ставка роялті – 2,5 %;
- 4) вартість одиниці продукції – 240 грн.;
- 5) передбачуваний обсяг випуску: 1 рік – 1300 один.; 2 рік – 1367 один.; 3 рік – 1370 один.; 4 рік – 1380 один.; 5 рік – 1360 один.; 6 рік – 1350 один.; 7 рік – 1330 один.; 8 рік – 1320 один.; 9 рік – 1312 один.;
- 6) ставка дисконту – 11 %.

Варіант 20; 45; 70; 95

Визначити вартість прав на об'єкт промислової власності за методом роялті й методом звільнення від роялті. Порівняти отримані результати й на підставі цього зробити висновок.

Дано: винахідник укладає ліцензійний договір на наступних умовах:

- 1) об'єкт промислової власності – трикотаж;

- 2) строк дії договору – 8 років;
- 3) ставка роялті – 2–4 %;
- 4) вартість продукції за 1 метр – 14 грн.;
- 5) передбачуваний обсяг випуску: 1 рік – 12600 м; 2 рік – 12667 м; 3 рік – 12670 м; 4 рік – 12380 м; 5 рік – 12660 м; 6 рік – 12650 м; 7 рік – 12630 м; 8 рік – 12620 м;
- 6) ставка дисконту – 12 %.

Варіант 21; 46; 71; 96

Визначити вартість прав на об'єкт промислової власності за методом роялті й методом звільнення від роялті. Порівняти отримані результати й на підставі цього зробити висновок.

Дано: винахідник укладає ліцензійний договір на наступних умовах:

- 1) об'єкт промислової власності – виріб зі скла;
- 2) строк дії договору – 9 років;
- 3) ставка роялті – 2–4 %;
- 4) вартість одиниці продукції – 28 грн.;
- 5) передбачуваний обсяг випуску: 1 рік – 18300 один.; 2 рік – 18350 один.; 3 рік – 18370 один.; 4 рік – 18380 один.; 5 рік – 18360 один.; 6 рік – 18350 один.; 7 рік – 18330 один.; 8 рік – 18320 один.; 9 рік – 18312 один.;
- 6) ставка дисконту – 7 %.

Варіант 22; 47; 72; 97

Визначити вартість прав на об'єкт промислової власності за методом роялті й методом звільнення від роялті. Порівняти отримані результати й на підставі цього зробити висновок.

Дано: винахідник укладає ліцензійний договір на наступних умовах:

- 1) об'єкт промислової власності – канцелярський клей;
- 2) строк дії договору – 10 років;
- 3) ставка роялті – 2–3 %;
- 4) вартість одиниці продукції – 8 грн.;
- 5) передбачуваний обсяг випуску: 1 рік – 38300 один.;
2 рік – 38350 один.; 3 рік – 38370 один.; 4 рік – 38380 один.; 5 рік – 38360 один.; 6 рік – 38350 один.;
7 рік – 38330 один.; 8 рік – 38320 один.; 9 рік – 38312 один.; 10 рік – 38307 один.;
- 6) ставка дисконту – 12 %.

Варіант 23; 48; 73; 98

Визначити вартість прав на об'єкт промислової власності за методом роялті й методом звільнення від роялті. Порівняти отримані результати й на підставі цього зробити висновок.

Дано: винахідник укладає ліцензійний договір на наступних умовах:

- 1) об'єкт промислової власності – виріб з каучуку;
- 2) строк дії договору – 8 років;
- 3) ставка роялті – 3–3,5 %;
- 4) вартість одиниці продукції – 82 грн.;
- 5) передбачуваний обсяг випуску: 1 рік – 3800 один.;
2 рік – 3850 один.; 3 рік – 3870 один.; 4 рік – 3880 один.;
5 рік – 3860 один.; 6 рік – 3850 один.; 7 рік – 3830 один.;
8 рік – 3820 один.;
- 6) ставка дисконту – 9 %.

Варіант 24; 49; 74; 99

Визначити вартість прав на об'єкт промислової власності за методом роялті й методом звільнення від роялті. Порівняти отримані результати й на підставі цього зробити висновок.

Дано: винахідник укладає ліцензійний договір на наступних умовах:

- 1) об'єкт промислової власності – меблі;
- 2) строк дії договору – 9 років;
- 3) ставка роялті – 2–3 %;
- 4) вартість одиниці продукції – 620 грн.;
- 5) передбачуваний обсяг випуску: 1 рік – 800 один.; 2 рік – 850 один.; 3 рік – 870 один.; 4 рік – 880 один.; 5 рік – 860 один.; 6 рік – 850 один.; 7 рік – 830 один.; 8 рік – 820 один.;
- 6) ставка дисконту – 7%.

Варіант 25; 50; 75; 100

Визначити вартість прав на об'єкт промислової власності за методом роялті й методом звільнення від роялті. Порівняти отримані результати й на підставі цього зробити висновок.

Дано: винахідник укладає ліцензійний договір на наступних умовах:

- 1) об'єкт промислової власності – шкіра;
- 2) строк дії договору – 8 років;
- 3) ставка роялті – 3 %;
- 4) вартість одиниці продукції за 1 метр – 340 грн.;
- 5) передбачуваний обсяг випуску: 1 рік – 12500 м; 2 рік – 12567 м; 3 рік – 12570 м; 4 рік – 12580 м; 5 рік – 12560 м; 6 рік – 12550 м; 7 рік – 12530 м; 8 рік – 12520 м;
- 6) ставка дисконту – 11 %.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Нормативно-правові акти України

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. / Верховна Рада України. – Офіц. видання. – К.: Право, 1996. – 63 с.

2. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18. – Ст. 144.

3. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001–. № 25-26. – Ст. 131.

4. Кодекс про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 р. // Відомості Верховної Ради Української РСР. – 1984. – Додаток до № 51. – Ст. 1123.

5. Митний кодекс України від 12 грудня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 38–39. – Ст. 288.

6. Цивільний кодекс України / Верховна Рада України. – К.: Вид. дім «Ін Юре», 2003. – 432 с.

7. Цивільний процесуальний кодекс України. – Х.: Одіссей, 2004. – 176 с.

8. Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 11 липня 2001 р. № 2627-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 43. – Ст. 214.

9. Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції» від 7 червня 1996 р. № 236/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 36. – Ст. 164.

10. Закон України «Про Концепцію Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Євро-

пейського Союзу» від 21 листопада 2002 року N 228-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 3. – Ст. 12.

11. Закон України «Про наукову і науково-технічну експертизу» від 10 лютого 1995 р. № 51/ 95-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 9. – Ст. 56.

12. Закон України «Про обмеження монополізму та недопущення недобросовісної конкуренції у підприємницькій діяльності»: Закони України. – К.: Право, 1997. – Т. 3. – С. 159–172.

13. Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» від 15 січня 1993р.: зб. нормативних актів з питань промислової власності. – К.: Вища школа, 1998. – С. 27–47.

14. Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» від 1 червня 2000р. №1771-III із змінами і доповненнями, внесеними Законом України від 21 грудня 2000 р. №2188-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 8. – Ст. 37.

15. Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» від 15 грудня 1993 р.: зб. нормативних актів з питань промислової власності. – К.: Вища школа, 1998. – С. 66–79.

16. Закон України «Про охорону прав на промислові зразки» від 15 грудня 1993 р.: зб. нормативних актів з питань промислової власності. – К.: Вища школа, 1998. – С. 49–65.

17. Закон України «Про охорону прав на сорти рослин» від 21 квітня 1993.: зб. нормативних актів з питань промислової власності. – К.: Вища школа, 1998. – С. 80–93.

18. Закон України «Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем» від 5 листопада 1997р. № 621/ 97 – ВР // Відомості Верховної Ради України. – №8. – Ст. 37.

19. Закон України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» від 12 липня 2001 р.

№ 2658-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 47. – Ст. 251.

20. Закон України «Про приєднання України до Бернської конвенції про охорону літературних і художніх творів (Паризького акта від 24 липня 1971 року, зміненого 2 жовтня 1979 року)» від 31 травня 1995 р. №189/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – №21. – Ст. 155.

21. Закон України «Про приєднання України до Гаазької угоди про міжнародну реєстрацію промислових зразків» від 28 листопада 1960 р. та Женевського акта від 02 липня 1999 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 21–22. – Ст. 138.

22. Закон України «Про приєднання України до Договору Всесвітньої організації інтелектуальної власності про авторське право» від 20 вересня 2001 р. № 2733-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001.

23. Закон України «Про приєднання України до Договору Всесвітньої організації інтелектуальної власності про виконання і фонограми» від 20 вересня 2001 р. № 2732-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001.

24. Закон України «Про приєднання України до Конвенції про охорону інтересів виробників фонограм від незаконного відтворення їхніх фонограм від 29 жовтня 1971 року» від 15 червня 1999 р. № 738-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 32. – Ст. 265.

25. Закон України «Про приєднання України до Протоколу до Мадридської угоди про міжнародну реєстрацію знаків» від 05.06.03 р. №941-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 39. – Ст. 340.

26. Закон України «Про ратифікацію Угоди про співробітництво в галузі охорони авторського права і суміжних прав» від

27 січня 1995 р. № 34/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – №5. – Ст. 32.

27. Про мінімальні ставки авторської винагороди за використання творів літератури і мистецтва: Постанова Кабінету Міністрів України від 18 листопада 1994 р. №784 // Збірник постанов Уряду України. – 1995. – № 2. – Ст. 33.

28. Про затвердження мінімальних ставок авторської винагороди (роялті) за публічне виконання, публічний показ, публічне сповіщення або ретрансляцію (повторне публічне сповіщення) творів науки, літератури і мистецтва: Постанова Кабінету Міністрів України від 18 січня 2003 р. // Інтелектуальна власність. – 2003. – № 2.

29. Про затвердження мінімальних ставок винагороди (роялті) за використання об'єктів авторського права і суміжних прав: Постанова Кабінету Міністрів України від 18 січня 2003 р., № 72 // Офіційний вісник України. – 2003. – № 4. – Ст. 129.

30. Про затвердження розміру винагороди (роялті) за використання опублікованих з комерційною метою фонограм і відеограм та порядок їх виплати: Постанова Кабінету Міністрів України від 18 січня 2003 р. №71 // Офіційний вісник України. – 2003.

31. Указ Президента України «Про заходи щодо охорони інтелектуальної власності в Україні» від 27 квітня 2001 р. № 285/2001. // Урядовий кур'єр. – 2001. – 5 травня. – № 79.

Міжнародні конвенції, угоди та договори

32. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів. Паризький Акт від 24 липня 1971 р., змінений 2 жовтня 1979 р.: Інтелектуальна власність в Україні: правові засади та практика. – Наук.-прак. вид: У 4-х т. / за заг. ред. О. Д. Святоць-

кого. – Т. 1 : Право інтелектуальної власності. – К.: Видавничий дім «Ін Юре», 1999. – С. 186–224.

33. Всесвітня конвенція про авторське право від 6 вересня 1952 р.: Інтелектуальна власність в Україні: правові засади та практика. – Наук.-прак. вид: У 4-х т. / за заг. ред. О. Д. Святоцького. – Т. 1 : Право інтелектуальної власності. – К.: Видавничий дім «Ін Юре», 1999. – С. 243–262.

34. Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності, прийнятий Дипломатичною конференцією 20 грудня 1996 р. // Інтелектуальна власність. – 2001. – № 2. – С. 81–85.

35. Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про виконання і фонограми, прийнятий Дипломатичною конференцією 20 грудня 1996 р. // Інтелектуальна власність. – 2001. – № 2. – С. 76–81.

36. Договор о патентной кооперации (РСТ) от 19 июля 1970 г. // Сборник действующих договоров, соглашений и конвенций, заключенных СССР с иностр. государствами. – М.: Вып. XXXIV, 1980. – С. 55–89.

37. Евразийская патентная конвенция (Москва, 9 сентября 1994 г.) // СЗ РФ, 1996. – № 20. – Ст. 2323.

38. Конвенция о выдаче европейских патентов, подписанная в Мюнхене в 1973 г. / Европейская патентная конвенция. – М.: ВНИИПИ, 1988. – 242 с.

39. Конвенція, що засновує Всесвітню організацію інтелектуальної власності від 14 липня 1967 р., набула чинності 26 квітня 1970 р. та змінена 2 жовтня 1979 р.

40. Конвенція про охорону інтересів виробників фонограм від незаконного відтворення їх фонограм (Женева, 29 жовтня 1971 р.). – Авторське право і суміжні права. Законодавство та судова практика. – Зб. норм. Актів. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – С. 171–174.

41. Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків від 14 квітня 1891 р.

42. Міжнародна конвенція про охорону прав виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення (Римська конвенція) від 25 жовтня 1961 р. // Інтелектуальна власність. – 2001. – № 2. – С. 71–75.

43. Ніщцька угода про Міжнародну класифікацію товарів і послуг для реєстрації знаків від 15 червня 1957 року, переглянута і змінена 28 вересня 1979 року. Женева, 1992.

44. Парижская конвенция об охране промышленной собственности. – Женева: ВОИС, 1996. – 46 с.

45. Протокол до Мадридської Угоди про міжнародну реєстрацію знаків від 27 червня 1989 р.

46. Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (Угода ТРІПС) // Інтелектуальна власність. – 1999. – № 5, 6, 7.

Основна література

47. *Андрощук Г. А.* Патентное право: правовая охрана изобретений : учеб. пособие / Г. А. Андрощук, Л. И. Работягова. – К.: МАУП, 2001. – 232 с.

48. *Бутнік-Сіверський О. Б.* Економіка інтелектуальної власності. Конспект лекцій для студентів спеціальності 7.000002 – «Інтелектуальна власність». / Бутнік-Сіверський О.Б. – К.: Інститут інтелектуальної власності і права, 2003. – 296 с.

49. *Довгій С. О.* Охорона інтелектуальної власності в Україні / [С. О. Довгій, В. О.Жаров, В. О. Зайчик та ін.]. – К.: Форум, 2002. – 319 с.

50. *Евдокимова В. Н.* Вопросы правового регулирования передачи технологии в РФ / В. Н. Евдокимова // ИС Промышленная собственность. – 2004. – № 9–10. – С. 154 – 158.

51. *Жаров В. О.* Захист права інтелектуальної власності. Захист авторського права і суміжних прав. Захист права промислової власності: навч. посіб. / Жаров В.О. – К.: Інститут інтелектуальної власності і права, 2003. – 64 с.

52. Інтелектуальна власність: словник-довідник у 2-х т. / [за ред. О. Д. Святоцького]. – К.: Вид. Дім «Ін Юре», 2000. – Т. 1: Авторське право і суміжні права. – 356 с.

53. Інтелектуальна власність: словник-довідник у 2-х т. / [за ред. О. Д. Святоцького, В. Л. Петрова]. – К.: Вид. Дім «Ін Юре», 2000. – Т. 2: Промислова власність. – 272 с.

54. *Кірін Р. С.* Інтелектуальна власність: навч. посібник / Р. С. Кірін, В.Л. Хоменко. – Д.: Національний гірничий університет, 2006. – 192 с.

55. *Конох М. С.* Основи інтелектуальної власності: навч. посібник / М. С. Конох, А. В. Хрідочкін. – Дніпродзержинськ: Дніпродзержинський державний технічний університет, 2008. – 186 с.

56. *Корчагина А. Д.* Передача технологии на коммерческой основе / Корчагина А. Д. – М.: ИНИЦ Роспатента, 2000. – С. 53.

57. *Кузнецов Ю. М.* Патентознавство та авторське право: [підручник] / Ю.М. Кузнецов – К.: Кондро, 2005. – 428 с.

58. *Назаренко І. І.* Основи патентування і ліцензування : навч. посіб. / І. І. Назаренко, А. І. Кредісов, В. О. Ракша. – К.: Знання України, 2006. – 306 с.

59. Передача прав на об'єкти інтелектуальної власності: конспект лекцій / [укл. Л. А. Міняйло] – К.: ЗАТ «Інститут інтелектуальної власності і права», 2004. – 224 с.

60. Підпригора О. А. Право інтелектуальної власності: навч. видання / О.А. Підпригора, О.Д. Святоцький, та ін. – К.: Ін Юре, 2004. – 670с.

61. *Підпригора О. А.* Основи правової охорони інтелектуальної власності в Україні: підруч. [для студ. неюрид. вузів] / О. А. Підпригора, О. Д. Святоцький. – К.: Концерн Видавничий Дім «Ін Юре», 2003. – 236 с.

62. *Плотников В. Ю.* Патентование изобретений и продажа лицензий на внешнем рынке / В. Ю. Плотников, Е. Н. Плотникова – М.: Бизнес-школа Интел-синтез, 1999. – 208 с.

63. Право власності в Україні: навч. посіб. / [О. В. Дзера, Н. С. Кузнєцова, О. А. Підпригора та ін.]. – К.: Юрінком Інтер, 2000. – 816 с.

64. *Цибульов П. М.* Основи інтелектуальної власності / Павло Миколайович Цибульов. – К.: Інститут інтелектуальної власності і права, 2005.– 268 с.

65. *Цибульов П. М.* Введення в інтелектуальну власність / Павло Миколайович Цибульов. – К.: Інститут інтелектуальної власності і права, 2003. – 108 с.

66. *Цыбулев П. Н.* Оценка интеллектуальной собственности. / Павел Николаевич Цыбулев – К.: Институт интеллектуальной собственности и права, 2003. – 186 с.

67. *Шишка Р.* Інтелектуальна власність: охорона і захист / Роман Шишка // Конституція України – основа модернізації державного суспільства. – Харків, 2001. – С. 455-457.

Додаткова література

68. *Блинников В. И.* Комментарий евразийского патентного законодательства / Блинников В. И., Григорьев А. Н., Еременко В. И. – М.: Экзамен, 2003. – 448с.

69. *Галянтич М. К.* Промислова власність: правові засоби охорони та захисту: [монографія] / Микола Костянтинович Галянтич. – К.: НДІ приватного права і підприємництва, 2003. – 256 с.

70. *Жаров В. О.* Напрямки гармонізації національного законодавства з питань захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності відповідно до міжнародних норм / В. О. Жаров, Т. М. Шевелева // Інтелектуальна власність. – 1999. – № 2. – С. 3-7.

71. *Зинов В. Г.* Управление интеллектуальной собственностью: учеб. пособие / Владимир Глебович Зинов – М.: Дело, 2003. – 512 с.

72. *Иванисов В.* Авторские вознаграждения за создание и использование объектов промышленной собственности, не дающих экономического эффекта / Владимир Иванисов // ИС Промышленная собственность. – 2006. – № 2. – С. 29-36.

73. Інтелектуальна власність в Україні: проблеми теорії і практики: [зб. наук. пр.]. – К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2002. – 424 с.

74. Інтелектуальна власність: теорія і практика інноваційної діяльності: підручник / [М. В. Вачевський, В. Г. Кремінь, В. М. Мадзігон та ін.] – К.: ВД Професіонал, 2005. – 448 с.

75. *Кавасс И.* Защита интеллектуальной собственности и ТРИПС / И. Кавасс, Д. Скрынька // Інтелектуальна власність. – 1999. – № 6. – С. 5–15.

76. Качанов Ю. В. Выплата авторского вознаграждения в странах СНГ / Ю.В. Качанов // Патенты и лицензии. – 1995. – № 5. – С. 19–21.

77. Кожухова И. Я. Поощрительное вознаграждение: оптимально и бесконфликтно / И. Я. Кожухова, К. Б. Вишнякова // Патенты и лицензии. – 2000. – № 4. – С. 35–38.

78. Крайнев П. Законодавство України у сфері промислової власності (історія розвитку та аналіз) / Петро Крайнев // Право України. – 2001. – № 5. – С. 85–88.

79. Крайнев П. П. Інтелектуальна економіка: управління промисловою власністю: [монографія] / Петро Павлович Крайнев. – К.: Вид. дім «Ін Юре», 2004. – 448 с.

80. Красовська А. Г. Правова охорона об'єктів промислової власності в Україні та технологічно розвинутих країнах / А. Г. Красовська // Інтелектуальна власність. – 2005. – № 12. – С. 12–18.

81. Кузнецов Ю. М. Патентознавство та авторське право: [підручник] / Ю. М. Кузнецов – К.: Кондро, 2005. – 428 с.

82. Леонтьев Б. Интеллектуальные активы предприятий / Борис Леонтьев // ЭиЖ. – №32. – август 1995 г. – С. 2.

83. Леонтьев Ю. Б. Авторское вознаграждение: коллизии и рекомендации / Ю. Б. Леонтьев // Патенты и лицензии. – 2000. – № 5. – С. 13–16.

84. Лисицький М. Антимонопольне законодавство як засіб захисту авторського права та суміжних прав / М.О. Лисицький // Інтелектуальна власність. – 1999. – № 8. – С. 14–20.

85. Мельник О. Виникнення суб'єктивних прав на об'єкти інтелектуальної власності / Олена Мельник // Право України. – 2002. – № 3. – С. 96–97.

86. Мельник О. М. Суб'єкт права інтелектуальної власності та його цивільно-правовий статус: [монографія] / Олена Миколаївна Мельник. – Х.: НУВС, 2003. – 156 с.

87. Науково-практичний коментар до цивільного законодавства України / [Ярема А. Г., Карабань В. Я., Крищенко В. В., Ротань В. Г.]. – Севастополь: Інститут юрид. дослід., 2004 – Т. 2: А.С.К. – 2004. – 864 с.

88. Охорона промислової власності в Україні: монографія / [за ред. О. Д. Святоцького, В. П. Петрова]. – К.: Вид. Дім «Ін Юре», 1999. – 400 с.

89. Паладій М. В. Тенденції розвитку законодавства у сфері інтелектуальної власності / М. В. Паладій // Право України. – 2002. – № 2. – С. 98–102.

90. Паскуаль К. Роль захисту інтелектуальної власності в розвитку України / Карлос Паскуаль // Інтелектуальний капітал. – 2002. – №3. – С. 11–14.

91. Підпригора О. Загальні положення про право інтелектуальної власності у Цивільному кодексі України / Опанас Підпригора // Право України. – 2003. – № 7. – С. 97–101.

92. Підпригора О. Проблеми цивільно-правового захисту права інтелектуальної власності / Опанас Підпригора // Інтелектуальна капітал. – 2002. – № 2. – С. 4-9; №3. – С. 3–10.

93. Потехна В. Правова охорона винаходів у законодавстві України і США / В. Потехна // Інтелектуальна власність. – 2005. – № 1. – С. 38-45.

94. Право власності в Україні : навч. посіб. / [О. В. Дзера, Н. С. Кузнєцова, О. А. Підпригора та ін.]. – К.: Юрінком Інтер, 2000. – 816 с.

95. Прахов Б. Г. Наслідки порушення прав патентовласників / Б.Г. Прахов // Інтелектуальна власність. – 1999. – № 5. – С. 12-14.

96. Промислова власність в Україні: проблеми правової охорони / [зб. наук. пр.]. – К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2004. – 548 с.

97. *Розенсон Г. С.* Как определить размер вознаграждения / Г. С. Розенсон // Интеллектуальная собственность. – 1996. – № 3–4. – С. 52–53.

98. *Святоцький О. Д.* Захист прав на об'єкти інтелектуальної власності у судовому порядку / О. Д. Святоцький // Інтелектуальна власність. – 1999. – № 3–4. – С. 13–18.

99. *Святоцький О. Д.* Реформування відносин власності у інтелектуальній сфері: правові проблеми / О. Д. Святоцький, О. Е. Сімсон // Право України. – 2006. – № 2. – С. 58–61.

100. *Святоцький О.* Інтелектуальна власність – найважливіша складова нематеріальних активів / Олександр Святоцький, Людмила Федченко // Право України. – 1998. – № 7. – С. 33–38.

101. *Шевелева Т. М.* Європейські стандарти захисту прав інтелектуальної власності / Т. М. Шевелева // Інтелектуальна власність. – 2003. – № 3. – С. 56–57.

102. *Шидловський А.* Досвід та підтримка винахідництва і підтримка творчої діяльності в науці / Анатолій Шидловський // Інтелектуальний капітал. – 2003. – № 3. – С. 4–12.

103. *Шишка Р. Б.* Охорона інтелектуальної власності: авторсько-правовий аспект: [монографія] / Роман Богданович Шишка. – Харків: Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2002. – 368 с.

104. *Ярошевська Т.* Суб'єкти права на службовий винахід / Тамара Ярошевська // Право України. – 2006. – № 3. – С. 71–74.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Загальні положення про інтелектуальну власність.
2. Види інтелектуальної діяльності.
3. Становлення системи правової охорони результатів інтелектуальної власності.
4. Поняття об'єктів права інтелектуальної власності.
5. Автори – творці об'єктів права інтелектуальної власності.
6. правонаступники як суб'єкти права інтелектуальної власності.
7. Законодавча база інтелектуальної власності.
8. Об'єкти права промислової власності.
9. Об'єкти права авторських і суміжних прав.
10. Нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності.
11. Особисті немайнові права інтелектуальної власності.
12. Майнові права на об'єкти інтелектуальної власності.
13. Набуття прав на винаходи, корисні моделі і промислові зразки.
14. Набуття прав на засоби індивідуалізації товарів і послуг.
15. Правова охорона об'єктів авторського права і суміжних прав.
16. Набуття прав на об'єкти інтелектуальної власності за кордоном.
17. Договір про патентну кооперацію.
18. Припинення правової охорони інтелектуальної власності.
19. Поняття договорів у сфері інтелектуальної власності.
20. Авторські договори та їх види.
21. Договори у сфері суміжних прав.
22. Ліцензійні договори.
23. Види ліцензій.

-
-
24. Ліцензійні платежі.
 25. Захист права інтелектуальної власності.
 26. Система захисту прав інтелектуальної власності та її призначення.
 27. Адміністративний порядок захисту прав інтелектуальної власності.
 28. Цивільно-правові способи захисту прав інтелектуальної власності.
 29. Кримінальна відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності.
 30. Інтелектуальна економіка та її складові.
 31. Оцінка вартості прав на об'єкти інтелектуальної власності.
 32. Підходи до визначення вартості прав на об'єкти інтелектуальної власності.
 33. Використання інтелектуальної власності як нематеріальних активів у господарській діяльності.
 34. Основні міжнародні угоди у сфері інтелектуальної власності.
 35. Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІВ).
 36. Паризька конвенція з охорони промислової власності.
 37. Міжнародні конвенції про охорону авторського права і суміжних прав.
 38. Міжнародні угоди про охорону засобів індивідуалізації товарів і послуг.
 39. Світова організація торгівлі. Угода TRIPS.
 40. Державне стимулювання інтелектуальної діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Кірін Р. С.* Інтелектуальна власність: навч. посібник / Р. С. Кірін, В. Л. Хоменко – Д.: Національний гірничий університет, 2006. – 192 с.

2. *Остапович Г. М.* Збірник ситуаційних завдань для практичних занять та самостійної роботи з курсу «Правова охорона інтелектуальної власності» для студентів денної і заочної форми навчання спеціальності 060101 «Правознавство» / Ганна Михайлівна Остапович. – К.: Київський національний торговельно-економічний університет, 2001. – 27 с.

3. *Підопригора О. А.* Право інтелектуальної власності: навч. видання / О.А. Підопригора, О.Д. Святоцький, та ін. – К.: Ін Юре, 2004. – 670с.

4. *Цибульов П. М.* Основи інтелектуальної власності / Павло Миколайович Цибульов. – К.: Інститут інтелектуальної власності і права, 2005. – 268 с.

5. *Цыбулев П. Н.* Оценка интеллектуальной собственности. / Павел Николаевич Цыбулев – К.: Институт интеллектуальной собственности и права, 2003. – 186 с.

ПРЕДМЕТНИЙ ПОКАЖЧИК

А

- Автор – 15
- Авторське право – 15
- Авторське свідоцтво – 25
- Авторський договір – 39
- Адміністративна відповідальність – 73
- Адміністративний спосіб захисту права – 72

Б

- Бернська конвенція – 11, 90

В

- Видавничий договір – 40
- Виключна ліцензія – 35
- Виключні права – 10
- Винахід – 12
- Винахідницький рівень – 12
- Витратний підхід – 101
- Всесвітня організація інтелектуальної власності – 87

Г

- Гаазька угода – 92
- Географічне зазначення – 13

Д

- Державний департамент інтелектуальної власності – 23
- Договір з патентної кооперації (РСТ) – 91
- Договір ВОІВ про авторське право – 91
- Договір на депонування рукопису – 40
- Договір про використання в промисловості неопублікованого твору декоративно-прикладного мистецтва – 41
- Договір художнього замовлення – 41
- Доходний підхід – 101

Е

Експертиза – 23

Є

Європейська патентна організація (ЄПО) – 91

З

Захист прав інтелектуальної власності – 69

Заявка – 23

Знак охорони авторського права – 25

Знак охорони суміжних прав – 25

Знаки для товарів і послуг – 13, 24

І

Інтелектуальна власність – 10

Інтелектуальна діяльність – 10

К

Комбінований платіж – 38

Комерційна таємниця – 14

Конвенційний пріоритет – 23

Корисна модель – 12

Кримінальна відповідальність – 76

Кримінальна відповідальність за порушення авторських і суміжних прав – 76

Кримінальна відповідальність за порушення права промислової власності – 78

Критерії винаходу – 12

Л

Ліцензіар – 34

Ліцензіат – 34

Ліцензійний договір – 37

Ліцензійні платежі – 38

Ліцензія – 34

- Мадридська угода – 11, 91
Майнові права – 10, 14
Метод звільнення від роялті – 102
Метод роялті – 102
Міжнародна правова охорона інтелектуальної власності – 86

Н

- Невиключна ліцензія – 36
Нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності – 14
Новизна – 12
Ноу-хау – 14

О

- Об'єкт авторського права – 13
Об'єкт інтелектуальної власності – 12
Об'єкт промислової власності – 12
Об'єкт суміжних прав – 13
Одинична ліцензія – 36
Особисті немайнові права – 10, 14, 16
Оформлення прав на об'єкти промислової власності – 23
Охорона об'єктів авторського права – 24
Охорона суміжних прав – 24

П

- Паризька конвенція – 11, 26, 87, 90
Патент – 22
Патентовласник – 15
Паушальний платіж – 38
Платіж у формі роялті – 38
Повна ліцензія – 36
Постановочний договір – 40
Порушник права інтелектуальної власності – 70
Право власності – 22, 24

Право пріоритету – 88
Правонаступники – 15, 39
Презумпція авторства – 25
Принцип національного режиму – 88, 91
Промислова придатність – 12
Промисловий зразок – 13
Протокол до Мадридської угоди – 92

Р

Раціоналізаторська пропозиція – 14
Римська конвенція – 11, 91
Ринковий підхід – 101
Розрахунок вартості прав на об'єкт інтелектуальної власності – 104, 106

С

Свідоцтво – 24
Службовий об'єкт промислової власності – 15
Спадкування прав – 16
Співвласники – 15
Способи захисту права інтелектуальної власності – 74
Суб'єкт права інтелектуальної власності – 14
Суб'єкт права на об'єкт авторських прав – 15
Суб'єкт права на об'єкт промислової власності – 15
Суб'єкт права на об'єкт суміжних прав – 15
Суб'єкти права на захист – 69
Суспільне надбання – 16
Сценарний договір – 41

Т

Творець об'єкта права – 15
Товарний знак – 13

Угода TRIPS – 79, 92

Український інститут промислової власності – 23

Установа – 23

Ф

Фірмове найменування – 13

Ц

Цивільна відповідальність – 73

Цивільно-правовий спосіб захисту права – 73

ДОДАТКИ*Додаток 1***СТАНДАРТНІ СТАВКИ РОЯЛТІ***Стандартні галузеві ставки роялті*

№ п/п	Галузь або вид продукції	Ставки роялті, %
1.	Верстатобудівна промисловість	4,5–7,5
2.	Підйомно-транспортне обладнання	4,0–6,0
3.	Автомобільна промисловість	1,0–3,0
4.	Хімічне машинобудування	4,0–7,0
5.	Літакобудування, авіаційна техніка	6,0–10,0
6.	Обладнання металургійної промисловості	5,0–8,0
7.	Приладобудування і електронна промисловість	1,5–5,0
8.	Побутова радіоелектроніка	0,5–1,0
9.	Зварювальне обладнання	3,5–5,0
10.	Хімічна промисловість	1,0–3,5
11.	Фармацевтична промисловість	4,0–7,0
12.	Обладнання для текстильної промисловості	3,0–6,0
13.	Виробництво насосів	2,0–5,0
14.	Нагрівальне і холодильне обладнання промислового призначення	4,0–6,0
15.	Конвеєри, будівельне, гірниче та інше подібне за призначенням обладнання	3,5–6,0

Стандартні ставки роялті за номенклатурою виробів

№ п/п	Вид виробів	Ставки роялті, %
1.	Підйомно-транспортне обладнання	5
2.	Ливарне виробництво	1,5–2,0
3.	Обладнання для цементних заводів	3–5
4.	Обладнання для металургійної промисловості	4–6
5.	Обладнання для хімічної промисловості	3–5
6.	Обладнання для харчової промисловості	4
7.	Обладнання для очистки води	5
8.	Холодильне обладнання	2–4
9.	Нагрівальні системи	4–6
10.	Печі	4–6
11.	Котли	3–5
12.	Повітряні кондиționери	3
13.	Клапани, вентилі	3–6
14.	Котельне обладнання	5
15.	Компресори, насоси	5–7
16.	Мотори промислового призначення	4–5
17.	Обладнання обробки поверхні	6–7
18.	Металеві конструкції	2–4
19.	Обладнання для текстильної промисловості	3–5
20.	Поліграфічне обладнання	4
21.	Електротехнічне обладнання	4–7
22.	Реле-апаратура	4–6
23.	Сигнальне обладнання	1–1,5

24.	Електричні контрольно-вимірювальні прилади	3–5
25.	Електронне обладнання	4–8
26.	Напівпровідники	1–2
27.	Радіолампи	3
28.	Акумулятори	3
29.	Електрокабелі	2–4
30.	Ліфти	4–5
31.	Станки металообробні	4–6
32.	Інструмент, оснастка	5–7
33.	Зварювальне обладнання	5–6
34.	Приводи	5
35.	Фото- та кінотовари	3–5
36.	Медичне обладнання та прилади	4–7
37.	Вимірювальні прилади	5–7
38.	Канцелярське обладнання	3
39.	Автодвигуни і запчастини до них	2–4
40.	Автозапчастини	2–3
41.	Буксири	1–2
42.	Велосипеди	3–5
43.	Залізничне обладнання	3–5
44.	Сільськогосподарські машини	2–5
45.	Скоб'яні вироби	2–3
46.	Ручний інструмент	3
47.	Бритви, ножі	1–2
48.	Металеві меблі	3
49.	Напівфабрикати	1,5–2
50.	Ливарні вироби	3–5
51.	Будівельні машини	3–5

52.	Добриво	1,5–2
53.	Добриво-хімікати	1
54.	Фарбовані	3
55.	Ароматичні речовини	3
56.	Продукти органічної хімії	2–4
57.	Фармацевтичні товари	2–4
58.	Вироби з каучуку	3–3,5
59.	Вироби зі скла	2–4
60.	Фарби	2–3
61.	Клей	2–3
62.	Фототовари, хімічні реактиви	1–3
63.	Мінеральні мастила	2–3
64.	Текстильні волокна	2–3
65.	Тканини для одягу	3
66.	Тканини для промислових цілей	3
67.	Трикотаж, білизна	2–4
68.	Взуття	1–2,5
69.	Шкіра	3
70.	Дерев'яні меблі	2–3
71.	Папір	1–2
72.	Упаковка паперова та з картону	2–3
73.	Копіювальний папір	1–2
74.	Книги, печатні видання, ігри	3–6
75.	Спорттовари	1–3
76.	Парфумерія	2–5
77.	Платівки	2–5
78.	Вироби з пластмаси	3
79.	Пароплави, пароплавне обладнання	3–5

80.	Будівельні матеріали	2–4
81.	Літаки, зброя	5–10
82.	Продовольчі товари	1–2
83.	Корм для скота	2–3
84.	Нитки	2–5
85.	Холодильне обладнання для промислових цілей	4–6

*Додаток 2***Зразок
оформлення титульного аркуша контрольної роботи**

Дніпродзержинський державний технічний університет
Кафедра філософії та права

КОНТРОЛЬНА РОБОТА
з дисципліни «Інтелектуальна власність»

Контрольну роботу виконав:

Прізвище, ім'я, по батькові студента

Індивідуальний шифр
(номер залікової книжки)

Група

Адреса місця проживання

Контрольну роботу перевірів

Наукова ступінь (посада)

Прізвище, ім'я, по батькові викладача

Дніпродзержинськ – 2010 р.

Додаток 3

**Зразок
другої сторінки контрольної роботи**

Варіант №

План

Вступ

1. Теоретичне завдання № 1.

2. Теоретичне завдання № 2.

Висновок

Задача

Список використаних джерел

Дата написання контрольної роботи

Підпис

Навчальне видання

Ярошевська Тамара Василівна

Інтелектуальна власність

Практикум

Підписано до друку 28.09.10. Формат 60×84 1/16
Папір друк. Друк – різнограф. Ум.-друк. арк. 10,87.
Обл.-вид. 8,38. Тираж – 300. Зам. № 314/10.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавництв серія ДК № 1944

Друкарня
51918, Дніпродзержинськ
ДДТУ, вул. Дніпробудівська, 2